

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

ORTAÖĞRETİM
TÜRK EDEBİYATI
DERSİ
9, 10, 11 VE 12. SINIFLAR
ÖĞRETİM PROGRAMI

ANKARA 2011

**TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI “TÜRK EDEBİYATI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI”
GELİŞTİRME ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU**

Türkçe ve Türk Edebiyatı
Programları Koordinatörü

Prof. Dr. Ramazan KAPLAN
(Ankara Üniversitesi DTCF Öğretim Üyesi)

Türk Edebiyatı Komisyon
Başkanı

Prof. Dr. Şerif AKTAŞ
(Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi)

Komisyon Üyesi

Dr. Serap Saydım AKÇAOĞLU
(Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

Komisyon Üyesi

A. Sevilay KELEŞ
(Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

Komisyon Üyesi

Kâmil YEŞİL
(Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

Komisyon Üyesi

Mustafa KARAŞAHİN
(Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

**TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI “TÜRK EDEBİYATI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI” GELİŞTİRME VE
DÜZELTME KOMİSYONU**

Komisyon Başkanı

Prof. Dr. Şerif AKTAŞ
(Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi)

Komisyon Üyesi

Dr. Mustafa KURT
(Gazi Üniversitesi TÖMER Okutmanı)

Komisyon Üyesi

Serap Yalçın GÜLER
(Program Geliştirme Uzmanı)

Komisyon Üyesi

Seher ULUTAŞ
(Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı)

Komisyon Üyesi

Dr. Nihal ÇALIŞKAN
(Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

Komisyon Üyesi

Arif ÖZDEMİR
(Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

Komisyon Üyesi

Mustafa KARAŞAHİN
(Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni)

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ.....	1
2.PROGRAMIN HAREKET NOKTASI VE AMACI.....	1
3. PROGRAMIN YAPISI.....	4
3.1. Dokuzuncu Sınıf.....	4
3.2. Onuncu Sınıf.....	5
3.3. On Birinci Sınıf.....	7
3.4. On İkinci Sınıf.....	9
4. PROGRAMIN UYGULANMA ESASLARI.....	10
4.1. Ders İşleniş Yöntem ve Teknikleri.....	10
4.2. Ders Kitaplarının Hazırlanması ve Metin Seçimi.....	12
4.3. Ders Kitaplarının Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Diğer Hususlar.....	15
5.KAZANIMLARIN SINIFLARA GÖRE DAĞILIMI.....	16
6. DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE ve KAZANIMLARI.....	17
I.ÜNİTE: GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYAT.....	17
1. Güzel Sanatlarda Edebiyatın Yeri.....	17
2. Edebiyatın Bilimlerle İlişkisi.....	18
3. Dilin İnsan ve Toplum Hayatındaki Yeri ve Önemi.....	19
4. Metin.....	20
5. Edebî Metin.....	21
II. ÜNİTE: COŞKU ve HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)	23
1. Şiir İnceleme Yöntemi.....	23
2. Şiir Okuma.....	27
3. Manzume ve Şiir.....	28
III. ÜNİTE: OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBÎ METİNLER.....	29
1.Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinleri Tanıma ve Gruplandırma (Masal ve Destandan, Hikâye ve Romana; Karagöz ve Seyirlik Oyunlardan Modern Tiyatro Metinlerine)	29
2.Anlatmaya Bağlı Edebî Metinleri İnceleme Yöntemi.....	30
3.Anlatma Esasına Bağlı Metinleri Okuma.....	34
4. Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz ve Seyirlik Oyunlardan Modern Tiyatro Metinlerine).....	35
Göstermeye Bağlı Edebî Metinleri Tanıma (Tiyatro)	35
IV. ÜNİTE: ÖĞRETİCİ METİNLER.....	36
1.Öğretici Metinleri İnceleme Yöntemi.....	36
2. Öğretici Metinleri Okuma.....	39
a. Tarihî Metinler	
b. Felsefî Metinler	
c. Bilimsel Metinler	
ç. Gazete Çevresinde Gelişen Metin Türleri (Makale, Deneme, Sohbet, Fıkra, Eleştiri, Röportaj)	
d. Kişisel Hayatı Konu Alan Metin Türleri (Hatıra, Gezi, Biyografi, Mektup, Günlük)	
7.ONUNCU SINIF ÜNİTE ve KAZANIMLARI.....	40
I.ÜNİTE: TARİH İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI.....	40
1. Edebiyat Tarihi	40
2. Türk Edebiyatının Dönemlere Ayrılmasındaki Ölçütler.....	41
II. ÜNİTE: DESTAN DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI.....	42
1.Destan Dönemi.....	42
1.a.Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler/ Şiir (Sagu, Koşuk)	43
1.b.Olay Çevresinde Oluşan Metinler (Destan)	44
2.Yazılı Edebiyat (Köktürk Yazıtları, Uygur Metinleri)	46
III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI.....	47
1. XI.-XII. Yüzyıllarda İslamiyet ve Türk Kültürü.....	47
2. İslamî Dönemde İlk Dil ve Edebiyat Ürünleri (XI.-XII. yy.) <i>Kutadgu Bilig, Atebetü'l-Hakayık, Divan-ı Hikmet-Divanü Lügâti't-Türk.</i>	48
3. Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.)	49
3.1. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel)	49
3.2.Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (<i>Battalname, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentname, Mesneviler</i>) .	50
3. 3. Öğretici Metinler (Tasavvufî Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları)	51
4.XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı	52
4.1. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir)	52
4.1.1. Divan Şiiri (Gazel, Kaside, Rubai, Musammatlar, Şarkı, Murabba, Terkib-i Bend...).....	52

4.1.2. Halk Şiiri.....	54
4.1.2.a. Anonim Halk Şiiri (Manî, Türkü)	54
4.1.2.b. Âşık Tarzı Halk Şiiri (<i>Koşma, Semaî</i>)	55
4.1.2.c. Dinî -Tasavvufî Türk Şiiri.....	56
4.2. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler.....	57
4.2.a. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)	57
4.2.b. Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Temaşa) <i>Karagöz, Meddah, Ortaoyunu</i>	59
4.3. Öğretici Metinler (Tezkire, Tarih, Seyahatname, Mektup, İlmî Eserler, Dinî Eserler)	60
8.ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE ve KAZANIMLARI	61
1.ÜNİTE: BATI TESİRİNDEKİ TÜRK EDEBİYATINA GİRİŞ (YENİLEŞME DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI)	61
Yenileşme Dönemi.....	61
II. ÜNİTE: TANZİMAT DÖNEMİ EDEBİYATI (1860-1896)	62
1. Tanzimat Dönemi Edebiyatının Oluşumu.....	62
2. Öğretici Metinler.....	63
3. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir)	65
4.Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler.....	67
4.a. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Roman, Hikâye)	67
4.b. Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Tiyatro Metinleri)	69
5.Tanzimat Dönemi Edebiyatının Genel Özellikleri.....	70
III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÛN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE) (1896-1901) ve FECR-İ ÂTÎ TOPLULUĞU (1909-1912)	71
1. Servet-i Fünûn Edebiyatının Oluşumu.....	71
2. Öğretici Metinler (Edebî Tenkit, Gezi Yazısı, Hatıra, Makale)	72
3. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir) ve Mensur Şiir.....	73
3.a.Şiir.....	73
3.b.Mensur Şiir.....	74
4.Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler.....	75
4.a. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Hikâye)	75
4.b. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Roman)	77
5. Servet-i Fünûn Edebiyatının Genel Özellikleri.....	78
FECR-ÂTÎ TOPLULUĞU (1909-1912)	79
Fecr-i Âti Şiiri.....	80
IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)	81
1. Millî Edebiyat Döneminin Oluşumu.....	81
2. Öğretici Metinler (Makale, Fıkra, Sohbet, Deneme, Eleştiri, Tarih, Hatıra)	82
3. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir)	83
3.a.Sade Dil ve Hece Ölçüsüyle Yazılmış Şiir.....	84
3.b. Saf (Öz) Şiir.....	85
3.c. Halkın Yaşayış Tarzını ve Değerlerini Anlatan Manzumeler.....	86
3.d. Millî Edebiyat Dönemi Şiirinin Özellikleri.....	87
4. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler.....	88
4.1.Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler.....	88
4.1.a.Hikâye.....	88
4.1.b.Roman.....	90
4.1.c.Millî Edebiyat Dönemi Anlatmaya Bağlı Edebî Eserlerin Özellikleri.....	91
4.2.Göstermeye Bağlı Edebî Metinler.....	92
5. Millî Edebiyat Döneminin Genel Özellikleri.....	93
9. ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE ve KAZANIMLARI	94
I. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI (1923-...)	94
Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının Oluşumu.....	94
II. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE ÖĞRETİCİ METİNLER	95
Öğretici Metin Örnekleri (Deneme, Makale, Gezi Yazısı, Hatıra, Fıkra)	95
III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)	96
1. Öz Şiir (Saf Şiir) Anlayışını Sürdüren Şiir (1920-1940)	96
2. Serbest Nazım ve Toplumcu Şiir (1920-1940)	98
3. Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Şiir (1920-1950)	100
4. Garip Hareketi (I. Yeni) (1940-1950)	101
5. Toplumcu Şiir Zevk ve Anlayışını Ön Plana Çıkaranlar (1940-1960)	102
6. Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir (1940-1960)	103
7. İkinci Yeni Şiiri (1950-1965)	104

8. İkinci Yeni Sonrası Toplumcu Şiir (1960-1980)	105
9. 1980 Sonrası Şiir.....	106
10.Cumhuriyet Döneminde Halk Şiiri.....	107
IV. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBÎ METİNLER.....	108
1.Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Hikâye-Roman)	108
1.a. Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Eserler.....	108
1.b. Toplumcu Gerçekçi Eserler.....	109
1.c. Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Eserler.....	110
1.d. Modernizmi Esas Alan Eserler.....	111
2. Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Tiyatro Metinleri)	113
3. Cumhuriyet Dönemi Edebiyatının Genel Özellikleri.....	114
10. ATATÜRKÇÜLÜK KONULARI	115
11. ÖĞRENME - ÖĞRETME SÜRECİ.....	117
12. ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME.....	119
13.EKLER.....	125
14.KAYNAKÇA.....	134

1. GİRİŞ

Güzel sanatların bir dalı olan edebiyatın insanlığın ilk dönemlerinden beri, her yerde ve zamanda varlığını sürdürmesi, bizlere onun insana özgü vazgeçilmez bir ihtiyacı karşıladığını düşündürmektedir. Edebiyatın bu özelliğini, insanın “sanat yapma varlık şartı”na bağlayanların da olduğu bilinmektedir. Edebî eser, dille gerçekleşen güzel sanat ürünüdür. Özgünlüğü de tarihî ve kültürel olanla yakın ilişkisinden kaynaklanır. Edebî metin, sanat ve kültür etkinliklerinin iç içe girdiği bir alanda oluşur. Zaten dil, kültür alanının hem yapıcısı hem de ifade aracıdır. Bu durum edebiyat eğitime, kültür ve sanat eğitimi arasında ayrı bir önem kazandırmaktadır.

Edebî metinler, sanat zevki ve anlayışıyla kültür değerlerini hayatın gerçekliğinden hareketle somutlaştırır. Bunlar; insanın zevkinin gelişmesine ve mensubu bulunduğu toplumun değerlerini benimsemesine hizmet eder. Bunun için edebiyat eğitimi; estetik zevkin gelişmesi, kültürel değerlerin somut olarak ifade edilmesi ve yorumlanması, sürdürülen hayatın farklı bir dikkat ve duyarlılıkla dile getirilmesi bakımlarından son derece önemlidir.

Edebî metinler kendilerine özgü birer iletişim aracıdır. Bu iletişim; bilimsel, felsefi ve pratik hayata özgü iletişimlerden hem gaye hem de düzenleniş bakımından farklıdır. Edebî iletişimde yaşayan, düşünen, duyan, hisseden, araştıran, inanan, isyan eden insan, sanata özgü yapı içinde somutlaşma imkânı kazanır. Bunun için edebî metin, insana özgü gerçekliklerden hareketle sistemli ve tutarlı biçimde yorumlandıkça anlam kazanır ve yeniden yapılandırılır; bu sebeple de “Onun anlamı yoktur, anlamları vardır.” denir.

Edebiyat eğitimi kısaca, bu metinlerdeki sanat değerlerini sezmeyi, dilin metinde kazandığı anlamları kavramayı ve metni yorumlamayı sağlayacak becerileri kazandırmayı amaçlar. Bu eğitimin ilk ve önemli basamağı lise yıllarındaki edebiyat dersleridir. Edebiyat derslerinde öğrencilere, her yönüyle bireysel, ulusal, evrensel değer, zevk ve anlayışın edebî metinlerde nasıl inceleneceği ve değerlendirileceği hususunda beceriler kazandırılmalı; sanata özgü yaşantının özellikleri hissettirilmelidir. Öğrencilerin; her düzeydeki dil göstergelerinin nerede, niçin, nasıl ve neden kullanıldığını kavrayabilecek bir anlayışa ulaşmaları sağlanmalıdır.

Bu program, Millî Eğitimin Temel Amaçları’na bağlı kalınarak öğrencileri bu hedeflere ulaştırabilmek gayesiyle hazırlanmıştır.

2. PROGRAMIN HAREKET NOKTASI VE AMACI

Bu programda; ilköğretim okulunu bitirmiş, kendisini yazılı ve sözlü olarak ifade edebilen öğrencilerin düzeyleri hareket noktası alınmıştır. Orta öğretimde dört yıl boyunca okutulan Türk edebiyatı dersleriyle; özel uzmanlık alanı istemeyen her türlü metni, yazıldığı dönemin zihniyetiyle ilişkilendirerek anlayıp değerlendirebilen; başta sanat metinleri olmak üzere, yine her türlü metni zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, anlam ve gelenekle ilişkisi bakımlarından inceleyip çözümleyen ve yorumlayabilen; benzer ve farklı metinleri birbiriyle karşılaştırıp bunlardan sonuçlar çıkarabilen öğrenciler yetiştirilmek istenmiştir. Ayrıca öğrencilere edebî metinler aracılığıyla estetik zevk kazandırmak hedeflenmiştir. Onların, tarihî akış içinde Türk kültürünü, düşüncesini ve zevkini metinlerde belirlemeleri; bunların edebî metinlerle nasıl ifade edildiğini sezmeleri; mahallî ve yerli olandan evrensel olana açılacak bilgi ve becerileri kazanmaları amaçlanmıştır. Türkçenin doğru ve güzel kullanıldığı metinlerin zevkine varan ve onları metotlu biçimde anlayıp yorumlayabilen öğrencilerin, kendilerini ifadede güçlük çekmeyecekleri düşünülmüştür. Kısacası; liseyi bitiren öğrencilerin Türkçe ile sanat eseri ortaya koyabilecek, gündelik hayatla ilgili her türlü yazışmaları yapabilecek becerileri kazanmaları; Türkçe ile yazılmış ilmî ve felsefi yazıları anlayıp değerlendirme olgunluğuna kavuşmaları, sanat metinlerini inceleyip onları yorumlayabilecek seviyeye ulaşmaları amaçlanmıştır. Öğrencilerin, uygulanamayan ve kullanılamayan bilgileri tekrar eden değil; bu derslerde elde ettiklerini yaşama tarzıyla birleştiren, kendi kimliğinin farkına varmış ve evrensele açık bireyler olmaları hedef olarak belirlenmiştir.

Programda; yaşanan, tasarlanan ve hissedilen bireysel ve toplumsal gerçekliği zamanın şartlarına göre yorumlayarak zenginleştiren, değiştiren, daha görünür, anlaşılır ve sezilir kılan edebî metinler esas alınmıştır. Edebî metnin; gücünü tarihî ve kültürel olandan alan ve dille gerçekleşen güzel sanat eseri olduğu gerçeği her zaman göz önünde tutulmuştur. Metinlerin incelenmesinde her güzel sanat eseri gibi edebî metnin de kendisini oluşturan öğelerin kaynaşması sonucu ortaya çıkan organik bir birlik olduğu ve kendisini oluşturan parçalardan herhangi birine indirgenemeyeceği benimsenmiştir.

Edebiyat eğitiminde metnin esas alınması ve çözümlenmesi Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerince Cumhuriyetin ilk yıllarından beri hep önerilmiştir. Ancak bugüne kadar bu işin nasıl gerçekleşeceği gösterilmemiştir. Bu programda edebiyat öğretiminde metinden nasıl hareket edileceği açık ve net biçimde dikkatlere sunulmuştur. Yani program metinleri hareket noktası alan bir anlayışla düzenlenmiştir. Programın hazırlanmasında bu önerilerin arkasındaki düşünce ve istek dikkate alınmıştır. Bu programdan önce hazırlanmış edebiyat programlarının hiçbirinde ünite esas alınmamış, devir ve kişiler ile konu başlıkları bölümler hâlinde listelenerek verilmekle yetinilmiştir. Hazırladığımız programda ise her sınıfta üzerinde durulacak üniteler belirlenmiştir. Hangi beceri ve anlayışın nerede, niçin ve nasıl kazandırılacağı soruları, ünite adı verilen birimler çevresinde ele alınmıştır. Üniteler arasında ilişki kurulması da unutulmamıştır.

Program, Türk edebiyatı derslerinde öğrencilerin metinleri önce zihniyet ve yapı bakımından çözümlemeleri; tema, dil-anlatım, anlam bakımlarından incelemeleri; sonra da yorumlamalarını sağlamak üzere hazırlanmıştır. Öğrencilerin Türk edebiyatı derslerinde işlevini bilmeden ezberledikleri edebiyat tarihi ve edebî kişilikler hakkındaki bilgiler yerine metni çözümleme, anlama ve yorumlama becerilerini kazanmaları ve bunlardan yararlanarak estetik yaşantının zevkine varmaları amaçlanmıştır. Zaten her ünite, bir edebî döneme veya gruba ait metinlerin zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, anlam, yorum, gelenek, metin ve yazar/şair bakımlarından incelenmesi ve yorumlanmasından oluşmaktadır. Her ünitenin başında, öğrencilerin üzerinde durulacak edebî dönemin zihniyetine özgü ayırıcı özellikleri kavramalarına imkân hazırlayan kazanımlara yer verilmiştir. Böylece öğrencilere, metinlerle yazıldıkları dönem ve dönemin zihniyeti arasında ilişki kurmalarını sağlayacak bilgi ve beceri kazandırılması hedeflenmiştir. Kazanımlardan hareketle metinlerin nasıl çözümleneceği konusunda gerekli açıklamalar yapılmış, örnek etkinlikler verilmiştir.

Programın hazırlanmasında; edebî metnin, ortaya çıktığı dönemin zihniyetiyle ve kendisinden önce ve sonra yazılmış veya söylenmiş olan edebî eserlerle ilişkili olduğu; edebî metnin her okunduğunda yorumlanarak yeniden kurulacak bir yapıya ve yeniden anlamlandırılacak anlatım ve dil özelliklerine sahip olduğu her zaman göz önünde tutulmuştur.

Edebî devir, kişilik ve metin hakkında önceden hazırlanmış bilgileri vermenin beklenen yararı sağlamadığı düşüncesiyle; öğrencilerin metinleri çözümleyerek kendi kendilerini zevk, anlayış, beceri ve bilgi bakımlarından zenginleştirmeleri hedeflenmiştir. Bu hedefe ulaşmak için günümüzde geçerli metotlardan yararlanarak öğrencilerin metinleri incelemesi, anlaması, değerlendirmesi ve yorumlamasına imkân hazırlanmıştır. Dokuzuncu sınıfta; genellikle yakın dönem Türk edebiyatından seçilen örnekler çevresinde, farklı tarz ve türdeki metinlerin zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, anlam, yorum, gelenek, metin ve yazar/şair bakımlarından nasıl incelenip çözümleneceği ve yorumlanacağı üzerinde durulmuştur.

On, on bir ve on ikinci sınıflarda ise Türk edebiyatının farklı dönemlerine ait metinlerin dokuzuncu sınıfta kazandırılan metot, anlayış ve becerilerle incelenmesi hedef alınmıştır. Her sınıfta öğrencilerin eğitim etkinliğine katılmalarına ve hatta bu etkinliğin merkezinde bulunmalarına özen gösterilmiştir.

Türk edebiyatı, kronolojik oluşumu dikkate alınarak sınıflara, sınıflar da ünitelere ayrılmıştır. Böylece neyin, nerede, ne kadar sürede ve nasıl öğretilceği somut olarak gösterilmiştir.

Her ünitenin başında, o ünite üzerinde durulacak metinlerin yazıldığı dönemin zihniyetinin yine o dönemin metinlerine sorulacak sorularla belirlenmesi planlanmıştır. Sonra da o dönemdeki edebî metinlerin nasıl çözümleneceği, bunları edebî kılan hususların nasıl belirleneceği, metnin ve dönemin özellikleri dikkate alınarak hazırlanan kazanımlar

aracılığıyla gösterilmiştir. Öğretmenin de öğrencinin de metin karşısında ne yapacakları, metne niçin ve nasıl yaklaşacakları, programda açık ve net olarak sıralanmıştır. Bu kazanımlar öğrencilerin; yapı incelemesi, tema, dil-anlatım, anlam adlı çalışma alanlarına özgü bilgi ve verileri metinlere uygulayabilmelerine imkân verecek biçimde düzenlenmiştir. Metin esaslı çözümleme ve değerlendirmeler; karşılaştırma, yorumlama ve metinleri dönemiyle ilişkilendirmeye imkân sağlayan kazanımlarla tamamlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin her ünite de gerçekleştirecekleri etkinlikler, etkinlik sütununda; öğretmenin ders esnasında vurgulaması gereken hususlar da açıklamalar sütununda belirtilmiştir. Bazı ünite ve konuların başında, neyin, niçin problem olarak ele alınıp nasıl çözümleneceği açıklanmıştır.

Bu program; öğrencilere, başta sanat metinleri olmak üzere, her türlü metni zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, anlam, yorum, gelenek, metin ve yazar/şair bakımlarından çözümleme becerisi ve alışkanlığı kazandırmayı; güzel sanat eserinden anlayarak ve onunla bütünleşerek zevklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Kazanımlar, ölçme ve değerlendirmeyle ilgili kısımlar hazırlanırken programın farklı yetenek, zevk ve kültür birikimine sahip öğrencilere hitap etmesi gerektiği düşünülmüştür. Her öğrenci, metni kazanımlar ve etkinliklerin işaret ettiği doğrultuda kendince değerlendirip yorumlayarak kendi evrenini zenginleştirecektir. Kazanımlar; değişmez doğrular, şüphe edilmez gerçeklikler öğretmeye yönelik hazırlanmamıştır. Aynı metinle farklı iletişimlerin gerçekleşebileceği hususu gözden uzak tutulmamıştır. Bireysel özelliklerden kaynaklanan çeşitlilik ve farklılık, sınıftaki hareketliliğin kaynağı durumundadır. Böylece sınıfta çok yönlü bir iletişim gerçekleşecektir. Sınıfın, öğrencilerin edebî metnin hissettirdiği ulusal ve evrensel kültür değerleriyle zenginleşip metinle bütünleşerek estetik yaşantının sağladığı hazzın tadıldığı ve yaşandığı bir mekân olması arzulanmıştır. Bu düşünceyle hazırlanan programda aşağıdaki genel amaçların gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Genel Amaçlar

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programıyla öğrencilerin;

1. Edebiyatın kültürel ve tarihî olandan hareketle dille gerçekleşen bir güzel sanat etkinliği olduğunu kavramaları,
2. Edebî eser ve metinlerin, ortaya çıktıkları dönemi, güzel sanatlara özgü duyarlılıkla zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından temsil ettiklerini sezmeleri,
3. Edebî metinleri yapı, tema, dil, anlatım ve anlam bakımından yazıldıkları dönemin zihniyetiyle ilişkilendirmeleri,
4. Ulusal ve evrensel değerlerin, sanat eseri olan edebî metinlerde zenginleşerek varlıklarını nasıl sürdürdüklerini kavramaları,
5. Türkçenin, tarihî akış içinde yaşanan medeniyet daireleri çevresinde nasıl zenginleştiğini ve edebiyat dili hâline geldiğini kavramaları,
6. Toplumsal hayatın ve her türlü bireysel değerın edebî metinlere nasıl yansıdığını belirlemeleri,
7. Türkçenin, Türk ulusunun kimliği olduğunu benimsemeleri,
8. Yeni düşünceler üretebilme yeteneğini geliştirmeleri,
9. Okuma zevki ve alışkanlığını geliştirmeleri,
10. Araştırma, tartışma, anlama, değerlendirme ve yorumlama yeteneklerini geliştirmeleri,
11. Öğrencilerin sanat zevki ve anlayışlarını geliştirmeleri,
12. Dille gerçekleştirilen sanat etkinliklerini anlayabilecek zevk ve bilgi birikimini kazanmaları,
13. Dil ve edebiyat ilişkisini kavramaları,
14. Edebiyat ile diğer çalışma alanları ve bilim dalları arasındaki ilişkiyi kavramaları,
15. Zamanın akışına paralel olarak -en eski dönemden bugüne- Türk yaşama tarzını, düşüncesini, dil zevkini ve kültür hayatına özgü gelişmeleri edebî metinler çevresinde değerlendirmeleri,
16. Edebî metinlerden hareketle Türk kültür hayatının, tarihinin ve edebiyatının birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturduğunu kavramaları,

17. Edebî metinlerin zamanın getirdiği değişmelerle zenginleştiğini ve geliştiğini kavramaları,
18. Edebî eserler çevresinde Türk insanının kültür, anlayış ve zevk bakımından gelişim sürecini kavramaları,
19. Öğrencilerin; kazandıkları yöntem ve dikkatle karşılaştıkları her türlü yazılı ve sözlü metni anlamaları, değerlendirmeleri ve yorumlamaları,
20. Başta sanat metinleri olmak üzere her türlü metinde ulusal ve evrensel kültür, düşünce ve zevk öğelerini belirlemek; bunlar arasındaki ilişkiyi kavramaları,
21. Her türlü insan etkinliğinin edebî eserlerde, sanata has duyarlılıkla dile getirilerek değerlendirildiğini kavramaları,
22. Öğrencilerin Türk ulusunun yaşadığı medeniyet daireleri ile Türk edebiyatının dönemlerini bugünden geçmişe yönelen bir dikkatle değerlendirip yorumlayacak düzeye ulaşmaları amaçlanmaktadır.

Sıralanan bu amaçlara ulaşmak için ünitelerde belirtilen kazanım, önerilen etkinlik ve verilen açıklamalar doğrultusunda, metinlerin incelenmesi ve yorumlanmasıyla öğrencilerin; eleştirel düşünme, sorunları çözebilme, yaratıcı düşünme, araştırma-sorgulama, iletişimde bulunma becerilerini kazanmaları, bu becerileri geliştirmeleri hedeflenmiştir. Ayrıca öğrencilerin özellikle bilgi teknolojisinin imkânlarını kullanma konularında da beceri kazanmaları düşünülmüştür. Türk edebiyatı dersi için hemen her metnin ve her çalışmanın, dilin doğru ve güzel kullanılmasına imkân veren beceriler kazandırdığı da göz ardı edilmemiştir. Öğrencilerin sözlü ve yazılı anlatımda etkili olabilmenin yollarını fark etmeleri amaçlanmıştır.

3. PROGRAMIN YAPISI

Bu program; metinleri inceleme, çözümleme, değerlendirme ve yorumlamanın nasıl gerçekleşeceğini konu alan dokuzuncu sınıfa ait ünite ve kazanımlardan sonra; başlangıçtan günümüze Türk edebiyatı metinleri, yaşanan medeniyet daireleri, dönemlere hâkim zevk ve anlayış dikkate alınarak üç sınıfa ayrılmıştır. Her sınıfın konuları kendi içinde ünitelere bölünmüştür.

9, 10, 11 ve 12. sınıfların Türk edebiyatı programlarında üniteleri; “edebî metinlerin incelenmesinde metot ve bilgi veren üniteler”, “bir dönemin edebî metinlerini inceleyen, değerlendiren ve yorumlayan üniteler” olmak üzere iki gruba ayırmak mümkündür. Metot ve bilgi veren üniteler; dokuzuncu sınıfta coşku ve heyecanı dile getirmeye (şiir), anlatmaya, göstermeye bağlı sanat eserlerini ve öğretici metinlerin incelenmesi ve değerlendirilmesini konu alan üniteler ile diğer sınıflarda her dönemin zihniyetine ait özellikleri kavratmayı konu alan ünitelerden oluşmaktadır. On, on bir ve on ikinci sınıflardaki üniteler ise; her dönemde ortaya konulmuş coşku ve heyecanı dile getirmeye bağlı (şiir), anlatmaya bağlı, göstermeye bağlı metinler ile öğretici metinlerden ve bunların incelenmesini, değerlendirilmesini ve yorumlanmasını konu alan kazanımlar ve etkinliklerden meydana gelmektedir.

3.1. Dokuzuncu Sınıf

Dokuzuncu sınıfta; güzel sanatlar içinde edebiyatın yeri, edebî metinlerin dili ve özellikleri, edebî metin-gerçeklik ilişkisi üzerinde durulduktan sonra; edebî ve öğretici metinlerin incelenmesi, anlaşılması ve yorumlanmasında yararlanılacak hususlara geçilmiş; zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, anlam, yorum, gelenek, metin ve yazar/şair bakımlarından nasıl inceleneceği, daha önce yazılmış metinlerle ve dönemleriyle nasıl ilişkilendirileceği ve sonuçta nasıl yorumlanacağı belirtilmiştir. Bu sınıfta üzerinde durulacak konular dört ünite hâlinde ele alınmıştır.

I. ünite, “Güzel Sanatlar ve Edebiyat” adını taşımaktadır. Burada sanatın insan hayatındaki, edebiyatın güzel sanatlar içindeki yeri ve değeri ile edebî metinlerin edebî olmayan metinlerden farklılıklarını kavratmak hedeflenmiştir. Ayrıca edebiyat ile kültür, tarih ve gerçeklik ilişkisi üzerinde durulmuş; dille edebiyatın birbirinden ayrı düşünülmemeyeceği sezdirilmiş ve edebiyatın diğer çalışma alanlarıyla, bilimsel etkinliklerle ilişkisi belirtilmiştir. Adı geçen konularla ilgili teorik bilgi vermek yerine; bu konularda yazılmış metinlerden hareketle öğrencilerin gerek bireysel gerekse grup hâlinde gerçekleştirecekleri etkinliklerle; eleştirel düşünme, sorunları çözebilme, araştırma, sorgulama, yaratıcı düşünme becerileri

kazanmaları hedef olarak belirlenmiştir. Bu ünite söz edilen becerilerle öğrencilerin metinleri incelemeleri ve değerlendirmelerine imkân verecek nitelikte ve sayıda kazanımlar verilmiş, etkinlikler önerilmiş ve açıklamalar yapılmıştır.

II. ünite şiire ayrılmıştır. Bu ünite şiirlerin zihniyet, ahenk, dil, yapı, tema, anlam, gerçeklik ve gelenek bakımlarından nasıl incelenmesi ve yorumlanması gerektiği üzerinde durulmuştur. Kazanımlar, önerilen etkinlikler ve yapılan açıklamalarla öğrencilere yol gösterilerek; onların konuyla ilgili metinleri okuyarak arzu edilen becerilere ve anlayışa ulaşmalarına imkân hazırlanmıştır. Bu ünite kazanım, etkinlik ve açıklamalar aracılığıyla manzume ile şiir arasındaki farklılıkların kavranmasını sağlamak amaç olarak düşünülmüştür. Bu ünitenin sonunda öğrencilerin; şiirleri zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, ahenk, anlam, yorum, gelenek, metin ve şair bakımlarından inceleyip yorumlayacak becerileri kazanmaları amaçlanmıştır. Böylece şiirle bütünleşebilen öğrencilerin zevk ve anlayışına göre bireysel antolojilerini oluşturmaları; topluluk karşısında şiir okuma alışkanlıkları kazanmaları hedeflenmiştir.

III. ünite (Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler); anlatma ve göstermeye bağlı edebî metinler üzerinde durulmuştur. Önce masal ve destandan hikâye ve romana uzanan çizgide anlatmaya bağlı metinlerin zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, anlam, yorum, gelenek, metin ve yazar/şair bakımlarından nasıl incelenmesi gerektiği, verilen kazanım, önerilen etkinlik ve yapılan açıklamalarla gösterilmiştir. Öğrencilerin bunlardan hareketle metin parçalarını okuyup inceleyerek bağımsız metinleri inceleyip yorumlayacak beceriler kazanması sağlanmıştır. Yukarıda belirtilen hususların incelenmesi esnasında öğrencilerin bu metinleri edebî kılan hususları tespit edebilmelerine de imkân hazırlanmıştır. Söz edilen beceriler kazandırıldıktan sonra, masal ve destandan hikâye ve romana uzanan çizgide anlatmaya bağlı edebî metinlerin incelenmesi, değerlendirilmesi ve yorumlanması hedeflenmiştir. Böylece başlangıçtan günümüze sürdürülen yaşama biçimi, benimsenen uygarlık değerleri çevresinde anlatma esasına bağlı edebî metinlerin nasıl geliştiğini anlama, değerlendirme ve yorumlama imkânı sağlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin, sorunları çözebilme, eleştirel düşünme, araştırma-sorgulama becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Göstermeye bağlı edebî metinler ile anlatmaya bağlı edebî metinlerin benzerlikleri, tiyatro sanatı ile edebî tiyatro metninin birbirinden ayrı iki sanat dalı olduğu, kazanım ve etkinlikler aracılığıyla kavratıldıktan sonra, göstermeye bağlı edebî metnin özelliklerinin nasıl incelenip yorumlanacağı belirtilmiş; öğrencilerin karşılaştırma ve değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

IV. ünite (Öğretici Metinler); öğretici metinlerin yapı (plan), ana düşünce, dil ve anlatım, metin ve gelenek, anlam bakımlarından nasıl inceleneceği ve yorumlanacağı konularında birbirini tamamlayarak verilen kazanım, etkinlik ve açıklamalarla öğrencilerin zevklerinin gelişmesi ve metni inceleyip yorumlayacak beceriler kazanmaları hedeflenmiştir. Sonra da öğretici metinlerin her birinin bütün hâlinde nasıl inceleneceği gösterilmiştir.

3.2. Onuncu Sınıf

Onuncu sınıf Türk Edebiyatı Öğretim Programı üç üniteden oluşmaktadır. Bu üç ünite, başlangıcından Tanzimat'a kadar geçen sürede ortaya konan metinler dokuzuncu sınıfta verilen edebî zevk ve anlayış, kazandırılan metot bilgisi ve becerilerle incelenerek yorumlanmıştır. Burada, edebî metinlere zamanımıza özgü dikkatle kendi geçmişimize bakma ve onu anlayıp günümüz edebî metinleriyle karşılaştırma, değerlendirme, yorumlama beceri ve alışkanlıklarını kazandırma hedeflenmiştir.

I. ünite (Tarih İçinde Türk Edebiyatı); edebiyat-tarih ilişkisi konusunda hazırlanan kazanımlar ve önerilen etkinliklerin verdiği imkânlarla edebî metinlerin yazıldıkları dönemi yansıtan tarihî belge niteliğinde oldukları vurgulanmıştır. Edebî eserlerin zihniyet, yapı, tema ve anlatma bakımlarından zaman içinde geliştiği düşüncesi kazandırılmıştır. Aynı ünite öğrencilere, Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasındaki ölçütler, okudukları metinlerden ve yaptıkları etkinliklerden hareketle sezdirilmiştir. Bu kazanımların bir şema ile somutlaştırılması önerilmiştir.

II. ünite (Destan Dönemi Türk Edebiyatı); Destan Dönemi'ni belirleyen zihniyet ve beğeniyi ana hatlarıyla sezdirenen kazanım, açıklama ve etkinlikleri sözlü ve yazılı edebiyatın özelliklerini konu alan kazanım, etkinlik ve açıklamalar izlemiştir. Dokuzuncu sınıfta kazanılan metinleri inceleme ve yorumlama becerilerinin belli bir tarihî döneme nasıl uygulanacağını gösterip sezdirenen kazanım, etkinlik ve açıklamalara yer verilmiştir. Bütün bunlar, öğrencilerin seçilen metinleri sınıfta inceleme ve çözümlemelerini sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Böylece öğrencilere uzak geçmişe özgü metinlerin günümüze özgü metotlarla anlamlandırma ve yorumlanma konularında beceri kazandırmak hedeflenmiştir.

III. ünite (İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı); önce İslam uygarlığına ve Türk kültürüne özgü öğelerin iç içe girerek dil, edebiyat ve kültür alanlarında yeni bir dönemi nasıl başlattıklarının kavratılması hedeflenmiş; sonra da XI-XII. yüzyıllarda Türklerin ortaya koydukları eserleri çözümleme, anlama ve yorumlama üzerinde duran kazanım ve etkinliklere yer verilmiştir. Bu ünite, öğrencilerin seçilen metinleri çözümleme konusunda kazandıkları beceriler geliştirilmek istenmiş ve edebiyat tarihçilerinin verdikleri hükümleri tekrardan özellikle kaçınılmıştır. Seçilen metinlerde nelerin nasıl sorulması gerektiği, kazanım ve etkinliklerde gösterilmiştir.

Dokuzuncu sınıfta kazandırılan metin çözümleme becerileri XIII-XIV. yüzyıllarda Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki ilk ürünleri olan Yunus, Âşık Paşa, Hoca Dehhani ve Hacı Bektaş-ı Velî'nin eserlerine nasıl uygulanacağını gösteren yeni kazanım, etkinlik ve açıklamalarla zenginleştirilmiştir. Battalname, Danişmendname metinleri ile Dede Korkut Hikâyeleri'nin yine öğrenciler tarafından, günümüzde geçerli ve kabul görmüş bakış tarzıyla çözümlenmesi ve yorumlanmasını sağlayan kazanımlar sıralanmış, etkinlik örnekleri verilmiş, açıklamalar yapılmıştır. Öğrencilerin hazır hükümler ve kalıplaşmış cümlelerle değil; kazandırılmış beceri ve alışkanlıklardan hareketle seçilmiş metinleri yorumlamaları ve değerlendirmeleri hedeflenmiştir.

Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki ilk örneklerinden sonra Osmanlı Dönemi Türk Edebiyatı'na geçilmiştir. Önce "divan şiiri" üzerinde durulmuştur. "Divan şiiri, şiir olarak öğrencilere nasıl sevdilir" sorusunu gözden uzak tutmadan ve akıldan çıkarmadan şiir metinlerinin edebiyat ürünü olarak yorumlanmasına imkân veren kazanımlar hazırlanmış, etkinlik önerileri verilmiş ve açıklamalar yapılmıştır. Seçilen metinlere uygulanan bu kazanımlar ve önerilen etkinliklerle öğrencilerin divan şiirini sevmelerine imkân hazırlanabileceği düşünülmüştür. Böylece divan şiirinin edebî değeri sezdirilmek istenmiştir. Divan şiirinde öğrenciyi ürküten gereksiz ifade ve ses kalıplarını öğretme yerine öğrencinin onu kendi kendine çözümlemesi, yorumlaması ve tanıması hedeflenmiştir. Yani aracın amaç hâline getirilmesinden kaçınılmıştır. Öğrencilerin aynı dikkat ve duyarlılıkla, anonim ve âşık tarzı halk şiiri ile dinî-tasavvufi şiirini çözümlemesini, anlamını yorumlamasını sağlayan kazanımlar verilmiş, etkinlikler önerilmiştir.

Osmanlı döneminde yazılmış mesneviler ve söylenmiş halk hikâyelerinin "Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler" başlığı altında ele alındığı kısımda, bu metinlerin dokuzuncu sınıfta kazanılmış becerilerle çözümlenmesini kolaylaştırmak üzere yeni kazanımlar hazırlanmıştır. Öğrencilerin söz konusu metinleri kendilerince anlayıp yorumlamaları ve onlardan zevk alabilmeleri için nelere, niçin dikkat etmeleri gerektiği belirtilmiştir. Böylece anlatı metinlerinin zihniyet, yapı, tema, dil-anlam bakımlarından nasıl ve niçin değişerek geliştiğini öğrencilerin bulması hedeflenmiştir.

Osmanlı dönemi edebiyatının sanat ve kültür değerlerini, öğrencilerin ayrı ayrı belirlemeleri ve bunları aralarında tartışmalarına imkân hazırlayacak kazanımlar ve etkinlikler düzenlenmiştir. Bu, geçmişte yaşamak değil; âni, geçmişte ortaya konulmuş ses, söyleyiş, tema ve ifade bakımlarından güzel eserlerle zenginleştirmektir. Kazanımlar ve örnek etkinlikler bu düşünceden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Üniteye aynı dikkat, anlayış ve duyarlılıkla hazırlanan göstermeye bağlı edebî metinler ve öğretici metinlerle devam edilmiştir.

3.3.On Birinci Sınıf

On birinci sınıf Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı “Batı Tesirindeki Türk Edebiyatına Giriş”, “Tanzimat Dönemi Edebiyatı”, “Servet-i Fünûn Edebiyatı ve Fecr-i Âti Edebiyatı”, “Millî Edebiyat Dönemi” olmak üzere dört üniteden oluşmaktadır.

I. ünite (Batı Tesirindeki Türk Edebiyatına Giriş); yer alan kazanım ve etkinlikler, Tanzimat sonrası gerçekleşmeye başlayan batılılaşma yönündeki değişimleri, halka ve ulusal değerlere yönelme gayretlerini ve bunların edebî eserlerde görünüşlerini kavratmak üzere hazırlanmıştır. Burada zihniyet değişikliğinin sebepleri de sezdirilmek istenmiştir. Diğer ünitelerde olduğu gibi bu ünite de kazanım ve etkinlikler öğrencilerin, seçilen metinlerde neyi, niçin ve nasıl aramaları gerektiğini gösterme amacıyla düzenlenmiştir.

II. ünite (Tanzimat Dönemi Edebiyatı); Avrupai tarz, başka bir söyleyişle yenileşme dönemi edebiyatının başlangıç döneminin nasıl, niçin ve ne zaman olduğu seçilen metin parçalarından hareketle verilmek istenmiştir. Sanat metinlerini çözümleme ve yorumlamaya geçmeden öğretici metinler üzerinde durulmuştur. Böylece öğrencilerin inceledikleri metinlerden hareketle dönemin yaşama biçimi, zihniyeti, hâkim sanat anlayışı ve zevki hakkında bilgi edinmeleri amaçlanmıştır. Tanzimat Döneminde yazılmış öğretici metinlerin belirtilen kazanımlar, önerilen etkinlikler doğrultusunda öğrenciler tarafından incelenmesi, onların dönemin özelliklerini sezmelerine ve anlamalarına imkân sağlayacağı düşünülmüştür. Metinlerin incelenmesi ve yorumlanmasında dokuzuncu sınıfta kazanılan becerilerin dönemin metinlerine nasıl uygulanacağı hazırlanan yeni kazanımlar ve etkinliklerle gösterilmiştir.

Dönemin zihniyetini, sosyal, siyasi ve edebî alanlarda görülen değişiklikleri ve güzel sanat etkinliklerinden beklenenleri metinleri inceleyerek kavrayan öğrencilerin; dokuzuncu sınıfta kazandıkları beceriler ve yeni kazanımlarla Tanzimat Döneminin sanat anlayışını ve zevkini kavramaları, böylece de kendi becerilerini artırmaları, zevklerini geliştirmeleri, kültürlerini ve dil becerilerini zenginleştirmeleri hedeflenmiştir. Ayrıca öğrencilerin, edebî metinlerde sosyal ve siyasî değişimlerin XIX. yüzyılda nasıl dile getirildiğini belirlemeleri düşünülmüştür. Batıdan gelen yeniliklerle yerli kültür öğelerinin birlikteliğini yorumlamaları beklenmiştir. Sanat eseri ile sosyal hayat ilişkisi üzerinde nasıl durulması gerektiği sezdirilmek istenmiştir. Tanzimat Dönemi şiirinde, işlenen temaların yorumlanması ve güncelleştirilmesine ayrılan kazanım ve etkinliklerle öğrencilerin edebî metinlerle sosyal hayat arasında ilişki kurma; kültür alanında gerçekleştirilen değişikliklerin dil ve edebiyat alanına nasıl yansıdığını belirleme becerileri kazanmaları düşünülmüştür. Ünite de bu hedefleri gerçekleştirecek kazanım, etkinlik ve açıklamalara yer verilmiştir.

Anlatmaya ve göstermeye bağlı edebî metinlerde, dokuzuncu sınıfta bu metinlerin incelenmesi, yorumlanması hususunda kazandırılan becerilerden yararlanılması gereği belirtilmiştir. Ayrıca dönemin özelliğinden kaynaklanan hususların anlaşılması ve yorumlanmasını sağlamak için yeni kazanım ve etkinliklere yer verilmiştir. Öğrencilerin türe ait hazır bilgilerle metinlere yaklaşma yerine; metinlerin zihniyet, yapı, tema, dil-anlatım, anlam bakımlarından çözümlenmesi, incelenmesi nasıl yorumlanması gerektiğini kavramaları amaçlanmıştır. Öğrencilerin; edebî metinlerin anlatma-nakletme, gösterme gibi temel ifade biçimlerinin etrafında dönemin zihniyeti ve imkânlarıyla düzenlendiğini; insanın kendini ifadede başvurduğu bu temel ifade biçimlerinin zamanın akışına, kabul edilen uygarlık çevresinde kişinin kendisi ve tabiatla ilişkisine göre zenginleşerek yeni görünüm kazanabildiğini kavramaları hedeflenmiştir.

III. ünite (Servet-i Fünûn Edebiyatı ve Fecr-i Âti); “Servet-i Fünûn Edebiyatının Oluşumu”, “Öğretici Metinleri İnceleme”, “Şiir ve Mensur Şiir”, “Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler”, “Metin-Şair ve Yazar”, “Servet-i Fünûn Edebiyatının Genel Özellikleri” ile “Fecr-i Âti Topluluğu” başlıkları altında düzenlenen kazanım, önerilen etkinlik ve bunlarla ilgili açıklamalardan oluşmaktadır. Fecr-i Âti’yi, Servet-i Fünûn zevkinin devamı olarak düşünmenin bazı karışıklıkları önleyeceği kanaatiyle söz edilen edebî topluluk bu ünite de ele alınmıştır. Böylece “Servet-i Fünûn”un bir zevk ve anlayış çevresinde oluşan bir edebî hareket olduğu ve “Millî Edebiyat Dönemi”ne kadar sürdüğü sezdirilmek istenmiştir.

Servet-i Fünûn Edebiyatının oluşumu ile ilgili kazanımlarla, öğrencilerin yeni hareketlerin genellikle, eski olarak kabul edilenlere tepki olarak ortaya çıktığını, eski-yeni arasında da ılımlıların bulunduğunu fark etmelerine imkân hazırlanmıştır. Burada öğrencilerin eski-yeni ilişkisini kavrama ve değerlendirmeleri amaçlanmıştır. Ayrıca bu dönemde edebî alanda yeniyi savunmayı üstlenenlerin hareket noktaları hissettirilmek istenmiştir. Yeniye benimseyenlerin sanat eserinde faydadan zevke nasıl yöneldiklerini ifade eden kazanımlara ve açıklamalara yer verilmiştir. Bütün bunların daha önceki ünitelerde olduğu gibi, metinlere uygulanabilecek kazanım ve etkinliklerle gerçekleştirilmeleri yöntem olarak belirtilmiştir. Böylece öğrencilerin farklı dönemlere ait metinleri zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, anlam, gelenek bakımlarından çözümleyip yorumlayabilmeleri amaçlanmıştır. Bunların gerçekleşmesiyle öğrencilerin eleştirel düşünme, sorunları çözebilme ve sorgulama becerilerini geliştirecekleri düşünülmüştür.

Bu ünite Servet-i Fünûn Döneminde yazılmış metinlerden hareketle öğrencilerin edebî metinleri dönemin zihniyetiyle ilişkilendirme becerilerini geliştirecek kazanımlara önem verilmiştir. Faydayı ön planda tutan metinlerle zevki ön planda tutanların farklılıkları ve kaynakları üzerinde öğrencilerin düşünmelerine zemin hazırlanmıştır. Ayrıca edebî metinlerde Tanzimat sonrasında başlayarak soyuttan somuta neden ve nasıl geçildiği; bunun dile, anlatıma ve sanat zevkine yansıma biçimlerinin öğrencilere kavratılması amaçlanmıştır.

Servet-i Fünûn Dönemi metinleri aracılığıyla öğrencilerin modern dönemin edebiyat zevkiyle tanışmaları sağlanmıştır. Bu zevk ve anlayışın XX. yüzyılda nasıl zenginleşerek sürdürüleceği bundan sonraki ünitelerde ele alınmıştır. Tanzimat sonrası başlayan yenileşmenin Servet-i Fünûn Döneminde sanat zevkinin gereklerine cevap vermeye başladığı hissettirilmiştir. Bunun kültürde, dilde ve zevkte bir kopmanın ifadesi değil; dilin geleneğine ve imkânlarına, sürdürülen yaşama biçiminin ihtiyaçlarına, kabul edilen yeni değerlerin gereklerine göre bir gelişme olduğu kavratılmak istenmiştir. Batı kültür ve edebiyatına geleneği olan ve yüksek seviyede edebî eser ortaya koyan bir dilin ve zevkin imkânlarıyla yaklaşıldığı sezdirilmek istenmiştir. Bütün bunları öğrencilerin belirlenen kazanım, önerilen etkinlik, verilen açıklamalardan hareketle seçilen metinleri incelemeleri, yorumlamaları sonucu kazanımları hedeflenmiştir.

Bu ünite Fecr-i Âti Topluluğu ayrı bir edebî grup olarak ele alınmamış, Servet-i Fünûn zevkinin devamı olduğu düşünülmüştür. Böylece Servet-i Fünûn zevk ve anlayışının Millî Edebiyat Dönemi'ne kadar varlığını sürdürdüğünü hissettirilmiştir.

IV. ünite "Millî Edebiyat Döneminin Oluşumu", "Öğretici Metinler", "Şiir", "Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler", "Göstermeye Bağlı Edebî Metinler", "Metin-Şair ve Yazar", "Millî Edebiyat Döneminin Genel Özellikleri" başlıkları altında sıralanan kazanımlar, bu kazanımlarla ilgili olarak önerilen etkinlikler ve verilen açıklamalardan oluşmaktadır. Artık öğrencilerin kendi içinde bir bütün özelliği taşıyan ünite neyi, niçin, nerede, nasıl kazanacaklarını alışkanlık düzeyinde benimsemiş oldukları düşünülmüştür.

IV. ünite sosyal ve siyasi şartların, kültür hareketlerinin Türk toplumunu ulus devlet fikri etrafında yeni bir dinamizm kazanmaya zorladığı sezdirilmiştir. Burada tek tek olay ve grupları düşünme yerine, bunların ortak paydasını dönemin zihniyeti olarak ele alıp grup ve önemli kişilerin eser ve çalışmalarını bu zihniyet çevresinde değerlendirme gereği hissettirilmiştir. Yine bilgi vermekten kaçınılmış, kazanım ve açıklamalarla dönemin metinlerini inceleyen ve yorumlayan öğrencilerin bu noktaya ulaşmaları hedeflenmiştir. Edebiyat ve düşünce tarihiyle ilgili soyut bilgilerin aktarılması yerine; öğrencilerin metinleri yorumlayarak değerlendirme beceri ve anlayışlarını geliştirip zevklerini olgunlaştırmaları ve kendi kimlikleri konusunda kanaat sahibi olmaları istenmiştir. "Millî Edebiyatın Oluşumu" ve "Öğretici Metinler" başlıkları altında bir araya getirilen kazanımlarla bu amacın gerçekleştirilmesi düşünülmüştür. Ayrıca öğrencilerin metin inceleme, yorumlama ve değerlendirme becerileri zenginleştirilmiştir.

Bu ünite "Şiir" başlığı altında şiir metinleri XX. yüzyıl başlarında "Sade Dil ve Hece Ölçüsüyle Yazılanlar"; "Saf Şiir Anlayışı Çevresinde Yazılanlar", "Halkın Yaşama Tazını ve Değerlerini Ön Plana Çıkaran Manzumeler" olmak üzere

gruplandırılmış; her grupta yer alan metin örneklerinin uygun kazanım ve etkinlikler aracılığıyla incelenmesi ve yorumlanması istenmiştir. İnceleme ve yorumların sınıfta oluşturulan gruplarda tartışılması gerektiği programın ilgili kısımlarında ifade edilmiştir. Böylece öğrencilerin Millî Edebiyat Dönemini bütün olarak değerlendirmeleri gerektiği belirtilmiştir.

Dördüncü üniteye varlığından söz edilen yeniliklerin mahallî ve yerli olanla her düzeyde nasıl birleştikleri sezdirilmek istenmiştir. Bu dikkat “Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler” başlığı altında hikâye ve romanlarda da sürdürülmüştür. Bu dönemde yazılmış hikâye ve romanların hangi kazanımlardan hareketle ve ne tür etkinliklerle incelenip yorumlanabileceği belirtilmiştir.

Öğrencilerin bütün sanat etkinliklerini tutarlı biçimde yorumlayarak kendi dünyalarını zenginleştirmelerine hizmet edecek kazanımlara her bölümde yer verilmiştir. Böylece onların Cumhuriyet Dönemi’ne hangi düşünce ve zevk birikimi ve farklı alanlarda sürdürülen hangi anlayışla geldiğini düşünmelerine ve anlamalarına imkânlar sağlanmak istenmiştir. Ayrıca dilde gözlemlenen gelişme, dilin hayatla bütünleşmesi ve yeni bir sanat dili hâline gelme eğilimlerinin hissettirilmesi amaçlanmıştır.

3.4. On İkinci Sınıf

On ikinci sınıf programı, Cumhuriyet Dönemi Edebiyatına ayrılmıştır. Bu sınıfın programı, “Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının Oluşumu”, “Öğretici Metinler”, “Şiir”, “Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler” olmak üzere dört üniteden ve “Cumhuriyet Dönemi’nin Genel Özellikleri” başlıklı bir kısımdan oluşmaktadır. Son kısım, on ikinci sınıfta işlenenlerin bütününden hareketle öğrencilerin çıkarımlarını yazılı ve sözlü ifade etmelerine ayrılmıştır.

Yayımlanan metin sayısı ve çeşidi bakımından Türk edebiyatının en zengin döneminin Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı olması sebebiyle ünitelerin hazırlanmasında metinlerin tema bakımından gruplandırılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Diğer sınıflarda olduğu gibi on ikinci sınıfta da seçilecek metinlerin ortak özellikleri esas alınmıştır. Öğrencilerin dokuzuncu sınıfta kazandıkları becerilerden hareketle metinleri inceleyip çözümlemeleri, yorumlamaları ve değerlendirmeleri hedeflenmiştir.

İlk üniteye 1918-2000 yılları arasında yaşanan önemli siyasî ve sosyal olaylar ve Atatürk ilke ve inkılapları hatırlatılmıştır. Millî Edebiyat Döneminde başlayan millî değerlerin edebî eserlerde ele alınması ve işlenmesine devam edildiği hissettirilmiştir. Batıdan gelen edebiyat zevki ve anlayışıyla yerli ve mahallî olanın memleket edebiyatı düşüncesi etrafında nasıl birleştiği; millî kimlik ile ilgili hususların edebî eserlerin merkezine nasıl yerleştiği; bütün bunların dilde ve anlatımda varlıklarını nasıl hissettirdikleri metinlerden hareketle kavratılmak istenmiştir. Bu isteğin gerçekleşmesini sağlayabilecek kazanımlar hazırlanmış, etkinlikler önerilmiştir. Cumhuriyeti izleyen yıllarda modernleşmenin ve değişen insanın edebî metinlerde görünüşü kavratılmak istenmiştir. Sözü edilen konularda Cumhuriyet Döneminde yazılmış öğretici metinlerin inceleme ve çözümlemelerinden de yararlanılacağı düşünülmüştür. Bunun için “Öğretici Metinler” adlı ikinci üniteye belirtilen kazanım ve verilen etkinlikler doğrultusunda seçilen metinleri çözümleyen ve değerlendiren öğrencilerin, metin inceleme ve anlama becerilerini geliştirmeleri yanında, bu metinlerin dayandığı ilkeleri ve bu dönemin edebiyat zevk ve anlayışını kavramalarına yardımcı olabileceği göz önünde tutulmuştur.

On ikinci sınıfın üçüncü ünitesi şiire ayrılmıştır. Bu üniteye “Öz Şiir Anlayışını Sürdüren Şiir”, “Serbest Nazım ve Toplumcu Şiir”, “Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Şiir”, “Garip Hareketi (I. Yeni)”, “Toplumcu Şiir Zevk ve Anlayışını Ön Plana Çıkarıcılar”, “Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir”, “İkinci Yeni Şiiri”, “İkinci Yeni Sonrası Toplumcu Şiir”, “1980 Sonrası Şiir” ve “Cumhuriyet Döneminde Halk Şiiri” başlıkları yer almaktadır. Bu başlıklar hazırlanırken Cumhuriyet’in ilânından sonra şiirimizin gelişmesi, şiir çevresindeki gruplaşmalar, şiir anlayışları ve şiir söyleyiş tarzları göz önüne alınmıştır. Yani kronolojik gelişme ile şiire özgü söyleyiş ve temalar birlikte düşünülmüştür.

Her gruptaki şiirlerin incelenmesi ve yorumlanmasında zihniyet, ahenk, söyleyiş, yapı, tema, dil-anlatım, anlam, gelenek ve yorumla ilgili kazanım, etkinlik, öneri ve açıklamalar birlikte verilmiştir.

Şiirle ilgili bu ünite, 1920'li yılların başlarından 1980 sonrasına kadar öğrencilerin Türk şiir zevk ve anlayışının gelişmesini kavramalarını; onların şiir metinlerinin zevkine varmalarını; şiir dilinin özelliklerini fark etmelerini; şiir aracılığıyla ifade edilen gerçekliğin bireyi ve toplumu ilgilendiren yönlerini anlamalarını sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Öğrencilerin belli dönemin şiiri hakkında kanaat sahibi olmaları; edebî metinleri anlama, yorumlama ve değerlendirme becerileri kazanmaları; hayal güçlerini olumlu yönde zenginleştirmeleri; güzel sanat etkinliklerinin sağladığı özel “yaşantı” hâlini kendilerince yaşamaları ve dille duygu hayatı arasındaki ilişkiyi kavramaları hedeflenmiştir. Şairlerin metinlerle ilişkisi de unutulmamıştır. Ünite yukarıda sıralanan amaçları kazandıracak şekilde düzenlenmiştir.

On ikinci sınıfın dördüncü ünitesi “Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler” adını taşımaktadır. Bu metinlerin anlatmaya bağlı olanlar (narration), göstermeye veya temsile bağlı olanlar (representation) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. 1920'li yıllardan itibaren yazılan anlatmaya bağlı edebî metinler “Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdürenler”, “Toplumcu Gerçekçiler”, “Bireyin İç Dünyasını Esas Alanlar” ve “Modernizmi Esas Alanlar” olmak üzere gruplandırılmıştır. Anlatmaya ve göstermeye bağlı edebî metinlere ayrılan bu ünite de metinlerin kronolojik gelişimi ile eserlerin tema, yapı ve anlatım özellikleri birlikte düşünülmüştür.

Bu ünite de göstermeye bağlı edebî metinlerin edebî metin olarak nasıl incelenmesi ve yorumlanması gerektiği -daha önceki ünitelerde olduğu gibi- kazanım, etkinlik ve açıklamalarla gösterilmiştir.

Böylece bu programı bitiren öğrencinin, özel uzmanlık gerektirmeyen her türlü metinle iletişim kurabilecek dil terbiyesine, sanat zevkine ve bilgisine sahip olması, okuduğunu anlayıp kendince tutarlı biçimde inceleyip yorumlama becerileri kazanması, Türk kültürünün inceliklerini bilen ve yaşayan, kendisini ifade edebilen bir birey olması hedeflenmiştir.

4. PROGRAMIN UYGULANMA ESASLARI

4.1.Ders İşleniş Yöntem ve Teknikleri

Edebiyat eğitimi ve öğretiminde amaçlanan hedeflere ulaşabilmek için öncelikle öğrencilerin dili kullanma becerileri, zevk ve anlayış düzeyleri belirlenmeli, üzerinde durulacak ünitenin öğrenci çevresi ile ilişkisi dikkate alınmalıdır.

Türkçe kelimeleri doğru telaffuz edemeyen öğrencilerle, edebiyat zevki ve anlayışını geliştirme üzerine yoğunlaşma yerine, önce telaffuz üzerinde durmanın yararlı olacağı gözden uzak tutulmamalıdır.

Metin okumanın; dil, edebiyat zevk ve anlayışına açılan çok önemli bir kapı olduğunu dikkate alarak her sınıf ve ünite de metin parçalarının ve metinlerin okunmasına özen gösterilmelidir. Her sınıfta, o sınıf düzeyine göre okuma, dinleme, anlama ve anladıklarını yazılı ve sözlü olarak anlatma çalışmaları yapılmalıdır.

Okuma ve dinleme çalışmalarından sonra, metinlerin incelenmesine ve çözümlenmesine geçilmelidir. Ünite de kazandırılacak beceri ve anlayış, hissettirilecek sanat zevki ve sezdirilecek gerçekliği düşünerek metin üzerinde durmaya hazırlık yapılmalı; öğrencilerin dikkatlerini işlenecek konular üzerinde yoğunlaştırmaları sağlanmalıdır.

Bütün bunların gerçekleşmesi için öğretmen, öğrenci grubunun özelliklerini dikkate alarak ve sahip olduğu imkânları kullanarak öğrencileri yönlendirmelidir. Öğrencilerin ünitelerde belirtilen amaçlara ulaşabilmeleri için öğretmenin yönetici, yönlendirici ve düzenleyicidir.

Öğretmen öğrencilerin metinlerle iletişimini engelleyen her şeyi ortadan kaldırmalarında onlara yol göstermeli; sınıfın öğrenci sayısına göre gruplara ayrılmasında yardımcı olmalıdır. Her grup, ünite içinde verilen açıklamaları, önerilen etkinlikleri de dikkate alarak kazanımlarda belirtilen hususları metinlerde aramalıdır. Her kazanımda istenen hususun gruplarca metinde veya metinlerde saptanması ve yazılmasından sonra bunlar bütün gruplarda ortak olanlardan başlayarak

sıralanmalıdır. Sözü edilen çalışmalar sınıfta ileri sürülecek eleştirilere açık biçimde, öğrenci gruplarının ve grup sözcülerinin katılımıyla gerçekleştirilmelidir. Bu, elbette bütün edebiyat eğitimi etkinliğinin gruplar aracılığıyla gerçekleştirilmesi demek değildir. Ancak metinlerin incelenmesi ve çözümlenmesinde sınıfın tamamını etkin hâle getirmek için tavsiye edilmektedir.

Kazandırılacak beceriye, ulaşılabilecek hedefe göre öğretmenin sınıfı organize etmesi ve edebiyat öğretimi ile ilgili yöntem ve teknikleri kullanması gerektiği bilinmelidir.

Öğrencilerin dokuzuncu sınıfta metot konusunda kazandıkları beceri ve alışkanlıklarla, ünitelerde işlenecek metinler düşünülerek hazırlanan kazanımlarda edebiyat eğitiminin amaçlarına ulaşacaklarına inanılmıştır. Onların, her metin incelenmesinde ulaştıkları sonuçlar sözlü ve yazılı olarak sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşmaları, söz konusu amaçlarda belirtilen hususların daha da yerleşmesine ve benimsenmesine imkân hazırlamaktadır.

Edebiyat eğitimi ve hazırlanan programdan kaynaklanan hususlar özel olarak ifade edildikten sonra yöntem ve teknikler konusunda dikkat edilmesi gerekenler maddeler hâlinde şöyle sıralanabilir:

1. Problemler basitten karmaşığa, bilinenenden bilinmeyene, kolaydan zora giden bir sırada ele alınmalıdır.
2. Öğrencilerin metinleri anlamaları, yorumlamaları ve ondan estetik zevk almaları için; problem çözme, tartışma, açıklama, canlandırma, yeniden yapılandırma gibi teknikler kullanılmalıdır.
3. Edebiyat eğitimi sınıf ortamıyla sınırlanmamalı, öğrencilerin kütüphaneler ve kültür merkezleri başta olmak üzere birçok kaynaktan yararlanmasına imkân hazırlanmalıdır.
4. Edebiyat eğitiminin bir yönüyle zevk eğitimi olduğu unutulmamalı, öğrencilerin zevklerinin yücelmesi ve gelişmesi yolunda çevrenin şartları dikkate alınarak etkinlikler düzenlenmelidir.
5. Öğrencilerin okuma zevk ve alışkanlığı kazanabilmeleri için her dönemde seviyelerine uygun kitapları okumaları, incelemeleri ve arkadaşlarına tanıtmaları sağlanmalıdır.
6. MEB'in belirlediği listede yer alan kitaplar okunmalı, değerlendirilmelidir.
7. Edebiyatın kendisine özgü bir iletişim aracı olması sebebiyle öğrencilerden, edebî metin ve eserlerin neyi, kime, nasıl ilettiklerini araştırmaları istenmeli; gelen sonuçlar sınıfta ve okulda değerlendirilmelidir.
8. Edebî metinlerin gerçeklikle ilişkisi konusunda hemen her sınıfta tartışmalar ve konuşmalar düzenlenmelidir.
9. Edebî metin ve eserlerin kendi dönemlerini nasıl temsil ettikleri her sınıfta tartışılmalıdır.
10. Edebî metin ve eserlerin kültür taşıyıcılık işlevi ve bu işlevlerinin ortaya çıkardıkları sonuçlar üzerinde yazılı ve sözlü çalışmalar yapılmalıdır.
11. Konuların işlenişinde eğitim ve öğretimin vazgeçilmez unsurları olan eğitim araç ve gereçlerinden yararlanılmalıdır. Tepegöz, televizyon, kasetçalar, video, projektör gibi araçlar etkili bir biçimde kullanılmalıdır.
12. Öğrenci, kazanımları sadece işlendiği konuda değil, diğer konularda da pekiştirmelidir. Özelliğine göre birkaç kazanımı bir ders saatinde gerçekleştirilebileceği gibi, bazı kazanımların öğrenciye kazandırılması yıl boyu da sürebilir.
13. Türk dilinin kullanılmasında yazım birliği sağlamak amacıyla kabul görmüş terim ve kavramlara yer verilmelidir. Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu ve Türkçe Sözlük esas alınmalıdır.
14. Öğrencilerin yazım, noktalama ve dil bilgisi kurallarına uymayı alışkanlık hâline getirmelerine özen gösterilmelidir.

15. Edebiyat, sanat ve kültürle ilgili hususlar metinlerden hareketle kavratılmalı, sanatçıyla metin arasında ilişki kurulmalıdır.
16. Programda her metnin sonunda: “Şair ve yazarla ilgili çıkarımlarda bulunur.”, ifadesine bağlı olarak aşağıdaki hususlar gerçekleştirilecektir.
- Şair ve yazarın hayat hikâyesi ile metin arasında ilişki kurma
 - Şair ve yazarın ortak temalara getirdiği farklı yorumları açıklama
 - Şair ve yazarın beslendiği kültür kaynaklarını açıklama
 - Şair ve yazarın toplumsal düşüncelerden etkilenip etkilenmediğini belirleme
 - Şair ve yazarın, dönemindeki ve geçmişteki diğer yazarlardan etkilenip etkilenmediğini belirleme
 - Şair ve yazarın, dönemindeki yazarları ve şairleri etkileyip etkilemediğini belirleme
 - Şair ve yazarın sanata getirdiği yenilikleri belirleme
 - Şair ve yazarın edebî grup içindeki ve edebiyat tarihindeki yerini açıklama
 - Şair ve yazarın önemli eserleri hakkında bilgi edinme
17. Teknik liseler ile meslek liseleri başta olmak üzere her derece ve türdeki okullarda okutulacak konular, haftalık ders saatleri ve yıllık eğitim süresi dikkate alınarak –programın yapısı ve mahiyeti değiştirilmeden- zümre öğretmenleri tarafından belirlenmelidir. Bu belirlemeden hareketle yıllık plan hazırlanmalı, yıllık planda yer alacak metinler, dönemin edebiyat zevk ve anlayışını iyi temsil etmelidir. Zümre öğretmenleri programın yapısını değiştirmeden ders saati sayısına göre konuları azaltıp çoğaltabilir. Bu azaltma ve çoğaltma örnek metin seçimiyle gerçekleşmelidir.

4.2.Ders Kitaplarının Hazırlanması ve Metin Seçimi

Edebiyat derslerinde en önemli araç edebî metinlerdir. Edebiyatla ilgili zevk, anlayış ve becerilerin okul veya okul dışı araştırma etkinliklerinin edebî metinlerden hareketle düzenleneceği bilinmektedir.

Ders kitapları da programda belirtildiği gibi ünitelerden oluşacaktır. Bu üniteler mahiyetleri bakımından iki gruba ayrılmaktadır. Birinci grupta, dokuzuncu sınıfta edebî metinlerin inceleme yöntemlerini kazandırmayı amaçlayan üniteler ile on, on bir ve on ikinci sınıflardaki edebî dönemlerin oluşumu ve zihniyetiyle ilgili hususları ele alan üniteler yer almaktadır. İkinci grubu ise, belli bir dönemde ortaya konulmuş metinleri incelemeye, çözümlemeye ve yorumlamaya hizmet eden üniteler oluşturmaktadır.

Ders kitaplarına metin seçiminde bugüne kadar yazarlar esas alınmış ve onların adları programda belirtilmiştir; oysa bu program, metni esas almaktadır. Ancak ders kitabı yazarlarına ve öğretmenlere kolaylık sağlamak düşüncesiyle bazı ünitelerdeki etkinlikler arasında kimi isimlerden söz edilmektedir.

Ünitelerdeki kazanımlar dil bilim, anlam bilim, üslûp incelemesi, yorum bilim gibi çalışma alanlarıyla ilgili veriler göz önünde tutularak hazırlanmıştır. Bu program yapı, tema, dil ve anlatım, anlam, yorum kelimelerinde ifade edilen hususlar ile metinlerarasılık, metin-yazar ve metin-dönem ilişkileri göz önünde tutularak düzenlenmiştir. Kitap yazarının, gerek metinlerin seçiminde gerekse inceleme, çözümleme ve yorumlamaya ayrılan kısımları düzenlemede bu hususlara dikkat etmesi gerekmektedir.

Birinci gruptaki ünitelerde ihtiyaca göre birkaç metinden parçalar seçilmelidir. Bu parçalar, ilgili ünitelerdeki kazanımlarda belirtilenleri açık ve net biçimde göstermelidir.

İkinci gruptaki ünitelerde roman ve tiyatro dışındaki metinlerin bir bütün hâlinde alınmasına gayret gösterilmelidir; roman ve tiyatro metinleri de öğrencilerin okuyabilecekleri eserlerden seçilmelidir. Her ünite kazandırılmak istenen hususlara imkân verecek metin ve metin parçalarının seçilmesine özen gösterilmelidir. Dönemlerin edebî metinleri üzerinde durulurken dönemin ve seçilen metnin özellikleri dikkate alınarak Batı edebiyatlarından; XX. yüzyıldan itibaren de Türkiye

dışı Türk edebiyatlarından dersin amacına uygun serbest okuma parçaları seçilmeli; bunlarla ders kitabındaki metinler arasında öğrencilerin karşılaştırma yapmaları sağlanmalıdır.

Dokuzuncu sınıfta amaca uygun ve belirtilen özelliklere sahip kendi dönem veya gruplarını en iyi temsil eden metinlerin seçilmesi gerekmektedir. Böyle metinler genel olarak tanınmış ve benimsenmiş şair veya yazarlar tarafından yazılmışlardır. Bu sınıfta amaç, edebî metinlerin özelliklerini ve nasıl incelenip çözümlenmesi gerektiğini göstermektir. Bunun için metinler, mümkün olduğu kadar yakın dönem Türk ve dünya edebiyatlarından seçilmelidir.

On ve on birinci sınıflarda ünite adları, amaçlar ve kazanımlar seçilecek metinleri de belirlemektedir. Amaç yazar veya şairin hayat hikâyesini vermek olmadığına göre, kazandırılmak istenen zevk ve anlayışa en uygun metinler seçilmelidir.

Ders kitabı yazarlarının on ikinci sınıfta metin seçiminde bazı zorluklarla karşılaşabilecekleri düşüncesiyle, metin seçimi konusunda daha önce ifade ettiklerimize ek olarak bazı açıklamalar yapma ihtiyacı duyulmuştur.

“Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı’nın Oluşumu” ile ilgili yazılmış inceleme ve değerlendirme yazılarından seçilmiş parçalardan hareketle birinci üniteye belirtilen kazanımların gerçekleştirilmesi düşünülmüştür. Ders kitabı yazarı, bu konuda yazılmış farklı yazılardan kısa parçalar seçmelidir.

Bu sınıfın ikinci ünitesi öğretici metinlere ayrılmıştır. Burada bazı tür adlarıyla ders kitabı yazarları sınırlandırılmıştır.

Üçüncü ünite Cumhuriyet Dönemi’nde şiire ayrılmıştır. Bu üniteye şu konu başlıkları yer almaktadır: “Öz Şiir (Saf Şiir) Anlayışını Sürdüren Şiir” “Serbest Nazım ve Toplumcu Şiir”, “Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Şiir”, “Garip Hareketi (I. Yeni)”, “Toplumcu Şiir Zevk ve Anlayışını Ön Plana Çıkaranlar”, “Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir”, “II. Yeni Şiiri”, “İkinci Yeni Sonrası Toplumcu Şiir”, “1980 Sonrası Şiir” ve “Cumhuriyet Dönemi’nde Halk Şiiri”.

“Cumhuriyet Dönemi Başlarında Öz Şiir” başlığı altında, Yahya Kemal ve Ahmet Haşim’den Millî Edebiyat Döneminde söz edildiği hatırlatılarak Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Muhip Dırnas, Cahit Sıtkı Tarancı ve Yedi Meşale grubunda yer alan şairlerin eserlerinden seçilen şiirler üzerinde durulmalıdır.

“Serbest Nazım ve Toplumcu Gerçekçi Şiir” de 1920’li yıllardan başlayarak toplumcu gerçekçi anlayışın gereklerine uygun biçimde yazılmış şiirler üzerinde durulması hedeflenmiştir. Toplumcu gerçekçilerin daha farklı bir dikkatle şiir yazdıkları göz önüne alınarak Nâzım Hikmet’ten, kendilerini 1940 kuşağı ve devamı içinde kabul eden sanatçılardan kazanımları gerçekleştirmeye yönelik metinler seçilmelidir.

“Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Şiir” başlığı altında Millî Edebiyat Dönemi şairlerinin Cumhuriyetin ilânından sonra yazdıkları şiirler ile aynı dönemin zevk, anlayış ve söyleyiş biçimiyle yazılmış memleket edebiyatı çerçevesinde düşünülebilecek şiirler seçilmelidir.

“Garip Hareketi (I. Yeni)” ve “İkinci Yeni Şiiri” adları ve ilgili ünitelerde yer alan kazanımlar seçilecek şiirleri belirlemeye yetecek durumdadır. Çünkü bu gruplarda yer alan isimler herkes tarafından bilinmektedir.

“İkinci Yeni Sonrası Toplumcu Şiir” başlığı altında 1960’lı yıllarda kendilerini toplumcu olarak nitelendiren şairlerin eserleri değerlendirilmelidir. Bu grupta değerlendirilen sanatkarların eserlerinden seçilen metinler kazanımları gerçekleştireci nitelikte olmalıdır.

“Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir” başlığı altında hazırlanan kazanım ve verilen etkinlikler, 1935’ten günümüze kadar yayınlanan ve Cumhuriyet sonrasında Türk şiirinde gerçekleştirilen yeniliklerin hepsinden yararlanan ama bir grup içinde düşünülmeden şairler dikkate alınarak hazırlanmıştır. Seçilen metinler bu başlık altında verilen kazanımları yansıtabak şekilde olmalıdır.

“1980 Sonrası Türk Şiiri” başlığı altında da 1980 sonrasında imgeyle düzenlenen ve kapalı bir anlatımı tercih eden, çağrışımlar üzerinde duran, yapı ve söyleyişe önem veren şiir metinlerinin seçilmesi ve çözümlenip yorumlanması amaçlanmıştır.

“Cumhuriyet Dönemi’nde Halk Şiiri” başlığı adı altında da kazanım ve etkinlikler, kitap yazarlarına metin seçme konusunda yeterli bilgiler vermektedir.

IV. ünitenin ilk kısmı “Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler”e ayrılmıştır. Burada önce “Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Eserler”, sonra da sırasıyla “Toplumcu Gerçekçi Eserler”, “Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Eserler”, “Modernizmi Esas Alan Eserler” başlıkları yer almaktadır. Ünitenin ikinci kısmında ise “Göstermeye Bağlı Edebî Metinler” başlığı altında sahnedeki tiyatro ile edebî metin olarak tiyatronun farklılıkları sezdirildikten sonra, Cumhuriyet Döneminde yazılmış tiyatro metinleri üzerinde durulmalıdır. “Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Eserler” başlığı altında hazırlanan kazanım ve etkinlikler Reşat Nuri Güntekin, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Refik Halit Karay, 1920’li yıllardan sonra yazdıklarıyla Halide Edip Adıvar ve Hüseyin Rahmi Gürpınar gibi yazarların metinleri düşünülerek hazırlanmıştır.

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yapılan değişikliklerden kaynaklanan hususları belirttikten sonra seçilecek metinlerde aranacak özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Metinler, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalıdır.
2. Atatürk ilke ve inkılâplarına aykırı ifadelere yer verilmemelidir.
3. Seçilecek metinlerin; edebî metinlerin özellikleri, anlatım biçimi ve yapısı gözden uzak tutulmadan millî kültürümüze, ahlâk anlayışımıza, yasalarımıza, geleneklerimize, örf ve âdetlerimize, milletimizin bölünmez bütünlüğüne uygun olmasına özen gösterilmelidir.
4. Siyasi kutuplaşmalara yol açacak bölücü ve ideolojik ifadelere yer verilmemelidir.
5. Seçilecek metinler sınıf ve yaş seviyesine uygun olmalıdır.
6. Seçilen metinler öğrencileri iyiye, güzele, doğruya yöneltmeli; iyi alışkanlıklar kazandırmalıdır.
7. Metinler dil, anlatım ve içerik açısından dönemini en iyi temsil eden örneklerden seçilmelidir.
8. Metinler, yazıldığı dönem ve akımların belirgin özelliklerini yansıtmalıdır.
9. Seçilen metinler ünitelerde belirtilen kazanımları gerçekleştirmeye uygun olmalıdır.
10. Türk dilinin tarihî gelişiminin daha iyi anlaşılması için Destan Dönemi (İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatından), İslâm Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatından seçilen metinlerin bir bölümü asıllarına uygun dil ve söyleyişle verilmelidir. Ancak işleniş günümüz Türkçesine çevrilmiş metinler üzerinde yapılmalıdır.
11. İslâm Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatına ait metinler dil bakımından, daha sade olanlar arasından seçilmelidir.
12. Dünya edebiyatından seçilen metinler, iyi çevrilmiş eserlerden alınmalıdır.
13. Karşılaştırmalı metin çalışmaları için seçilen eserler, temsil ettiği edebiyatın seçkin örneklerinden olmalıdır.
14. Metin seçiminde öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirme, hayal dünyalarını zenginleştirme, ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarma gibi özellikler göz önünde bulundurulmalıdır.
15. Metinler öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunmalıdır.
16. Sanat metinlerinin sanat değerleriyle; öğretici metinlerin de öğreticilik işlevleriyle dönemlerini en iyi temsil eden eserler arasından seçilmesine özen gösterilmelidir.

17. Metinlerde çeşitliliği sağlamak ve öğrencilerin daha farklı metinlerle karşılaşmasına imkân tanımak amacıyla aynı sınıfta aynı sanatçıdan zorunluluk olmadıkça bir metin seçilmelidir.
18. Herhangi bir sanatçıya ait eserin orijinaline bağlı kalınmalı. Şiirlerin, öykülerin ya da diğer türlerin üzerinde dil ve anlatım açısından yapılacak değişiklikler eserin yazarına saygısızlık sayılacağından değişiklikler imla, noktalama ve günümüz Türkçesine çeviri ile sınırlı olmalıdır. Günümüz Türkçesine çevrilerde de bağlam dikkate alınarak son derece dikkate alınmalıdır. Ders kitabı yazarı, beğenmediği ya da öğrencinin pedagojik gelişimine aykırı bulduğu bölümleri çıkarmalı ama değiştirmemelidir.
19. Henüz yazar hüviyeti kazanmamış ama çeşitli dergi ve gazetelerde ya da internette yazan kişilerin yazıları Türkçenin edebî zevk ve güzelliğini öğrencilerimize kazandıramayacağından bu kişilerin yazıları ders kitaplarında yer almamalıdır.
20. Anlatım bozukluklarının çok fazla yer aldığı; anlatımında açıklık, duruluk, akıcılık, yalınlık ilkelerini taşımayan metinler ders kitaplarında yer almamalıdır.
21. Toplumu mal olmuş, kalıplaşmış, sözlü gelenekte yayılmış eserler; destan, efsane, halk hikâyesi, masal, türkü... gibi eserler orijinaline bağlı kalınarak verilmelidir.

4. 3. Ders Kitaplarının Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Diğer Hususlar

1. Ders kitaplarında ders işleniş süreci “hazırlık, çözümleme/inceleme, anlama–yorumlama, değerlendirme” bölümlerinden oluşur.
2. Hazırlık bölümünde konuyu aydınlatıcı kısa ve açık açıklamalara yer verilmeli, kullanılacak terimler kısaca tanıtılmalıdır. Ayrıca konuyla ilgili öğrencilerin ufaklarını açacak, dikkat çekici ve güncel olanla ilişki kuracak tarzda etkinlikler düzenlenmelidir.
3. Çözümleme bölümünde şiir metinleri; zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, ahenk, metin ve gelenek, anlam ve yorum, metin ve şair sırasıyla; olay çevresinde oluşan edebî metinler; zihniyet, yapı (olay örgüsü, kişiler, zaman, mekân), tema, dil ve anlatım, metin ve gelenek, anlam ve yorum, metin ve yazar sırasıyla; öğretici metinler; zihniyet, yapı, ana düşünce, dil ve anlatım, metin ve gelenek, anlam ve yorum, metin ve yazar sırasıyla çözümlenmelidir.
4. Anlama ve yorumlama sürecinde; incelenen ve çözümlenen metinlerden elde edilen sonuçların öğrenciler tarafından ifade edilmesine ve güncelleştirilmesine imkân sağlanmalıdır. Bu amaçla bu bölümde özgün etkinlik ve sorular düzenlenmelidir.
5. Değerlendirme bölümünde, önceki süreçlerde verilen kazanımların ne ölçüde öğrenildiğine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu bölümde farklı soru çeşitleriyle değerlendirmeye imkân tanınmalıdır.
6. Programda yer alan kazanımlar metin ve metin parçalarından hareketle verilmelidir. Her kazanım için ayrı bir metin/metin parçası kullanılmasına gerek yoktur. Aynı metin parçasından hareketle birden fazla kazanım verilebilir.
7. Ders kitabında yer alacak; destan, roman, mesnevi, uzun halk hikâyesi gibi uzun metinlerden seçilen parçalar kendi içinde yapı ve anlam bütünlüğü taşımalıdır. Bu tür uzun metinlerde bütünlüğün kavranması için metin parçasının önüne tam metnin kısa bir özeti konulmalıdır.
8. Seçilen metinlerde eğitim öğretim faaliyetlerinin amaçlarına uygun olmayan ifadeler üç nokta ile (...) gösterilmek kaydıyla çıkarılmalıdır.

5.KAZANIMLARIN SINIFLARA GÖRE DAĞILIMI

DOKUZUNCU SINIF HEDEF-KAZANIM TABLOSU

ÜNİTELER	KAZANIM SAYISI
I.ÜNİTE GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYAT	36
II. ÜNİTE COŞKU ve HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (Şiir)	39
III. ÜNİTE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER	36
IV. ÜNİTE ÖĞRETİCİ METİNLER	12
TOPLAM	123

ONUNCU SINIF HEDEF-KAZANIM TABLOSU

ÜNİTELER	KAZANIM SAYISI
I.ÜNİTE: TARİH İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI	9
II. ÜNİTE: DESTAN DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI	30
III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI	123
TOPLAM	152

ON BİRİNCİ SINIF HEDEF-KAZANIM TABLOSU

ÜNİTELER	KAZANIM SAYISI
1.ÜNİTE: BATI TESİRİNDEKİ TÜRK EDEBİYATINA GİRİŞ (YENİLEŞME DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI)	5
II. ÜNİTE: TANZİMAT DÖNEMİ EDEBİYATI (1860-1896)	48
III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÛN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE) (1896-1901) ve FECR-İ ÂTİ TOPLULUĞU (1909-1912)	64
IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)	82
TOPLAM	199

ON İKİNCİ SINIF HEDEF-KAZANIM TABLOSU

ÜNİTELER	KAZANIM SAYISI
I. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI (1923-...)	6
II. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE ÖĞRETİCİ METİNLER	8
III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (Şiir)	108
IV. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER	53
TOPLAM	175

6. DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

I.ÜNİTE: GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYAT		
1. Güzel Sanatlarda Edebiyatın Yeri Ünitenin bu bölümünün işlenişinde: Öğrenci gruplarının, güzel sanatlar içinde edebiyatın yerini problem olarak belirlemeleri, etkinlik, kazanım, açıklama ve seçilmiş metin parçaları yardımıyla bu problemi çözmeleri ve metin parçalarında ifade edilenler üzerinde düşünen öğrenci gruplarının bu ifadeleri kazanım ve etkinlikler yardımıyla yorumlamaları sağlanır. Öğrencilerden insan olan her yerde ve her zamanda sanat etkinliği olup olmadığının araştırması istenir. Araştırma sonuçları tartışılır, tartışma sonucunda ulaşılan ortak maddeler tahtaya yazılır. Öğrencilerden bir doğal görünüşle, bir doğal görünüşü konu alan manzara resmini karşılaştırmaları ve farklılıkları belirleyerek sıralamaları istenir. Öğrencilerden doğadaki seslerle şarkı ve türkülerdeki sesleri karşılaştırmaları ve farklılıkları sıralamaları istenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Bilim ile güzel sanatların farklılığını belirler.		
2. İnsan etkinliklerinin güzel sanatlar içindeki yerini belirler.		[!] Bir resmin, bir türkünün, bir heykelin öğrenciye düşündürdükleri sorulur. Öğrencilerin düşündüklerini ifade etmeleri sağlanır.
3. Güzel sanatların hangi ölçütlere göre sınıflandığını belirler.	 Öğrenciler, incelenen metnin, çizgi film, resim, pantomim, sinema vb. iletişim araçlarıyla ifade edilip edilemeyeceğini tartışır; sözlü ve yazılı olarak düşüncelerini ifade ederler. Öğrenciler; şiir, heykel, resim, film, tiyatro metni bularak sınıfa getirirler. Gruplar oluşturarak bu eserlerin malzemeleri üzerinde tartışır. Bunlardan sesle, sözle, çizgi ve renkle, taşla, ahşapla ve benzeri maddelerle yapılanları bir tablo üzerinde gösterirler. Öğrencilere güzel sanat eserlerinin malzemelere göre sınıflandırıldığı sezdirilir.	[!] Güzel sanatlarda kullanılan malzemenin önemi vurgulanır. Fonetik-plastik sanatlar ayırımı üzerinde durulur. Fonetik ve plastik sanatlara özgü malzemelerin karışımıyla oluşan sanatlardan da söz edilir. Sanat ve zanaatın ortak ve farklı yönleri üzerinde durulur. Plastik sanatların zanaatı doğurduğu, zanaatın sanata fayda boyutu kazandırdığı belirtilir.
4. Güzel sanat eserlerinin özelliklerini açıklar.		
5. Güzel sanatların insan hayatındaki yerini ve önemini belirler.	 Öğrenciler grup oluşturarak “Müzik, resim, şiir olmazsa hayatımızdan ne eksilir?” konusunda tartışır. Sınıfa “Hayal etmeden yaşayan insan olup olmadığı” sorulur. “İlmî eserlerde hayaller ifade edilir mi?” konusunda öğrencilerin konuşması sağlanır. Öğretmen, öğrencilerden insan olan her yerde ve her zamanda değerleri duyma, birlikte olma, inanma, çalışma gibi etkinlik ve durumların olup olmadığını araştırmalarını ister. Sonuçlar tartışılır, ortak noktalar belirlenir.	[!] Sanatın insanın “varlık şartları”ndan biri olduğu, insan olan her yerde güzel sanat etkinliği olduğu vurgulanır.
6. Sanat ve sanatçı ilişkisini örneklerle açıklar.		[!] Sanat eserinin biricik olduğu, bütün özellikleriyle başka esere benzemediği vurgulanır. Bu hâliyle de sanatçısını çeşitli yönleriyle temsil ettiği açıklanır.
7. Her düzeydeki öğretici ve fayda sağlayan eserlerle sanat eserlerini birbirinden ayırır.	 Öğrencilerin sınıfa tarih, fizik, felsefe ve gündelik hayatı anlatan metinlerle, şiir, roman, hikâye metinleri getirmeleri sağlanır. Bu metinlerin karşılaştırılması yaptırılarak farklılıklar sıralanır.	

8. Edebiyatın güzel sanatlar içerisindeki yerini açıklar.	🎨 Öğrenciler, sınıfa bir tablo, bir şiir, bir müzik parçası, bir bilimsel metin, bir tarih metni getirirler. Gruplar oluşturarak bunları karşılaştırırlar. Sonuçlarını birbirleriyle paylaşırlar. Her grup kendi posterini hazırlar. Edebî metinlerin müzikten, resimden ve heykelden hangi bakımlardan farklı olduklarını yazılı ve sözlü olarak ifade ederler.	[!] Edebiyatın sanat olarak malzemesi hatırlatılır, güzel sanatlar içerisindeki yeri belirtilir.
9. Edebiyatın dille gerçekleştirilen güzel sanat etkinliği olduğunu metinlerden örnekler vererek açıklar.		[!] İnsanın kendisini farklı araçlarla ifade ettiği üzerinde durulur.

1. ÜNİTE: GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYAT		
2. Edebiyatın Bilimlerle İlişkisi		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Edebiyatın insanı konu alan diğer bilim dallarıyla ilişkisini belirler.	🎨 Öğrenciler, okudukları edebî bir metnin günlük hayatla, tarihle, sosyolojiyle, psikolojiyle ilişkisini araştırırlar. Araştırma sonuçlarını sınıfta sözlü ya da yazılı olarak arkadaşlarıyla paylaşırlar. 📖 Öğrenciler, bir hikâye, bir tiyatro, bir romandan bilimsel buluşlara, yeniliklere, felsefi düşüncelere yer veren bölümler seçerler. Bu bölümlerin bilimsel buluşları, yenilikleri, icatları anlatmak, felsefe yapmak amacıyla yazılıp yazılmadığını, işlenen temanın diğer bilim dallarında ele alınıp alınamayacağını tartışırlar.	[!] Edebiyatın, sosyoloji, psikoloji, felsefe ve bilim-teknik ile ilişkisi açıklanır. Her türlü insan etkinliğinden, doğal varlık ve görünüşten edebî eserlerde yararlanıldığı belirtilir. Ayırıcı özellikleri, güzel sanata özgü bakış tarzında ve değerlendirme biçiminde aramak gerektiği sezdirilir. Edebiyatın diğer bilim dallarından nasıl yararlandığı üzerinde durulur.

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

I. ÜNİTE: GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYAT		
3. Dilin İnsan ve Toplum Hayatındaki Yeri ve Önemi		
🗨️ 9. sınıf Dil ve Anlatım dersi I. ünitedeki “Dil ve Kültür İlişkisi” konusuyla ilişkilendirilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İnsanın, her türlü birikimini dil aracılığıyla sonraki kuşaklara aktardığını örneklerle açıklar.	🗨️ Öğrenciler, grup oluşturarak “Dil olmazsa toplum hayatı nasıl olurdu?” konusunda tartışır. Sonuçlar maddeler hâlinde tahtaya yazılır. 🏠 Öğrenci grupları, her türlü sosyal ve tarihî olayın kuşaktan kuşağa nasıl ve hangi araçlarla aktarıldığını araştırır. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	
2. Aynı dili konuşan insan topluluklarının ortak kültür değerlerini paylaştıklarını açıklayan örnekler verir.		
3. Dilin kültür taşıyıcısı rolünü belirler.	🗨️ Öğrenciler gruplar hâlinde dilin kültür taşıyıcısı rolünün önemini ve değerini tartışır. Her grubun sözcüsü tartışma sonucunu sınıfa sunar. Ortak maddelerden sınıfça bir poster oluşturulur, sınıfın duvarına asılır.	
4. Dilin, kültür alanının oluşumundaki rolü ve değerini örneklerle açıklar.		[!] Kültür alanının (tinsel tabakanın-manevi alanın) dille ve dile göre, dilin imkânlarıyla oluştuğu belirtilir. Dilin bireyin kültürel kimliğini meydana getirdiği ve ifade ettiği vurgulanır.
5. Dilin bireysel kullanımda kazandığı özellikleri belirler.		[!] Saussure’deki dil-söz ayrımı üzerinde durulur. Dilin bir sistem olduğu, bu sistemde yer alan öğelerin, bireylerin istek ve amaçlarına göre bireysel biçimde kullanıldığı vurgulanmalıdır.
6. Dilin günlük kullanımıyla bilim, felsefe ve edebiyat eserlerindeki kullanım farklılıklarını sebepleriyle açıklar.	🗨️ Öğrencilere aileleri, samimî arkadaşları, öğretmenleri ve okul müdürüyle nasıl konuştuğu sorulur. Örnek konuşma çalışmaları yapılır, farklılıklar tartışılır.	[!] Gündelik hayatta konuşma dilinin farklı olduğu, bilimde terimlerin, felsefede kavramların, sanatta imgelerin esas olduğu vurgulanır.
7. Dilin farklı olarak kullanıldığı metinleri karşılaştırır.	🗨️ Aynı konuda yazılmış bir tarih metni ile bir edebî metin okutulur. Benzer ve farklı yönleri tartışılır. Tartışma sonucunda öğrenciler, düşüncelerini ifade eden birer yazı yazarlar.	

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

1. ÜNİTE: GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYAT		
4. Metin		
 9.sınıf Dil ve Anlatım dersi I. ünitesiyle ilişkilendirilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metnin iletişim aracı olduğunu örneklerle açıklar.	 Öğrenciler, farklı metin örnekleri sınıfa getirirler (haber yazısı, açıklama yazısı, eleştiri vb.). Grup oluşturarak metinlerin yazılış nedenleri üzerinde tartışır. Tartışma sonucunda ortak maddeler tahtaya sıralanır.	
2. Metni meydana getiren unsurları belirler, bu unsurların birbirine nasıl bağlandığını açıklar.	 Öğrencilerden bir cümleyi oluşturan anlamlı dil birliklerini ayırt etmeleri istenir. Bunlar arasındaki ilişki tartışılır. Cümleyle metnin, bütünlük yönünden benzerlikleri ve farklılıkları üzerinde tartışma yaptırılır. Daha sonra metindeki parçalar arasında bütünlüğü sağlayan bağlar maddeler hâlinde sıralanır.	[!] Cümle ve cümlelerin anlam birimleri olarak birleşmesi sonucunda metnin ana düşüncesini ya da temayı ifade ettiği belirtilir. Cümle ve daha üst seviyedeki birimler arasında bağıntıyı sağlayan kişi, mekân, durum ve başka bir nesnenin tekrar edilip edilmediği açıklanır. Ayrıca sözce düzeyindeki biçimlerin ilişkileri de vurgulanır.
3. Metnin anlamının bağlamla ilişkisini örneklerle açıklar.	 Öğretmen, öğrencilerin kendi seçtikleri bir metindeki ilk ve yan anlamda kullanılan kelimeleri bulmalarını ister. Bunların kullanılış amaçlarını belirlerler. Yan anlamda kullanılmış kelimelerin okuyucuda bıraktığı etki ve anlamlar üzerinde tartışır. Kendilerinin metinde anlatılmayan hususları nasıl anlamlandırdıkları üzerinde konuşmaları istenir.	
4. Metinleri gruplandırır.	 Öğrenciler, ikili ya da üçlü grup oluşturarak manzum ve mensur metinlerden kısa bölümler okurlar. Farklılıklar üzerinde konuşurlar. Öğrencilerin değişik metinleri (örneğin bir romanda anlatılan coğrafi bölgeyle, o yeri anlatan coğrafya metni) getirmeleri sağlanır. Grup oluşturarak bu metinler anlatım tarzları bakımından karşılaştırılır. Sonra tüm grupların yazdıkları, tahtada birleştirilir farklılıklar tespit edilir.	[!] Metinlerin manzum ve mensur olarak iki guruba ayrılabilceği vurgulanır. Ayrıca metinlerin, gerçeklikle ilişkileri, işlevleri ve yazılış amaçları bakımından da sanat metinleri ve öğretici metinler olmak üzere ikiye ayrıldığı, sanat metinlerinin ve öğretici metinlerin kendi içinde ayrı ayrı gruplandırılacağı üzerinde durulur.

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

1. ÜNİTE: GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYAT		
5. Edebî Metin Ünitenin bu bölümünün işlenişinde edebî metnin özellikleri problem çözme yöntemiyle kavratılır. Önce edebî metinler okunur, bunlar “Niçin edebîdir?” sorusu yöneltilir. Gruplara ayrılan öğrencilere kazanım ve açıklamalarda belirtilen hususlarla ilgili açıklamalar yapılır. Öğrenciler açıklamalardan hareketle söz konusu metinleri yeniden okur ve incelerler. Bu problemi kendilerince çözmeye çalışırlar. Sonra da tespit ettikleri özellikleri sınıfta tartışılır. Her grup edebî metnin özelliklerini kartonlara yazar. Bu özelliklerle metinler arasında nasıl ilişki kurduklarını açıklarlar. Problemin çözümünün sıralanan kazanım ve etkinliklerde belirtilenleri metinlere uygulamakla veya metinler çevresinde değerlendirmekle gerçekleşeceği belirtilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Edebî metinlerin varlık nedenlerini açıklar.		[!] Edebî olmayan metinlerin öğretici olduğu, edebî metinlerin ise sanat etkinliği olduğu üzerinde durulur. Bu sanat etkinliğinin insanın insan olma varlık şartlarından biri olduğu ve her dönemde, her yerde insanın gerçekleştirdiği etkinliklerden olduğu vurgulanır.
2. Edebî metinlerin kurmaca olduğunu örnekler vererek açıklar.	 Öğrencilere seyrettikleri bir film anlatılır. Filmin konusunun, filmdeki kişilerin gerçek olup olmadığı tartışılır. Filmde anlatılanların ve görülenlerin aynısının gerçek hayatta olup olmadığı sorulur. Düşüncelerini aktarmaları istenir. Öğrencilere edebî metnin yaşanan gerçekliği olduğu gibi yansıtmadığı sezdirilir.	
3. Edebî metnin gerçeklikle ilişkisini örneklerle açıklar.		[!] Edebiyatın, insana özgü özellikleri, kurmacanın dünyasında dile getirdiği vurgulanır. Edebî metnin yazıldığı dönemin özelliklerinden ve o dönemdeki her türlü gerçeklikten nasıl yararlandığı üzerinde durulur.
4. Edebî metnin tikelde tümeli temsil ettiğini örneklerle açıklar.		[!] Edebiyatın dile getirilen gerçekliğin bir kişiye, yalnız bir olaya veya bir ana özgü olmadığı belirtilir. Edebiyatın farklı dönemlerin, birçok görünüş ve kişinin bu yapı ve söyleyişte temsil edilmesinin söz konusu olduğu vurgulanır.
5. Edebî metnin özel bir iletişim aracı olduğunu fark eder, edebî metni diğer iletişim araçlarıyla karşılaştırır.		
6. Edebî metnin bir sistem olduğunu örneklerle açıklar.		[!] Edebî metnin okuyucu karşısına tamamlanmış bir sistem olarak çıktığı; sistemin de metnin iskeleti durumundaki yapı çevresinde oluştuğu vurgulanır.
7. Her edebî metnin bir tema etrafında oluştuğunu örneklerle açıklar.		
8. Edebî metinlerde dilin hangi işlevde kullanıldığını açıklar.		 Dilin işlevleri konusu, 9. sınıf Dil ve Anlatım dersinin 1. ünitesiyle ilişkilendirilmelidir. [!] Edebî metinlerde dilin şiirsel (poetik) işlevde kullanıldığı vurgulanır.
9. Edebî metnin yan anlam değeri bakımından zengin olduğunu açıklar.	 Bir öğretici metin okutulur. Bu metnin daha sonraki yıllarda da okunduğunda anlamının farklılaşmadığı sezdirilir. Bir edebî metnin ise farklı zamanlarda farklı çağrışımlar ve duygular uyandıracığı örneklerle gösterilir.	[!] Yan anlamın ifadelerin çağrışım ve duygu değeri olduğu vurgulanır.

10. Edebî metnin her okunduğunda yeni anlamlar kazandığını açıklar.	 Öğrencilerden “Otuz Beş Yaş” şiirini çeşitli yaş gruplarındaki kişilere okumaları ve onlarda bıraktığı izler üzerinde araştırma yapmaları istenir. Sınıfta kendi aralarında paylaşımları sağlanır. Farklı yaş gruplarında şiirin neden farklı duygu ve anlamlar uyandırdığı konusunda tartışılır. Ortak görüşler tahtaya maddeler hâlinde yazılır.	
11. Edebî metinde anlamın bağlamla ilişkisini açıklar.		
12. Edebî metnin kendinden önce ve sonra yazılan metinlerle ilişkisini açıklar.		
13. Edebî metnin oluşmasına sebep olan temel ifade tarzlarını belirler.	 Bir küçük hikâye, bir diyalog parçası ve bir kısa şiir okunur, öğrencilerin anlatım bakımından bunlar arasındaki farklılıkları belirlemesi istenir.	[!] İnsanın her mekânda ve zamanda “ <i>anlatma, gösterme ve coşku ile dile getirme</i> ” biçimleriyle kendisini ifade ettiği vurgulanır. “Anlatma” ile destandan modern romana kadar oluşan metinlerin; gösterme ile ilk tiyatro denemelerinden günümüze kadar gerçekleşen tiyatro metinlerinin; “coşku ile dile getirme” ile de her türlü şiirin ortaya konduğu belirtilir.
14. Edebî metnin organik bir birlik olduğunu örneklerle açıklar.		[!] Dış dünya ve insana özgü her türlü gerçeklikle duygu ve düşünce öğelerinin birleşerek ayrılmaz bir bütün oluşturduğu çeşitli metinlerden hareketle gösterilir.
15. Edebî metnin, yazıldığı dönemle ilişkisini açıklar.		

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
1. Şiir İnceleme Yöntemi Şiir inceleme yöntemine göre bir şiir incelenirken; zihniyet (1. kazanım), yapı (2 ve 3. kazanımlar), tema (4, 5, 6, 7. kazanımlar), şiir dili (8, 9, 10, 11, 12, 13. kazanımlar) ahenk (ses ve ritim) (14, 15, 16, 17. kazanımlar), gerçeklik ve anlam (18 ve 19. kazanımlar), şiir ve gelenek (20. kazanım), yorum (24. kazanım), metin ve şair (26. kazanımlar) sırası gözetilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği şiirden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.	🏠 Öğrencilere önceden dönemin zihniyetini, belirgin ve kabul edilmiş sanat zevki ve anlayışını, aynı konu ve temada farklı dönemlerde yazılmış metinlerden hareketle araştırmaları ödev olarak verilir. Bu ödevlerden bazıları okutturulur. Gruplara ayrılmış öğrencilerin dönemin zihniyeti, sanat anlayışı, sosyal ve kültür hayatına ait özellikleri tartışarak maddeler hâlinde yazmaları istenir. Bu, bir ön hazırlıktır. İkili veya üçlü öğrenci gruplarının seçilen şiir parçalarında zihniyetle ilgili hangi kelime, kavram, söyleyişlerin bulunduğunu belirlemeleri önerilir. On dakika sonra öğrencilerin saptamaları tartışılarak tahtaya yazılır. Sanat metniyle dönemin zihniyeti arasındaki ilişkiyi konu alan kısa bir yazı yazdırılır.	[!] Şiirdeki zihniyetin belirlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ “Zihniyet” terimi ile bir dönemdeki sosyal, siyasi, idari, adli, askerî, dinî güçlerin, sivil toplum örgütlerinin, ticari hayatın, eğitim etkinliklerinin birlikte oluşturdukları duygu, anlayış ve zevk bütününe kastedildiği belirtilir. Ancak bu zevk ve anlayışın kendini meydana getiren unsurlardan herhangi birine indirgenemeyeceği vurgulanır. ▪ Şiirin yazıldığı dönemdeki hâkim zihniyet üzerinde durulur. ▪ Şiirin yazıldığı dönemdeki tartışılan sanat anlayışlarının değerlendirilmesi yapılırken metindeki ifade biçimlerinden, kelime gruplarından, işlenen temadan hareketle dönemin sanat anlayışı araştırılır; araştırma sonucunda getirilen metinlerin önce okunması sağlanır, metinden hareketle metinde dikkat çeken ifadeler üzerinde birlikte düşünülür ve ortak paydanın ne olduğu öğrencilerle birlikte belirlenir. ▪ Dönemin kültür ve sanat hayatıyla şair arasındaki ilişki açıklanır.
2. Şiirde yapının nasıl oluştuğunu belirler.	🏠 Öğrenciler günümüzden geriye doğru giderek çeşitli dönemlere ait şiirleri getirirler. Getirilen bu şiirlerden örnekler seçilerek şiirler sınıfta okutulur. Okunan bu şiirlerde şiirin bazı birimlerinin iki mısra, bazısının ikiden fazla oluşunun üzerinde öğrencilerin tartışmaları sağlanır. Öğrenciler, canlı varlıkların; bir eşyanın ve mimari eserlerin farklı görünüşlerinin sebeplerini tartışır. Öğrenciler, her eseri meydana getiren küçük birimler olup olmadığını belirlerler. Mimari eserlerde birimlerin nasıl birleştiğini araştırır. Şiiri oluşturan birimlere ne dendiği sezdirilir. 🏠 Öğrenciler, farklı dönemlerden seçilmiş şiirleri yapı bakımından karşılaştırır.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Şiiri oluşturan birimlerin, bir tema etrafında bir düzen dâhilinde birleştiği anlam ve ses kaynaşmasından oluşan bu birimlere, beyit, bent, kıt’a, şiir cümleleri dendiği ve bunların şiir metnini meydana getirdiği belirtilir. Şiirin yapısı ile nazım şekli olarak bilinen husus arasındaki ilişki açıklanır. ▪ Çeşitli dönemlere ait şiirler yapı bakımından karşılaştırılır.
3. Şiirin yapısını çözümler.		[!] Şiirin yapısının çözümlenmesinde; ▪ Şiirin, ses ve anlam kaynaşmasından oluşan birimlerden meydana geldiği, ▪ Bu birimlerin nasıl birleştiği, ▪ Temanın, şiirdeki birimlerin birleşmesindeki etkisi, ▪ Her şiirin kendisine özgü bir yapısı olduğu, ▪ Şiirde yapıyı oluşturan birimlerin işlevleri, ▪ Şiirin; yapısı, dili, anlam ve ahengiyle bir bütün olduğu örneklerle açıklanır.

4. Şiirin temasını belirler.	 Birinci kazanımdaki etkinlikte birimleri bir düzen içinde birleştiren hususun ne olduğunu her grup kendince belirler. Benzeri bir dikkatin şiir metinlerinde olup olmadığı tartışılır. Sınıfça varılan neticeler sıralanır. Her grup ayrı bir şiirde birimlerin hangi düşünce ve duygu etrafında nasıl birleştiğini araştırır, bunun gerçeklikle ilişkisini yazılı olarak ifade eder.	[!] Temanın belirlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Şiiri oluşturan birimlerin bir tema etrafında birleştiği, bu birimlerin ortak paydasının en kısa ifadesine şiirin teması adı verildiği belirtilir. ▪ Temanın soyut bir kavram veya düşünce olarak eser dışında da var olduğu, metinde somutlaşan temaya da “konu” denildiği vurgulanır.
5. Şiirde, temanın hangi yönden ele alındığını sorgular.		
6. Şiirin yazıldığı dönemle temayı ilişkilendirir.		
7. Temanın şairle ilişkisini açıklar.		
8. Şiir dilinin özelliklerini açıklar.		Bu kazanımın işlenişinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Öğrenci gruplarının bir paragraflık düz yazı ile kısa bir şiir parçasını dil bakımından karşılaştırmaları sağlanır. Farklılıklar belirlenir. ▪ Şiir dilinin doğal dilden farklılığı ve şiirde doğal dilden nasıl yararlandığı örneklerle açıklanır.
9. Şiirde imgenin doğuş nedenlerini açıklar.	 “Ana renklerin dışında, düşündüğünüz bir renk tonunu nasıl ifade edersiniz? Fıstık yeşili, çimen yeşili, çağla yeşili vb. söz grupları için kullanılmıştır?” soruları tartışılarak imgenin doğuşu sezdirilir. Öğrenciler grup oluşturarak şarkı söylemekle sohbet etmek; dans etmekle doğal olarak yürümek; fotoğraf çekmekle resim yapmak arasındaki farkları araştırır, sonuçları sınıfa sunarlar. Benzer farklılıklarının düz yazılarda kullanılan dille şiirlerdeki dil arasında olup olmadığı sınıfta tartışılır. Varılan sonuçlar liste hâline getirilir.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Dil göstergelerinin sayılı olduğu, insan hayali ve düşüncesinin sınırlı olmadığı hatırlatılır. ▪ Sınırlı olanla sınırsız ifade etme arzusunun imgelerin ortaya çıkış sebebi olarak alınabileceği belirtilir.
10. Şiirde imgenin kullanılma nedenlerini sorgular.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Bilinen, tanınan, her gün birlikte olunan insanları ve durumları anlatmak için imgeye başvurulmadığı, ancak yeni karşılaşılan bir durumu, görünümü anlatmak için yeni söyleyişe ve dolayısıyla imgeye başvurulduğu belirtilir. ▪ Şiir dilinin imgeye dayandığı fark ettirilir. ▪ Şiirde imgenin soyut düşünme ve hissetmeyle ilişkisi açıklanır.
11. Söz sanatlarının şiirdeki işlevini sorgular.	 Öğrenciler gruplar oluşturarak söz sanatlarına çok yer verilen şiirler bulur; bunları, söz sanatlarının az kullanıldığı şiirlerle karşılaştırırlar. Aralarındaki farkları söylerler.	[!] Söz sanatlarının, imgelerin oluşumundaki önemi belirtilir. İmgelerle söz sanatları arasındaki ilişki üzerinde durulur.
12. Şiir dilinde çağrışım ve duygu değerinin önemini açıklar.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Çağrışımın, kelimelerin kendi anlamları dışında kullanılarak şiirde kazandıkları anlam değerleri olduğu vurgulanır. Bu anlam değerlerinde söyleyişin ve sesin de rolü olabileceği üzerinde durulur. Şiirde kelime ve kelime gruplarının kendi anlamları dışında kullanılma nedeni açıklanır.
13. Çeşitli dönemlere ait şiirleri şiir dili bakımından karşılaştırır.		

14. Şiirde ahengin, hangi öğelerle sağlandığını belirler.	📖 Bir nesir parçası şiir gibi okutulur, dinlenen metinde ahenk olup olmadığı sorgulanır. 📖 Bir şiir nesre çevrilir, şiirle farkının öğrenci grupları tarafından tartışılması sağlanır. Sonuçlar grup sözcüleri tarafından sınıfa açıklanır. 📖 Bir robotun konuşmasıyla insan konuşması karşılaştırılır. Ses akışının farklılığına, insan sesindeki duyguya dikkat çekilir. 📖 Öğrencilere aruz, hece ve serbest vezinle yazılmış üç kısa şiir parçası verilir. Grup oluşturularak bunlarda ritim farklılığının neden kaynaklandığını bulmaları istenir. Sonuçları grup sözcüleri sözlü olarak ifade eder. Öğretmen, bu farklılığın vezinlerdeki hece değeri ve hece sayılarından kaynaklandığını sezdirir.	[!] Şiirde ahengi belirleyen öğeler belirlenirken aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Ahengin, ses akışı, söyleyiş, ölçü ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır. ▪ Şiirdeki ses akışının ve söyleyiş tarzının belirlenmesi sağlanır. Buna yönelik olarak aşk, kahramanlık gibi farklı temalarda şiirler okutularak söyleyiş tarzı sezdirilir. Bu şiirlerde ahengi sağlayan unsurlar, grup oluşturan öğrencilere buldurulur. ▪ Şiirde ritmin önemi ve ritmin nasıl sağlandığı açıklanır. ▪ Şiirdeki kafiye, redif, iç kafiye ve aliterasyon, asonans gibi ses benzerliklerinin işlevi açıklanır.
15. Her dönemin kendine özgü bir ses ve ritim anlayışı olduğunu fark eder.	📖 Üç döneme ait birer şiir örneğinde ses ve ritim unsurları bulunur. Bunlar karşılaştırılır.	
16. Şiirde ahengin söyleyicinin ruhi durumuna ve tavrına göre düzenlendiği hususunda örnekler verir.		[!] Her şairin şiirde ele aldığı temaya göre bir söyleyiciye vücut verdiği üzerinde durulur. Şiirde konuşanın şair olmadığı, şiirde söyleyicinin sesini ve söyleyişini hissettirdiği vurgulanır.
17. Çeşitli dönemlere ait şiirleri ses ve ritim özellikleri bakımından karşılaştırır.	📖 Kısa bir şiirin ahenk bakımından incelenmesi istenir. Öğrenciler, şiiri düz yazıdan ses ve söyleyiş bakımından ayıran özellikleri konu alan bir sunum hazırlarlar. Yazdıklarını sınıfta uygun biçimde sergilerler.	
18. Şiirde anlam bütünlüğünün hangi öğelerle sağlandığını belirler.		[!] Şiir diliyle ilişkilendirilir. Şiirde kelimelerin kazandığı yeni anlamlar belirlenir. Bu yeni anlamların nasıl ilişkilendirildiği üzerinde durulur.
19. Şiirin gerçeklikle ilişkisini sorgular.	📖 Her grup kendi şiirinde ifade edilen gerçekliğin toplumdaki topluma, kişiden kişiye hangi yönleriyle değiştiğini, hangi yönleriyle değişmediğini ifade eder; kısa yazılar hazırlar.	[!] Şiirin gerçeklikle ilişkisi sorgulanırken; ▪ Şiirdeki gerçeklikte sezginin, duyusun, tasarımın, izlenimin rolü üzerinde durulur. ▪ Şiirde gerçekliğin nasıl yorumlandığı ve değiştirildiği vurgulanır. ▪ Şiirde gerçek ve gerçekliğin somut algılayışla sınırlı olmadığı açıklanır. ▪ Şiire özgü gerçeklikle, yaşanan gerçeklik arasındaki farklılık ve ilişki üzerinde durulur. ▪ Şiir gerçekliğinin özellikleri belirtilir. Şiirde gerçekliğin bireyin yalnızca yaşadıklarıyla değil; sezgileri, tasarımları ve izlenimleriyle de ilgili olduğu açıklanır. ▪ Şiirdeki gerçekliğin şiire özgü olduğunu açıklanır. Şiirin yaşanan ve tasavvur edilen gerçekliği yorumlayarak değiştirdiği ve yoğunlaştırdığı vurgulanır.
20. Şiir geleneğinin oluşumunu örneklerle açıklar.	📖 Öğretmen, öğrencilere seçtiği şiirlerin ait oldukları gelenekle ilişkilerini araştırmalarını ister. Birkaç öğrenci araştırma sonuçlarını sözlü olarak sınıfa sunarlar.	[!] Şiir geleneğinin daha önce yaşamış şairlerin eserleriyle oluştuğu ve geleneği oluşturan metinler arasında ilişkiler olduğu vurgulanır. Her dilin kendi şiir geleneğini tarihî akış içinde oluşturduğu belirtilir.
21. Sosyal ve kültürel ortamın şiir geleneğine etkisini açıklar.		

22. Her dilin kendine ait bir şiir geleneği olduğunu fark eder.		
23. Şiirin ait olduğu geleneğin özelliklerini belirler.		[!] Divan şiiri, halk şiiri, modern şiir, serbest şiir, saf şiir vb. şiir anlayışlarından söz edilir.
24. İncelediği şiiri yorumlar.	 Öğretmen sınıfı gruplara ayırır. Her grubun ders kitabındaki şiir metinlerinden ne anladığını ifade etmelerini ister. Benzerlik ve farklılıklar üzerinde durulur. - Şiir metinlerinin anlam özellikleri sıralanır. - Aynı resmin farklı insan gruplarına farklı şeyler düşündürebildiği hatırlatılır. Şiir metninin neden çok anlamlı olduğu araştırılır. Öğrencilerin şiirde anlam konusunda tartışmaları sağlanır. Bilimsel yazılardaki anlamla şiirdeki anlamın farklılıkları belirtilir.	[!] Şiirin yorumlanmasında aşağıdaki hususlar dikkate alınır: ▪ Anlam ile yorum arasındaki ilişki belirlenir. ▪ Şiirin yapısı, anlatımı ve teması birbiriyle ilişkilendirilir. ▪ Şiirde açıkça dile getirilmiş olanlarla, açıkça ifade edilmemiş olanlar anlam çevresinde ilişkilendirilir. ▪ Şairin şiire yüklediği anlam ile metnin sezdirmediği anlam değeri arasındaki ilişki açıklanır. ▪ Şiirin her okunduğunda yeni anlam değerleri kazandığı örneklerle açıklanır. ▪ Şiirin okuyucunun kültürüne, anlayışına, zevkine, içinde bulunduğu duruma ve psikolojik hâline göre yeni anlam değerleri kazandığı vurgulanır. ▪ Metin incelemesinde şiirde bulunan yeni ve farklı anlamların kaynaklarının belirtilme zorunluluğu vurgulanır. ▪ Şiirde her parçanın bütün içinde anlamlandırılması sağlanarak şiirdeki bütün-parça, parça-bütün ilişkisi dil, yapı ve anlam yönünden değerlendirilir.
25. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.		
26. Şair ile şiir arasındaki ilişkiyi açıklar.	 Şairlerden bazılarının, incelenen şiirleri dışındaki şiirleri sınıfa getirilir. Bunlar karışık olarak okunur. Hangi şiirin hangi şaire ait olduğu sorulur. Alınan cevapların sebepleri üzerinde tartışılır.	[!] Şairin hayat hikâyesi başta olmak üzere bilinen özellikleriyle şiir arasında ilişki kurulur.

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
2. Şiir Okuma Ders kitabına alınmış şiir metinleri ve sınıf seviyesine uygun olarak seçilecek serbest okuma parçaları hareket noktası alınarak bu konuya ait kazanımlar gerçekleştirilir. Bu bölüme ait kazanımların işlenişinde öğrencilerin topluluk karşısında şiir okumaları sağlanır. Tiyatro sanatçılarının okudukları şiirler dinlettirilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiir okumada ses ve kelimelerin telaffuzunun önemini örnekler vererek açıklar.		
2. Ses ve söyleyişi kullanmanın önemini belirtir.		
3. İyi şiir okumada ahenk ve anlam ilişkisinin önemini örneklerle açıklar.		
4. Şiir ezberlemenin şiiri anlama ve yorumlamadaki önemini örneklerle vererek açıklar.		
5. Sevdiği şiirleri ezberler.		
6. Topluluk karşısında şiir okur.	🏆 Şiir okuma yarışması düzenlenerek grupların değerlendirmeleri alınır.	
7. Sevdiği şiirlerden antoloji oluşturur.	📁 Gruplar çeşitli dönemlere ait ya da bir öneme ait birer antoloji oluşturur.	

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
3. Manzume ve Şiir		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Manzume ile şiir arasındaki farklılıkları açıklar.	 Öğrenciler, manzumede anlatılanların düz yazı olarak anlatılıp anlatılamayacağını tartışır. Öğrenciler sınıfa bir şiir, bir manzum hikâye metni getirirler. Metinleri ses, ritim, yapı, anlam ve gerçeklik yönlerinden karşılaştırır.	[!] Manzume ile şiir arasındaki farklılıkların açıklanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilir: - Manzumelerde yaşanmış ya da yaşanabilecek olayların anlatıldığı ve daha çok öğretici metin işlevinde kullanıldığı belirtilir. - Manzum hikâyelerdeki olay örgüsünün bulunması sağlanır. - Öğretici manzumelerde anlatılan ana düşünce belirlenir. - Manzumede anlatma ve göstermenin; şiirde bireyselliğin, duygunun ve çağrışımın önemi açıklanır.
2. Manzume ve şiirde kullanılan kavramların kullanım yerlerine göre anlamlarını açıklar.	 Manzume ile şiir arasındaki farklılığı belirlemek üzere öğrenciler gruplara ayrılır. Ders kitabında yer alan metinler başta olmak üzere, her grup, üzerinde çalışacağı bir manzume ve bir şiir belirler. Bu metinleri ahenk, yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından inceler ve karşılaştırır, farklılıkları belirler ve arkadaşlarıyla paylaşır.	
3. Manzume ve şiirde, lirik, epik, dramatik, satirik, pastoral anlatımın değerini örnekler vererek açıklar.		
4. Beğendiği manzumelerden antoloji oluşturur.		
5. Sevdiği manzumeleri ezberler.		[!] Öğrencilerden beğendiği manzumelerden bazılarını ezberlemeleri istenir.

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE ve KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBÎ METİNLER		
1. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinleri Tanıma ve Gruplandırma (Masal ve Destandan, Hikâye ve Romana; Karagöz ve Seyirlik Oyunlardan Modern Tiyatro Metinlerine)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Olay çevresinde oluşan metinleri gruplandırır.	 Anlatmaya bağlı (masal, destan, hikâye, roman vb.), göstermeye bağlı (geleneksel Türk tiyatrosu, trajedi, komedi, dram) edebî metinlerden birer bölüm okutularak iki metin tarzı arasındaki benzer ve farklı yönlerin neler olduğu üzerinde sınıfta tartışılır. Gruplar, oluşturan öğrenciler, önce anlatmaya bağlı metinlerden seçtikleri parçalarda dile getirilenlerin nasıl anlatıldığını açıklarlar, sonra da göstermeye bağlı metinleri sınıfta canlandırırlar. Her ikisi arasındaki farklılıkları belirler ve arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Olay çevresinde oluşan metinlerde olay veya olay örgüsünün vazgeçilemez olduğu vurgulanır.
2. Anlatmada ve göstermede, dilde ve ifade biçiminde gerçekleşen değişiklikleri örnekler vererek açıklar.		
3. Anlatmaya bağlı metinlerin hangi edebî türleri oluşturduğunu belirler.		
4. Göstermeye bağlı metinlerin hangi edebî türleri ve sahne sanatlarını oluşturduğunu belirler.		[!] Geleneksel tiyatro, modern tiyatro çeşitleri açıklanır.

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBÎ METİNLER		
2. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinleri İnceleme Yöntemi		
Anlatmaya bağlı edebî metinler; metin ve zihniyet (1. kazanım), yapı (olay örgüsü, kişiler, mekân, zaman) (3. kazanım), tema (4. kazanım) dil ve anlatım (5. kazanım), metin ve gelenek (6. kazanım), anlama ve yorumlama (7. kazanım), metin ve yazar (8. kazanım) yönlerinden incelenecektir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		[!] Anlatmaya bağlı edebî metnin zihniyetinin belirlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: - Metindeki unsurlardan hareketle metnin yazıldığı dönemin sosyal, siyasi ve kültürel hayatının özelliklerini belirler. - Yazarın, dönemin kültür ve sanat hayatıyla ilişkisi belirlenir. - Ders kitabında yer alan anlatmaya bağlı metin parçalarının yazıldıkları dönemleri belirleyip incelemek üzere öğrenciler gruplara ayrılır. Gruplar, metnin yazıldığı dönemin sosyal, ekonomik, siyasi yapısını ve sanat anlayışını araştırır; bunların metinde nasıl ifade edildiğini belirlerler. Metnin yukarıda sayılanların hiçbirine indirgenemeyeceğini, bunların hepsinden yararlanılarak oluşturulan bir bütün olup olmadığını tartışır.
2. Metni oluşturan unsurları belirler.	 Gruplar oluşturan öğrenciler, bir masal, bir destan, bir hikâye okur. Ortak yönleri belirlerler. Yapıya, temaya, anlatmaya ait öğeleri gruplandırır. Yapıyı oluşturan öğeleri sıralarlar. Edebî metinlerde olayın nasıl anlatıldığı sorulur. Olay ile olay örgüsü farklılığını araştırırlar.	

3. İncelediği metnin yapısını çözümler.	 Her grup okuduğu metindeki olay örgüsünün özelliklerini belirler, bunları yazıyla ifade eder ve şemalaştırır. Gruplar, olay şemalarıyla olay örgüsü şemaları çizer ve karşılaştırırlar. Farklılıklarını yazıyla ifade ederler. Öğrencilere “insana özgü gerçeklik” söz grubundan ne anladıkları sorulur, beyin fırtınası yapılır ve bu konu tartışılır. Öğrenci grupları okunan metinde anlatılan olayların, tanıtılan kişilerin benzerlerinin yakın çevrelerinde bulunup bulunmadığını araştırırlar. Yaşanan gerçeklik ile edebî metinde anlatılan gerçeklik arasındaki farklılıkları belirlerler; yazılı veya sözlü ifade ederler. Öğretmen öğrencilerin, incelenen metnin, kişileri, zamanı, mekânı vb. üzerinde düşüncelerini yazılı olarak ifade etmelerini ister. Yazılan metinler sınıfta okunur.	[!] Anlatmaya bağlı edebî metinlerin yapısının çözümlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Yapı unsurları dikkate alınarak metin birimlere ayrılır. Metin anlamlı birimlere ayrılırken bazı metinlerde olaydan, bazı metinlerde kişilerden, bazı metinlerde mekândan hareket edilir. ▪ Metni parçalara ayırmanın metnin özelliklerinin göz önüne alınarak gerçekleştirileceği vurgulanır. ▪ Metni oluşturan parçalar arasındaki ilişki belirlenir. ▪ Metnin olay örgüsü bulunur. ▪ Olay örgüsü ile yaşanmış olayın farklılığı sorgulanır. Olay örgüsünün yaşanmasının mümkün olmadığı, okuyucuda veya dinleyicide estetik etki uyandırmak amacıyla düzenlendiği, gündelik hayatta yaşanan olayların anlatılmasında estetik etkinin değil, gerçekliği dile getirmenin esas olduğu üzerinde durulur. ▪ Olay örgüsünün estetik kaygıyla düzenlendiğine örnekler verilir. Olay örgüsünün estetik kaygıyla düzenlendiği vurgulanır. ▪ Olay örgüsünün insana özgü bir gerçekliği ifade edip etmediği sorgulanır. İnsana özgü gerçekliğin yalnızca yaşanan somut gerçeklik olmadığı vurgulanır. Hayal, tasarı, izlenim ve benzeri hususların da insan gerçekliğindeki yeri ve değeri sezdirilir. ▪ İnsana özgü gerçekliğin olay örgüsü çevresinde nasıl somutlaştırıldığı üzerinde durulur. ▪ Metindeki kişilerin olay içerisindeki işlevleri belirlenir. ▪ Metindeki kişilerin özellikleri belirlenir. ▪ Metindeki mekânın işlevi belirlenir. ▪ Mekânın nasıl ve hangi yönleriyle anlatıldığı üzerinde durulur. ▪ Metindeki zamanın işlevi tartışılır. Metindeki kurgu zamanıyla yaşanan zamanın farklılığı üzerinde durulur. ▪ Metindeki kişi-mekân ilişkisi örneklerle açıklanır. ▪ Kişi-zaman-mekân arasındaki ilişki açıklanır. ▪ Olay örgüsü, kişiler, zaman ve mekânla ileti arasındaki ilişki örneklerle açıklanır. Olay örgüsü, kişiler, zaman ve mekânın iletiyi ifade etmede ve somutlaştırmayı gerçekleştirmede birer araç oldukları üzerinde durulur.
4. İncelediği metnin temasını bulur.	 Öğretmen, her öğrenci grubunun bir masal seçmesini; seçilen masalı, olayları esas alarak parçalara ayırmasını sağlar. Öğrenci, parçalar arasındaki ilişkiyi araştırır. Parçaları çevresinde toplayan ve onlara metin içindeki anlamlarını kazandıran temel çatışmayı bulur. Aynı işlemin anlatmaya bağlı edebî metinlerin hepsinde gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğini arkadaşlarıyla tartışır, saptadığı hususları yazılı veya sözlü olarak arkadaşlarıyla paylaşır. Öğrenci grupları, saptadıkları temayı konu alan yazılar yazıp resimler ve karikatürler çizerek okudukları metnin temasını güncelleştirir. Ayrıca metnin teması üzerinde öğrenciler düşüncelerini yazılı ifade ederler. Bu yazılarını karşılaştırırlar.	[!] Tema bulunurken “Metni meydana getiren birimlerin ortak paydası nedir?” sorusuna cevap aranır. Alınan cevabın en kısa ve kesin ifadesinin tema olarak değerlendirilebileceği dikkate alınır. ▪ Temayı besleyen düşünceler tartışılır. ▪ Temanın sosyal hayatla, düşünce tarihiyle ve eserin yazıldığı dönemle ilişkisi sorgulanır. ▪ Tema yorumlanarak güncelleştirilir.

5. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	 Aynı yerin farklı açılardan çekilen fotoğrafları yan yana getirilir. Aynı olayı iki farklı gazetenin, iki farklı TV kanalının, farklı kişilerin nasıl yansıttığı karşılaştırılır. Farklılığın bakış açısından kaynaklandığı vurgulanır. Öğrenci grupları, üzerinde durdukları metinlerde anlatılanların kimin dikkatiyle ve hangi bakış açısıyla dile getirildiğini belirlerler. Saptadıkları hususları arkadaşlarıyla tartışarak “anlatıcı” ve “bakış açısı” terimleriyle ne ifade edildiğini bulmaya çalışırlar. Öğrenci grupları, üzerinde durulan metinlerden seçilen parçaların bakış açısı ve anlatıcısını değiştirilerek yeniden yazarlar. Metinde meydana gelen değişiklikleri saptarlar. Böylece de anlatıcı ve bakış açısının rolünü ve değerini kavrarlar. Bu konuda tespit ettiklerini arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Metnin dil ve anlatım özelliklerinin açıklanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilir: - Metnin kim tarafından anlatıldığı açıklanır. Metnin yazarının anlatıcı olmadığı; anlatıcının, kurmacanın sınırları içinde varlığından söz edilen bir kişi olduğu vurgulanır. - Anlatıcının, anlatılanlarla ve kişilerle ilişkisi açıklanır. - Anlatıcının, bakış açısı ve özellikleri açıklanır. Anlatmaya bağlı metinlerde ilahî bakış açısı, kahraman-anlatıcının bakış açısı ve gözlemci anlatıcının bakış açısı olmak üzere üç temel bakış açısı olduğu vurgulanır. Bunlardan ilkinde anlatıcının her şeyi bildiği, ikincisinde bilginin kahramanların birinin bilgisiyle sınırlı olduğu, üçüncüsünde ise anlatıcının bir kamera tarafsızlığıyla olup biteni ifade ettiği belirtilir. - Bir metinde birden çok anlatıcı ve bakış açısıyla yazılmış parçalar bulunabildiği, anlatıcının yaşayan bir kişi olmadığı vurgulanır. - Anlatıcının anlatmada, tahlilde, tasvirde dile yüklediği değerler sorgulanır. - Anlatmaya bağlı metinlerde dilin hangi işlevlerinin ön plana çıktığı sorgulanır. - Metnin dilinin doğal dilden farklılığı sezdirilir. - Metni, benzerlerinden ayıran dil özelliklerini açıklar. - Seçilen paragraflarda –varsa- çok anlamlı söz ve söz gruplarının metinde kazandığı değerler üzerinde durulur.
6. Metnin gelenekle ilişkisini belirler.	 Öğrenci grupları, ders kitabında yer alan metin parçalarından daha önce veya sonra yazılmış metinler ararlar; buldukları metinlerle kitaptakileri yapı, tema, anlatım bakımlarından karşılaştırırlar.	[!] Metnin gelenekle ilişkisinin belirlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: - Metinle yazıldığı dönem arasında ilişki kurulur. - Metnin önceki metinlerle ilişkisi sorgulanır. Metinle önceki metinler arasında; tema, yapı, dil ve anlatım bakımlarından ilişki kurulacağı üzerinde durulur. - Metnin, kendisinden önceki metinlerden etkilenip etkilenmediği sorgulanır. Her metnin kendi tarzında daha önce yazılmış birçok metinden yararlandığı, metnin daha sonra yazılacak metinlere kaynaklık edebileceği vurgulanır. - Sanatçının gelenekle ilişkisi üzerinde durulur.

7. Metni yorumlayarak güncelleştirir.	 Gruplar oluşturan öğrenciler, ders kitabında yer alan edebî metin parçalarından ne anladığını yazılı olarak belirler. Gruplar arasındaki farklılıklar sınıfça saptanır, sebepleri araştırılır. Öğrenci grupları, okunan metinlerin yapısını, temasını ve anlatım özelliklerini belirler. Öğrenci grupları, bilimsel bir metin ile anlatmaya bağlı edebî metni anlamları bakımından karşılaştırırlar, farklılıkları maddeler hâlinde sıralarlar. Bu maddeleri fon kâğıdına yazar ve sınıfta sergilerler. Öğrenciler gruplar oluşturularak tarihî gerçeklikle edebî gerçeklik arasındaki ilişkiyi araştırır, bulduklarını şemalaştırırlar. Öğrenci grupları, edebî metinlerin her okunduğunda neden ve nasıl yeniden anlam kazandığını araştırırlar; saptamalarını afişler hâlinde sınıfa sunarlar.	[!] Metnin yorumlanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilir: - Metni oluşturan parçalar arasındaki anlam ilişkisinin önemi vurgulanır. - Metnin anlamının nasıl oluştuğunu açıklanır. Metnin anlamının, kendisini oluşturan birimlerdeki anlamlara indirgenemeyeceği ve metnin anlamının kendisini meydana getiren birimlerin anlam değerlerinin ortak paydası olduğu vurgulanır. - Metnin anlamının özellikleri belirlenir. Metnin yan anlam bakımından zengin olduğu vurgulanarak bunun için de her okunduğu zaman yeni anlamlar kazandığı belirtilir. - Edebî metindeki anlamın bilimsel eserlerin anlamlarından farklılığı sezdirilir. - Metnin, tema, yapı ve anlatım birlikte düşünerek yorumlanması gerektiği üzerinde durulur. - Metni anlamada ve yorumlamada okuyucunun önemi açıklanır. Metnin, okuyan her insanın bilgisi, görgüsü ve psikolojik durumuna göre yorumlanabileceği vurgulanır. - Metnin her okunduğunda yeni anlam değerleri kazandığı örneklerle açıklanır. Hikâye ve roman metninin, okuyucunun kültürüne, anlayışına, zevkine, içinde bulunduğu duruma ve psikolojik hâline göre yeni anlam değerleri kazandığı vurgulanır. Metin incelemesinde, bulunan yeni ve farklı anlamların kaynaklarının belirtilme zorunluluğu vurgulanır. - Metinde açıkça dile getirilmiş olanlarla, açıkça ifade edilmemiş olanlar anlam çevresinde ilişkilendirilir. - Metinde söz ve söz gruplarının kazandığı değerler tartışılır. - Yaşanan gerçeklikle metindeki gerçeklik arasındaki ilişki sorgulanır. - Metnin okuyucuda uyandırdığı duygular tartışılır.
8. Yazar ile metin arasındaki ilişkiyi belirler.		[!] Yazarın hayat hikâyesi başta olmak üzere bilinen özellikleriyle metin arasındaki ilişki sorgulanır.
9. İncelediği anlatma esasına bağlı metinleri karşılaştırır.		

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBÎ METİNLER		
3. Anlatma Esasına Bağlı Metinleri Okuma Ders kitabına alınmış metinler ve sınıf seviyesine uygun olarak seçilecek serbest okuma parçaları hareket noktası alınarak bu konuya ait kazanımlar gerçekleştirilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Anlatmaya bağlı metinleri okuma ve çözümlemede dikkat edilmesi gereken hususları açıklar.		
2. Öğretici metinleri okuma ile sanat amacıyla yazılmış metinleri okumanın farklılıklarını belirler.		
3. Dönemlerin edebî dilini değerlendirir.		[!] Her dönemin kendi edebî dilini ve yapısını beraberinde getirdiği üzerinde durulur.
4. Beğendiği anlatma esasına bağlı metinleri çözümler.		
5. Beğendiği anlatma esasına bağlı metinleri değerlendirir.		
6. Beğendiği anlatma esasına bağlı metinlerle antoloji oluşturur.		

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER		
4. Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz ve Seyirlik Oyunlardan Modern Tiyatro Metinlerine)		
Göstermeye Bağlı Edebî Metinleri Tanıma (Tiyatro)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Tiyatronun güzel sanatlar içerisindeki yerini belirler.	🏛️ Öğrenciler, kazanımlarda ifade edilen iki hususu kitaptaki metinlerden hareketle hazırlar, arkadaşlarına sunar, bunlarla ilgili sorulan sorulara cevap verirler.	[!] Tiyatronun kendine özgü kuralları ve özellikleri olan, edebiyattan ayrı bir sanat dalı olduğu vurgulanır.
2. Tiyatro, tiyatro metni, dram, drama, dramatik tür, oyun kelimelerinin anlamlarını açıklar.		[!] Tiyatroyla ilgili terim ve kavramlar üzerinde durulur (dekor, dramatik örgü, tiyatro, sahne, perde, kostüm, suflör... vb.).
3. Batı uygarlığında göstermeye bağlı edebî metinlere toplu hâlde “tiyatro”, “drama”, “dramatik edebiyat” adları verildiğini açıklar.		
4. Göstermeye bağlı edebî metinlerin tarih içindeki gelişimini açıklar.	🏛️ Öğrenciler, göstermeye bağlı edebî metinlerin tarih içindeki gelişimini araştırırlar.	
5. Metinsiz tiyatro olup olamayacağını sorgular.		
6. Tiyatro metinleri ve dramatik metinlerde göstermenin ve anlatmanın rolünü ve değerini belirler.		
7. Tiyatro metinlerinde olay örgüsüne ne ad verildiğini belirler.		[!] Dramatik örgü üzerinde durulur.
8. Dramatik örgüyü meydana getiren parçalar arasındaki ilişkiyi belirler.		
9. Göstermeye bağlı edebî metinleri gruplandırır.		[!] Geleneksel Türk tiyatrosu ve modern Türk tiyatrosundan söz edilir.
10. Konularına göre tiyatro metinlerini ayırır ve gruplandırır.		
11. Tiyatro metinlerini, anlatmaya bağlı edebî metinlerle ilgili esaslar doğrultusunda inceler.		
12. Tiyatronun özelliklerini belirler.		
13. Sahnelenmek üzere ortaya konan eser metninin, edebiyatın konusu olduğunu açıklar.		
14. Modern tiyatro ile geleneksel tiyatro arasındaki farklılıkları kavrar.		
15. Farklı dönemlere ait tiyatro metinlerini çözümler.		
16. Farklı dönemlere ait tiyatro metinlerini değerlendirir.		
17. Farklı dönemlere ait tiyatro metinlerinin özelliklerini belirler.		

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: ÖĞRETİCİ METİNLER		
1.Öğretici Metinleri İnceleme Yöntemi		
Öğretici metinler; metin ve zihniyet (1.kazanım), yapı (Plan)(2.kazanım), ana düşünce (3.kazanım) dil ve anlatım (4.kazanım), metin ve gelenek (5.kazanım), anlam-yorum(6 ve7.kazanımlar), metin ve yazar (8.kazanım) yönlerinden incelenecektir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği öğretici metinlerden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.	 Öğrenciler gruplara ayrılır. Her grup, önce ders kitabına alınmış zihniyetle ilgili parçalarda sosyal ve siyasi hususları ifade eden kelime, kelime grubu ve cümleleri belirler; sonra da aynı metinlerde kültürle ilgili hususları saptar. Bunlardan hareketle dönemin sosyal, siyasal ve kültürel durumu hakkında çıkarımlarda bulunur. Çıkarımlarını arkadaşlarıyla paylaşır. Konularla ilgili resim, ses ve şekillerden yararlanır, afişler hazırlar. Gruplara ayrılan öğrenciler, kitaptaki öğretici metin parçaları başta olmak üzere seçilmiş metin ve metin parçalarının yazılış amaçlarını belirler. Bunların varlık sebeplerini ifade eden dövizler ve afişler hazırlarlar; birimler arasındaki metnin ana düşüncesini kazanımlarda ifade edilen hususlardan yararlanarak bulur ve arkadaşlarıyla paylaşır.	[!] Öğretici metnin zihniyetinin belirlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Dönemin hâkim zihniyeti üzerinde durulur. ▪ Metnin yazıldığı dönemin sosyal, siyasi ve kültürel hayatının özellikleri metinden hareketle sorgulanır. ▪ Yazarın, dönemin kültür ve sanat hayatıyla ilişkisi belirlenir.
2. Metnin yapısını çözümler.	 Öğrenciler, bir gazeteden köşe yazısı seçerler. Önce bu yazının niçin kaleme alındığını tartışır. Amacın sanat olmadığını, bilgi vermek veya aydınlatmak olduğunu, öğretmen sezdirir. Öğrenci grupları, incelenen metni birimlere ayırır, bunlar arasındaki ilişkiyi belirler. Bu birimlerin tema etrafında nasıl birleştiğini açıklar. Bunu arkadaşlarıyla paylaşır.	[!] Kazanımın işlenişinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ İncelenen öğretici metnin yazılış amacı sorgulanır. Öğretici metinlerin bilgi ve haber vermek, ikna etmek, kanıları değiştirmek, uyarmak, düşündürmek, yönlendirmek, tanıtmak gibi amaçlarla yazılan metinler olduğu, bunun da yapıyı belirlediği vurgulanır. ▪ Öğretici metinlerin oluşmasında okuyucu kitlesinin rolü tartışılır. ▪ Her metnin tamamlanmış bir yapı olduğu örneklerle açıklanır. ▪ Metindeki yapıyı meydana getiren birimler belirlenir. Metnin yapısının kendi içinde anlam bütünlüğü olan birimlerin bir düzene bağlı olarak birleşmesi sonucu oluştuğu vurgulanır. ▪ Öğretici metinlerde bütünü oluşturan birimlerin özellikleri tartışılır. Birimlerin, kendi içinde anlam birliğine sahip cümle kümeleri olduğu; bu kümelerin yeri, zamanı, mekânı, kişiyi ve durumu ifade ettiği vurgulanır. ▪ Metnin iletisi ile metindeki anlam birlikleri ilişkilendirir. Her anlam birliğinin bir cümledeki kelime işlevinde olduğu belirtilir. ▪ Anlamli birimlerin, metnin iletisi etrafında birleşerek metnin ortaya çıkmasında araç olduğu vurgulanır. ▪ Öğretici metinlerde planın özelliklerini belirlenir. Metindeki anlam birliklerinin ilişkisi araştırılır. Bu ilişkinin metnin planını oluşturduğu üzerinde durulur.

3. Metnin ana düşüncesini bulur.	🏠 Öğrenciler, ana düşüncenin metnin kaleme alındığı dönemle ilişkisini araştırırlar.	[!] Kazanımın işlenişinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Ana düşünce terimi tanımlanır. Metnin tamamının iletmek istediği düşüncenin en kısa ve yoğun ifadesine ana düşünce dendiği belirtilir. Ana düşüncenin metin içinde bir cümlede açıkça ifadesinin çok ender olduğu ifade edilir. ▪ Ana düşüncenin özellikleri tartışılır. ▪ Ana düşüncenin soyut bir kavramı mı, teknik bir gelişmeyi mi, siyasi bir düşünceyi mi, yeni bir buluşu mu ifade ettiği üzerinde durulur. ▪ Ana düşünceyle metnin kaleme alındığı dönem ilişkilendirilir. ▪ Aynı ana düşünceden hareketle birçok metnin yazılıp yazılamayacağı tartışılır. ▪ Ana düşünce-yazar-okuyucu ilişkisi sorgulanır.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	🏠 Öğrencilere, öğretmenin belirleyeceği bir konuda okul müdürüne, ailelerine ve arkadaşlarına hitap eden bir yazı yazdırılır. Yazılarındaki farklılıkların sebeplerini tartışır ve sıralarlar. Aynı öğrencinin, aynı konuyu farklı seviyedeki insanlara neden farklı kelime ve cümlelerle ifade ettikleri sorulur. 🏠 Günlük gazetelerden aynı konuyu ele alan yazılar seçilir. Bunların neden farklı oldukları sorulur. Cevaplar arasında “bakış açısı”nın rolü sezdirilir.	[!] Metnin dil ve anlatım özelliklerinin açıklanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Öğretici metinlerde dilin işlevi üzerinde durulur. Öğretici metinlerde dilin bir nesneyi, bir kavramı, bir olayı anlatmak, açıklamak, bildirmek ve okuyucuyu (alıcıyı) uyarmak, harekete geçirmek üzere kullanıldığı belirtilir. Ayrıca incelenen öğretici metinlerde dilin hangi işlevinin hâkim durumda olduğu tartışılır. ▪ Metnin dilini belirleyen unsurlar açıklanır. Metnin dilinin ifade edilmek istenen düşünceye, seçilen anlatım türüne ve hitap edilen okuyucuya, kullanılan iletişim aracına göre değişip değişmediği üzerinde durulur. ▪ Metinde terim, kavram ve günlük hayatla ilgili gözlemlerden nasıl yararlandığı sorgulanır. ▪ Metindeki temel düşünceden hareketle, farklı anlatım biçimiyle farklı metinler oluşturulup oluşturulamayacağı tartışılır. ▪ Anlatımda bakış açısının rolü belirlenir. Aynı manzaraya farklı açılardan bakıldığında aynı şeyin görülmeyeceği belirtilir. Farklılığın “bakış açısı”ndan kaynaklandığı, bir konuya farklı bakış açılarından yaklaşılabileceği ve bilgi, inanç, düşünce farklılığının, kültürel çevrenin, psikolojik özelliklerin bakış açısını belirlediği vurgulanır. ▪ Metnin anlatım türü belirlenir. ▪ Metnin konusunun, güncel, tarihî, bilimsel ve felsefi oluşumunun dil ve anlatım üzerindeki etkisi tartışılır. ▪ Öğretici metinlerde ifadenin ne ölçüde kesin ve açık olduğu tartışılır. Dilin ve anlatımın açık, tutarlı, anlaşılır olup olmadığı üzerinde öğrencilerin metni değerlendirmeleri sağlanır. ▪ Metinde söylenen ile söylenmek istenenin farklılığı ayırt edilir.
5. Metnin gelenekle ilişkisini belirler.	🏠 Öğrenciler, metnin yazıldığı dönem hakkında bilgi edinirler.	[!] Metnin gelenekle ilişkisinin belirlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Metnin yazıldığı dönemin öğretici metin anlayışı üzerinde durulur. ▪ Metnin hangi geleneğe bağlı kalınarak yazıldığı sorgulanır. ▪ Sanatçının gelenekle ilişkisi tartışılır.

6. Metnin anlamıyla ilgili çıkarımlarda bulunur.		[!] Metnin anlamı üzerinde durulurken aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Öğretici metinlerde kelime ve kelime gruplarının ilk anlamlarıyla kullanılma sebeplerini açıklar. ▪ Öğretici metinlerde anlamın okuyucuya, mekâna ve zamana göre değişip değişmediğini açıklar. ▪ Metnin yazılış amacını belirler. ▪ Metinlerde dile getirilen düşüncelere katılıp katılmadığını açıklar. ▪ Metinde varsa çelişen düşünceleri ve bu düşüncelerdeki tutarsızlıkları belirler. ▪ Metnin anlamının kendi dönemindeki değerini belirler.
7. Metni yorumlayarak güncelleştirir.		[!] Bu kazanım işlenirken aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Metnin yapısı, anlatımı, ana düşüncesi birbiriyle ilişkilendirerek metin yorumlanır. ▪ İncelenen metinde açıkça dile getirilmiş olanlarla açıkça ifade edilmemiş olanlar anlam çevresinde ilişkilendirilir. ▪ Metnin yazıldığı dönemle ilişkisini yansıtan kelime, kelime grupları, yapı ve anlatım özellikleri belirlenerek yorumlanır. ▪ Metnin yazılış amacı ile sezdirmediği anlam değerleri arasındaki ilişkiler tartışılır ve yorumlanır. ▪ Yazarın metne yüklediği anlam sorgulanır. ▪ Metnin anlamının zaman içinde ne ölçüde değişebileceği sorgulanır. ▪ Metinde her parça bütünle bağı içinde anlamlandırılır ve yorumlanır. ▪ Metinde bütün parçayla parça da bütünle dil, yapı ve anlam yönünden ilişkilendirilir. ▪ Metnin okuyucuda uyandırdığı duygular tartışılır.
8. Yazar ile metin arasındaki ilişkiyi sorgular.	🏠 Öğrenciler, yazar hakkında bilgi edinirler.	[!] Metnin yazarıyla metin arasında ilişki kurulur.

DOKUZUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: ÖĞRETİCİ METİNLER		
2. Öğretici Metinleri Okuma		
a. Tarihi Metinler b. Felsefi Metinler c. Bilimsel Metinler ç. Gazete Çevresinde Gelişen Metin Türleri (Makale, Deneme, Sohbet, Fıkra, Eleştiri, Röportaj) d. Kişisel Hayatı Konu Alan Metin Türleri (Hatıra, Gezi, Biyografi, Mektup, Günlük)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Öğretici metinleri okuma ve çözümlemede dikkat edilecek hususları açıklar.		[!] Bu sınıfta üzerinde durulacak metinler daha çok yakın dönemden seçilir. Metinler öğretici metinleri inceleme yöntemi doğrultusunda incelenir.
2. Öğretici metinleri okuma ile sanat amacıyla yazılmış metinleri okumanın farklılıklarını örneklerle açıklar.		
3. Beğendiği öğretici metinleri çözümler ve değerlendirir.		
4. Beğendiği öğretici metinlerle antoloji oluşturur.		

7.ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

I. ÜNİTE: TARİH İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI		
1. Edebiyat Tarihi		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Edebiyat tarihinin uygarlık tarihi içindeki yerini açıklar.	🏛️ Öğrenciler, Türk edebiyatı tarihinin uygarlık tarihine katkısını araştırırlar. 📖 Öğrenciler, tarih kitaplarından “ Köktürk ve Kutluk Devleti “ ile ilgili bölümleri, edebiyat kitaplarından “Köktürk Yazıtları” ile ilgili metinleri okurlar. Her iki kitapta yer alan Köktürk Devleti ile ilgili bilgileri ve bu bilgilerin veriliş biçimini karşılaştırır; edebiyatın tarihle etkileşimini değerlendirirler. Sonuçları yazılı olarak arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Kültür alanlarıyla ilgili farklı çalışma, kavram ve nesnelerin bir tarihi olduğu vurgulanır. Bunların bütünüün uygarlık tarihini oluşturduğu belirtilir. Edebî eserlerin ve edebî etkinliklerin de tarihî gelişimi olduğu açıklanır.
2. Edebiyat tarihinin incelediği konuları açıklar.	👤 Öğretmen, öğrencilerden önceden belirlediği şairlerin, yazarların edebî kişiliklerini, eserlerini ve dönemlerini araştırmalarını ve yararlanılan kaynaklar konusunda bilgi vermelerini ister.	
3. Edebî eserlerin yazıldığı dönemi temsil eden belge olma niteliğini sorgular.	🏛️ Öğrenciler, yaşanan siyasi veya sosyal bir olayın edebî ve tarihî metinlerde nasıl anlatıldığını araştırırlar. Farklılıklar üzerinde tartışır, sonra da edebiyat-tarih ilişkisi konusunda düşündüklerini yazı hâline getirirler. Tüm yazılar, birkaç ders sınıfın bir yerine asılır.	

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

1. ÜNİTE: TARİH İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI		
2. Türk Edebiyatının Dönemlere Ayrılmasındaki Ölçütler		
Bu bölüme geçilmeden bir hafta önce sınıf 6 gruba ayrılır. Her grup 1–6 arasındaki kazanımlarla ilgili bilgiler toplar, açıklamalar hazırlar. Gruplar hazırlıklarını sunarlar; renkli kartonlar üzerine maddeler hâlinde yazılmış posterleri gösterirler. İmkân bulunursa slaytlardan yararlanırlar.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Uygarlık tarihiyle edebiyat tarihi arasındaki ilişkileri açıklar.	 Sanat tarihi, makinelerin tarihi olayların tarihi arasındaki ilişki üzerinde öğrencilere ödev verilir. Ödevlerin bazıları sınıfta okunur. Ortaya çıkan hususlar tartışılır.	[!] İnsan eliyle ortaya konan her olay ve nesnenin bir tarihi olduğu, edebî metinlerin ve edebî ilişkilerin de bir tarihi olduğu üzerinde durulur.
2. Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasının sebeplerini açıklar.		[!] Tarih içinde üç farklı medeniyet dairesinde yaşandığı vurgulanır.
3. Edebî dönemlerin zihniyetle ilişkisini sorgular.	 Öğrencilere minyatür, Rönesans'ı temsil eden resim ve modern resim örneği gösterilir, zihniyetle güzel sanat eserlerinin ilişkisi tartışılır.	
4. Edebî dönemleri belirleyen hâkim zihniyeti açıklar.		
5. Türk edebiyatındaki dönemlerin ayırıcı özelliklerini belirler.	 Gruplara ayrılan öğrenciler, bir destandan, bir mesneviden, bir hikâye veya romandan seçtiği parçalardan hareketle dönemlerin ayırıcı özelliklerinin metinlerde görünüşünü araştırırlar; bulduklarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Destan döneminde kavmî özelliklerin, dinî dönemde din etrafında oluşan medeniyetin, modern dönemde aklın ve bireyin dünya ile ilişkisinin önemi vurgulanır.
6. Türk edebiyatının dönemlerini şema hâlinde gösterir.	 Öğrenciler, Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasındaki ölçütleri göz önünde bulundurarak “Türk edebiyatının dönemleri” adlı bir şema hazırlar. Şema sınıfta uygun bir yere asılır. Konular işlendikçe öğrencilerin dikkatinin çekilmesi istenilen hususlar şemada gösterilir.	

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: DESTAN DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI		
1. Destan Dönemi		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Destan dönemini belirleyen zihniyet ve beğenin özelliklerini açıklar.	 Öğrenciler, destan dönemine ait temsili resimler sınıfa getirirler ve bu resimler üzerinde düşüncelerini sözlü ya da yazılı ifade ederler.	[!] Destan dönemi ifadesiyle destanların ortaya çıktığı zaman dilimi kastedilir. Bu zaman diliminde ırka özgü özelliklerin hayata hâkim olduğu vurgulanır.
2. Mitlerin doğuşunu açıklar.		[!] İnsanlığın ilk dönemlerinde kişilerin tabiatla, üstün güçlerle ve düşmanla mücadelesinde düş yoluyla ortaya koyduğu eser, söylediği söz, takındığı tavrın mitolojik öğelerin oluşmasına hizmet ettiği vurgulanır.
3. Her kavmin destan dönemi yaşayıp yaşamadığını sorgular.	 Daha önceden öğrencilerin, farklı kavimlerde destan döneminin yaşanıp yaşanmadığı konusunda birer yazı hazırlamaları istenir. Derste üç veya daha fazla öğrencinin yazısı okunur, diğer öğrenciler eksiklik varsa tamamlar. Öğrencilerin tamamının bu konuda düşüncelerini on dakika içinde yazmaları istenir.	
4. Mitolojik öğelerin o dönemin sanatı ve dilini zenginleştirdiğine örnek verir.		
5. Sözlü edebiyat ürünlerinin toplumun ortak değerleriyle ilişkisini belirler.		[!] Ortak değerlerin, bir insan topluluğundaki bireyleri birbirine bağladığı vurgulanır.

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: DESTAN DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI		
1.a. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler/ Şiir (Sagu, Koşuk)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği Destan Dönemi şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. İncelediği Destan Dönemi şiirini yapısı bakımından çözümler.		
3. İncelediği Destan Dönemi şiirinin temasını bulur.		[!] Öğrencilerin, incelenen şiirde belirlenen tema üzerinde düşüncelerini açıklamaları istenir.
4. İncelediği sagu ve koşuğun dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Sagu ve koşukların dil ve anlatım özellikleri incelenirken; ▪ Sagu ve koşuklardaki söz sanatlarının bulunması sağlanır ve metne katkısı üzerinde durulur. Ayrıca duyguların dile getirilişinde başvurulan ifade biçim ve kalıpları açıklanır.
5. İncelediği destan dönemi şiirinin ahenk öğelerini belirler.	 Bir sagu ve koşuk örneği sınıfta okutulur. Şiirlerin ahenk özellikleri üzerinde özgün birkaç parça çevresinde durulur. Bu parçalar birkaç defa okunur. Öğrencilerin ahenk konusundaki saptamaları sorulur. Alınan cevaplar sınıfça değerlendirilir.	[!] Bu dönem şiirlerindeki ahengin, ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.
6. Destan döneminde sürdürülen hayatla şiir arasındaki ilişkiyi yorumlar.	 Öğretmen, bu döneme ait bir şiir ve bu dönemi anlatan metinler getirir. Metinlerin sürdürülen yaşama biçimiyle ilişkisi tartışılır.	[!] Şiirlerde Eski Türklerin yaşayış, inanış, gelenek ve göreneklerinin yansımaları çeşitli örneklerle açıklanır. Eski Türklerde şiir, dans ve ayinin birlikteliği vurgulanır.
7. Eski Türklerde şairlerin görev ve işlevini açıklar.		[!] Eski Türklerde şairlere verilen isimler (kam, baksı, oyun, ozan, şaman) açıklanır, bu isimlerin o günkü toplumda ifade ettiği anlamlara (hâkim, hekim, büyücü, sanatçı, bilge) vurgu yapılır.

ONUNCU SINIF ÜNİTE ve KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: DESTAN DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI		
1. b. Olay Çevresinde Oluşan Metinler (Destan)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Destanın oluşumuyla ilgili açıklamalar yapar.	 Destan konusu işlenirken, öğretmen ve öğrenciler, sınıfa, içerisinde olağanüstü figürler bulunan film ve resimler getirirler. Öğrenciler gruplar hâlinde destan kahramanlarıyla resim ve filmlerdeki figürleri karşılaştırır, destan kahramanlarının resim veya karikatürlerini çizerler. Destandaki olayın gerçeklikle ilişkisi olup olmayacağı nedenleriyle tartışılır.	
2. Destanın yapısını çözümler.	 Destanla romanı ve hikâyeyi olay örgüsü, kişi, tema ve anlatım bakımlarından karşılaştıran öğrenci grupları, tespitlerini sözcüleri aracılığıyla dile getirirler. Destan kahramanları ile çizgi film kahramanları arasında ilişki kurdurulup, karşılaştırmaları sağlanır. Gruplar bir destanda anlatılanların olduğu gibi yaşanmasının mümkün olup olmadığı; işlenen temanın diğer bilim dallarında ele alınıp alınamayacağı konularında düşüncelerini uygun biçimde dile getirirler.	[!] Destanın yapısının çözümlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Destanın kurmaca olmasının nedenleri açıklanır. ▪ Destandaki olay örgüsünün özellikleri belirlenir. ▪ Destanda olay örgüsüne kaynak olabilecek olayın zamanı belirlenir. ▪ Destanda zaman ve zamanın anlatımının özellikleri belirlenir. ▪ Destandaki kişilerin olay örgüsündeki işlevleri açıklanır. ▪ Destandaki kişilerin tarihle ve tanrılarla ilişkisine, olağanüstü güçlerine vurgu yapılır. ▪ Destanda mekân ve mekânın anlatımının özellikleri belirlenir. ▪ Destanda mekânın işlevi belirlenir. ▪ Destanda anlatılan mekân, zaman, olay örgüsü ve kişilerdeki olağanüstü öğeler belirlenir. ▪ Destanlarda tarihsel olay ve kişilerin hayalin imkânlarıyla zenginleştirildiği vurgulanır.
3. Destanın temasını bulur.	 Oluşturulan öğrenci grupları, olağanüstü özellikleriyle dikkat çeken günümüz filmlerinden birini izlerler. Bu filmdeki olağanüstü öğeler ile destandakileri karşılaştırırlar.	[!] Destanın teması üzerinde durulurken aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Tema bulunurken “Metni meydana getiren birimlerin ortak paydası nedir?” sorusuna cevap aranır. Alınan cevabın en kısa ve kesin ifadesinin tema olarak değerlendirilebileceği dikkate alınır. ▪ Destanın, temasından hareketle tarihle, insanlıkla, mitoloji ve hayatla ilişkisi açıklanır. ▪ Destanda işlenen temanın insandaki evrensel özellikleri nasıl ifade ettiği üzerinde durulur.
4. Destanın dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Destanın dil ve anlatım özelliklerinin açıklanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Destandaki anlatıcının özellikleri, anlatıcının bakış açısı ve hedef kitle üzerinde durulur. İdeal hedef kitleyi kimlerin oluşturduğu vurgulanır. Henüz zümreleşmenin gerçekleşmediği belirtilir. ▪ Destan dilinin oluşumu açıklanırken mitolojik öğelerin, dinî törenlerin, musikin ve hayatla mücadelenin etkileri vurgulanır. ▪ Destan diliyle doğal dilin karşılaştırılması sağlanır.
5. Türk destanlarını gruplandırır.		[!] Türk destanlarının tarihî olaylar ve olağanüstü öğeler dikkate alınarak gruplandırılması gereği üzerinde durulur.

6.	Destanın işleviyle ilgili sonuçlar çıkarır.		[!] Destanda öğretici metin işleviyle sanat metni işlevinin bir arada bulunduğu vurgulanır.
7.	Destanın, dönemin tarihî, siyasi ve kültürel yapısıyla ilişkisini sorgular.		[!] Toplumda iş bölümünün gerçekleşmediği; hayalin, akılla ilgili davranışlarda hâkim olduğu vurgulanır.
8.	Destanları karşılaştırır.		[!] Türk destanlarının birbiriyle ve diğer kültürlerin destanlarıyla yapı, tema, dil ve anlatım bakımından karşılaştırılması sağlanır.
9.	Destanları bugünkü olay esasına bağlı diğer metinlerle karşılaştırır.		
10.	İncelenen destanlardan hareketle destanların özellikleriyle ilgili genellemeler yapar.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: DESTAN DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI		
2. Yazılı Edebiyat (Köktürk Yazıtları, Uygur Metinleri)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Destan Dönemine özgü özelliklerin yazılı eserlere nasıl yansıdığını açıklar.		[!] Bu dönemin sözlü edebiyatının olduğu gibi yazılı edebiyatının da dil, anlatım, tema, duyuş ve zevk bakımından eski Türklerin özelliklerini yansıttığı vurgulanır.
2. Yazılı dönem eserlerini gruplandırır.		[!] Köktürk ve Uygur metinlerinden örnekler işlenir.
3. <i>Yazılı belgelerin bulundukları yerleri ve yazıların özelliklerini belirler.</i>	🏛️ Öğrenciler, yazılı belgelerin bulundukları yerleri ve yazıların özelliklerini araştırırlar.	
4. Köktürk Yazıtları'nın yazıldığı dönemle ilişkisini sorgular.		[!] İnsanların yaşama mücadelesi verdikleri, hâkim olma arzusu, birlikte yaşama iradesi vurgulanacaktır.
5. Köktürk Yazıtları'nın yazılı Türk edebiyatındaki önemini açıklar.	🏛️ Öğrenciler, Köktürk Yazıtları'nda anlatılan tarihî ve siyasi olayın tarih kitaplarında nasıl anlatıldığını araştırırlar. Köktürk Yazıtları'nın önemi, dil ve anlatımı konusunda üç ayrı grup sunum hazırlar. Bunlardan kurayla belirlenen biri hazırladığını sınıfta sunar; diğerleri bunu tamamlar.	[!] Köktürk Yazıtlarının önemi açıklanırken; ▪ Köktürk Yazıtları'nın Runik alfabeye yazıldığı, ▪ Köktürk Yazıtları'ndaki alfabenin Türklere ait olduğu üzerinde durulur. ▪ Köktürk Yazıtları'nın Türk medeniyeti tarihi içindeki yeri ve Köktürk Yazıtları'nın temel düşüncesi açıklanır. ▪ Köktürk Yazıtları'nın içeriğinin yorumlanması sağlanır.
6. Köktürk Yazıtları'nın dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		
7. Uygurlar dönemine ait yazılı metinlerin özelliklerini açıklar.		[!] Uygur dönemi yazılı metinlerinin dinî konularda yazılmış tercüme metinler olduğu vurgulanır.
8. Yazılı metinlerden hareketle dönemle ilgili çıkarımlarda bulunur.	🏛️ Öğrenciler iki gruba ayrılır. Köktürk Yazıtları'ndan ve <i>Onuncu Yıl Nutku</i> 'ndan birer bölüm seçmeleri istenir. Metinler; yapı, tema, dil ve anlatım, hitabet özellikleri, tarihî ve kültürel önemleri, yazılış amaçları, kim tarafından kime, hangi şartlarda yazıldığı yönlerinden karşılaştırılır. Kitabelerin orijinalleri (dikili taşların resimleri) sınıfa getirilir. Atatürk'ün kendi sesinden <i>Nutuk</i> dinletirilir.	

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
1. XI.-XII. Yüzyıllarda İslamiyet ve Türk Kültürü		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İslamiyet öncesi Türk kültürü ile İslam uygarlığı arasındaki etkileşimi açıklar.	 Öğrenciler gruplara ayrılır, her grup Türk kültürü ve medeniyeti konusunda yazılmış metinlerden parçalar seçer. Bu metinlerin önemli cümleleri okunur.	
2. İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal, siyasi ve kültürel hayatındaki değişimi açıklar.	 Öğrenci grupları, İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal, siyasi, kültür ve dil alanlarında gerçekleştirdikleri değişiklikleri belirler. Sınıfta bu değişimleri en kısa ve özlü biçimde nasıl ifade edebileceklerini kararlaştırırlar. Beğenilen ifadeler dövizleştirilir.	
3. XI ve XII. yy.da dildeki değişimin nedenlerini açıklar.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
2. İslamî Dönemde İlk Dil ve Edebiyat Ürünleri (XI.-XII. yy.) <i>Kutadgu Bilig, Atebetü'l-Hakayık, Divan-ı Hikmet, Divanü Lügâtî't-Türk</i> Bu eserlerden alınan parçalar, 9. sınıfta belirtilen metin incelemesi ile ilgili hususlardan hareketle çözümlenir. Bu kısımda belirtilen kazanımlar bu çözümlemelerden hareketle gerçekleştirilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği İslami Dönem ilk dil ve edebiyat ürünlerini dönemin tarihî, siyasi ve sosyal yapısıyla ilişkilendirir.	🏠 Öğrenciler, XI-XII. yüzyıllarda Türklerin tarihi, siyasi ve sosyal yapısı hakkında yazılar bulup özetlerini çıkarırlar.	
2. İslami Dönem ilk dil ve edebiyat ürünlerinin edebiyat ve kültür tarihimizdeki yeri ve değerini açıklar.		[!] Bu dönemdeki metinlerin sanat metni ve öğretici metin olarak kesin çizgilerle ayrılmadığı vurgulanır.
3. İslami Dönem ilk dil ve edebiyat ürünlerindeki kültürel farklılaşmayı örneklerle açıklar.		[!] Metinlerde bu dönemde benimsenen yeni değerlerle ilgili öğrencilerin konuşmaları sağlanır. İslamiyet'le ilgili değer, düşünce ve bilgilerden yararlanılmaya başlandığı vurgulanır.
4. İslami Dönem ilk dil ve edebiyat ürünlerinde kullanılan lehçeyi belirler.	🏠 Öğretmen, öğrencilerden bu eserlerde kullanılan Türkçenin hangi lehçeye ait olduğunu araştırmalarını ister. Öğretmen Hakaniye (Karahanlı Türkçesi) lehçesinin özelliklerini ve hangi coğrafyada kullanıldığını sezdirir.	[!] Hakaniye lehçesi üzerinde durulur.
5. İslami Dönem ilk dil ve edebiyat metnlerinin dil, söyleyiş ve kültür özelliklerini açıklar.		
6. İslami Dönem ilk dil ve edebiyat metnlerinin bağlı olduğu geleneği açıklar.	🏠 Öğrenciler, metnin geleneğini araştırırlar.	[!] İslam uygarlığı çevresinde bazı efsane ve önemli olayların mısraları kendi aralarında kafiyeli manzum metinlerle anlatıldığı; bu metinlere de mesnevi dendiği vurgulanır.
7. Metinlerden hareketle dönem eserlerinin yazılış amacını belirler.		[!] Kutadgu Bilig, Atebetü'l-Hakayık ve Divan-ı Hikmet'in yazılış amaçları üzerinde durulur. [!] Atebetü'l-Hakayık'ın nasihatname olduğu vurgulanır. [!] <i>Divan-ı Hikmet</i> 'te dinî bilgilerin manzum olarak yorumlandığı vurgulanır.
8. Kutadgu Bilig'in yapı özelliklerini çözümler.	🏠 Öğrenciler Türk İslâm medeniyetindeki önemli mesnevileri araştırır.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; Kutadgu Bilig'de olay örgüsü çevresinde olay, kişi, mekân ve düşüncelerin nasıl kümelendiği sorgulanır.
9. Divanü Lügâtî't-Türk'ün edebiyatımızdaki yeri ve değerini açıklar.	🏠 Öğrenciler, Divanü Lügâtî't-Türk'ün edebiyatımızdaki yeri ve değerini araştırırlar.	[!] Divanü Lügâtî't-Türk'ün sözlü edebiyat ürünlerini zamanımıza ulaştırdığı vurgulanır.
10. Günümüz şartlarını düşünerek İslami dönemdeki ilk eserler hakkında çıkarımlarda bulunur.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
3. Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII-XIV. yy.)		
3.1. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel)		
↻ Şiirler, 9. sınıf II. ünite “Şiir İnceleme Yöntemi”ne göre incelenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk metinlerden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. İslamiyet'in kabulüyle Türk toplumunda görülen kültür farklılığını açıklar.		
3. İslam kültürünün etkisiyle oluşan tasavvufun şiire yansıma tarzını sorgular.	👤 Öğrenciler tasavvufi duygu ve düşünceye şiir metninde nasıl yer verildiğini araştırır.	[!] Bu kazanım işlenirken incelenen şiirden hareketle İslamiyet'in kabulüyle birlikte Türk toplumunda görülen kültür farklılığının açıklanması sağlanır.
4. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerinin yapı özelliklerini çözümler.	👤 Öğrenci grupları, ders kitabındaki metinlerden hareketle XIII-XIV. yüzyıllarda şiir dili konusunda bir sunum hazırlarlar. Kura ile belirlenen grup hazırlığını sınıfa sunar. Diğerleri de dinledikleri sunumu tamamlamak amacıyla düşüncelerini ifade ederler.	
5. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerin temasını bulur.		
6. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	👤 Öğrenciler, gruplar hâlinde başta ders kitabındaki metinler olmak üzere Yunus'un şiirlerinde 6. kazanıma kadar belirtilen hususları ararlar, saptamalarını yazıyla ifade ederler. 👤 Her öğrenci Yunus'tan bir şiir ezberler. Sınıfta “Yunus Şiir Yarışması” düzenlenir.	[!] Bu kazanımın işlenişinde: ▪ Derste ele alınan metinlerden hareket edilir. ▪ Şiirde kullanılan kelimelerdeki değişikliğin sebepleri ve Türkçenin yeni ses değerleri kazandığını örneklerle açıklanır. ▪ Uzun ses ve kapalı heceye verilen değer vurgulanır. ▪ Dilin nasıl zenginleştiği ve İslâm medeniyeti çevresindeki kavram, kelime ve yeni söyleyiş tarzları vurgulanır. ▪ Türkçenin yeni bir edebî dil arayışının sebeplerinin sorgulanması sağlanır. ▪ Yeni uygarlığın değerlerini şiirle ve manzum metinlerle öğretme gayreti belirtilir.
7. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerinde ahengi sağlayan öğeleri belirler.	👤 Öğrencilere, Yunus Emre'nin bir ilahisi kasetten dinlettirilir. –varsa- Yunus Emre'yle ilgili film seyrettirilir.	[!] Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki ilk şiirlerinde ahengin; ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.
8. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerini yorumlar.		
9. Oğuz Türkçesiyle yeni bir şiir anlayışının oluşmaya başladığını örneklerle açıklar.	👤 Öğrenciler; Âşık Paşa, Yunus Emre, Hoca Dehhani Hacı Bektaş-ı Veli vb. şairlerden kısa metinler getirir. Metinleri dil ve söyleyiş yönünden karşılaştırırlar.	
10. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] İncelenen şiirden hareketle ayrıca eserle şair arasındaki ilişkinin belirlenmesi sağlanır.
11. Eserle şair arasındaki ilişkiyi belirler.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
3. Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.)		
3.b. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (<i>Battalname</i> , <i>Dede Korkut Hikâyeleri</i> , <i>Dânişmentname</i> , <i>Mesneviler</i>)		
↻ Metinler, 9. sınıftaki “Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinleri İnceleme Yöntemi”ne göre işlenecektir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerden hareketle metnin oluşmasına imkân veren zihniyetini belirler.		
2. Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerin yapısını çözümler.	📖 Öğrenci grupları, ders kitabındaki metnin olay örgüsünü şema hâlinde gösterirler. Yaşanması muhtemel olay ile olay örgüsü arasındaki farklılıkları konu alan bir iki paragraf uzunluğunda yazı kaleme alırlar; okunan metinde anlatılan olayların, tanıtılan kişilerin benzerlerinin çevrelerinde bulunup bulunmadığını tartışır. 📖 Öğrenci grupları, ders kitabındaki metin parçalarında, 5 numaralı kazanımdan başlayarak kazanımlarda belirtilen hususları araştırır. Her grup saptamalarını kısa cümleler hâlinde kartonlara yazar. Bütün gruplarda ortak olan saptamalar belirlenir. 📖 Öğrencilerin, incelenen metnin teması, kişileri, zamanı, mekânı vb. üzerinde düşüncelerini yazılı olarak ifade etmeleri istenir. 📖 İncelenen metin -uygunsa- istekli öğrencilere görev dağılımı yapılarak bir sonraki derste canlandırılır.	[!] Oğuz Türkçesinin Anadolu'da olay çevresinde oluşan ilk metinlerinin yapısının çözümlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: - Metnin yapısını oluşturan öğelerin belirlenmesi sağlanır. - Metnin olay örgüsü bulunur. - Metindeki kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. - Metindeki kişilerin olay örgüsündeki özellikleri açıklanır. - Metindeki mekânın işlevi belirlenir. - Metindeki mekânın nasıl anlatıldığı üzerinde durulur. - Metindeki kişi-zaman-mekân ilişkisi sorgulanır. - Metindeki zaman ve zamanın nasıl anlatıldığı üzerinde durulur. - Metinde, insana özgü gerçekliğin olay örgüsü çevresinde nasıl somutlaştırıldığı örnekler verilerek açıklanır.
3. Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerin temasını bulur.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; - Bu dönemde kahramanlık hikâyelerinin, fetih ve gaza temalarını işlemesiyle rağbet gördüğü vurgulanmalıdır. - Metnin temasıyla yazıldığı dönem arasındaki ilişki ve temanın evrensel olup olmadığı sorgulanır.
4. Bu döneme ait incelediği metinlerin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Kazanımın işlenişinde; - Metnin anlatıcısı ve bakış açısı belirlenir. - Metnin dil özellikleri üzerinde tartışılır. - Metindeki ses, kelime ve cümle özellikleri vurgulanır. - Metindeki tasvirlerin anlatımdaki işlevi sorgulanır. - Metindeki tasvirlerin anlatım tarzı belirlenir.
5. Okuduğu metni dönemin gerçekliğiyle ilişkilendirir.		[!] Bu dönem destani hikâyelerinin Anadolu'da oluştuğu, yaşanmış bazı tarihî gerçekleri dile getirdiği söylenmelidir.
6. Metni kendinden önceki metinlerle ve günümüzdeki benzer metinlerle karşılaştırır.	📖 Öğretmen, incelenen metinle ilgili yayımlanmış eleştiri ve değerlendirme yazıları varsa sınıfa getirir. Öğrencilerden metinle ilgili düşüncelerini yazmalarını ister.	[!] Bu dönemdeki eserlerin kaynağının, İslâmiyet öncesi destanlar ve İslâmi dönemde oluşan hikâyeler olduğu vurgulanmalıdır.
7. Yazar ve şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		
8. Eserle yazar arasındaki ilişkiyi belirler.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
3. Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.)		
3.3. Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Bu döneme ait incelediği öğretici metinleri anlatım biçimleri bakımından gruplandırır.		[!] Eserlerin manzum ve düz yazı olarak yazılma nedeni vurgulanır.
2. İncelediği metinden hareketle öğretici metnin oluşmasına imkân veren zihniyetini belirler.		
3. Bu döneme ait incelediği ilk öğretici metinlerin yapı özelliklerini çözümler.		[!] Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki ilk öğretici metinlerinin yapı özellikleri çözümlenirken aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir: - Metnin ana düşüncesinin belirlenmesi sağlanır. - Metinde, anlam birliğine sahip kümelerin metnin iletişi etrafında nasıl birleştiği sorgulanır.
5. Öğretici metinlerin dil ve anlatım özelliklerini belirler.		[!] Bu döneme ait öğretici metinlerde; - Cümlelerin kısa ve açık olduğu fark ettirilir. - Bu yüzyıllarda dilin sade ve anlaşılır olduğuna vurgu yapılır.
6. Metnin hangi geleneğe bağlı kalınarak yazıldığını belirler.		
7. Metnin yazılış amacını belirler.		[!] Bu dönemde düz yazıyla yazılan öğretici metinlerin aydınlatıcı, yol gösterici ve telkin edici oldukları vurgulanır.
8. Öğretici metinleri birbirinden ayıran özellikleri belirler.		[!] Bu döneme ait öğretici metinlerin din, tasavvuf, İslam menkıbeleri, tıp ve tabiat konularında yazıldıkları vurgulanır.
9. 14. yy. nesrinin özelliklerini belirler.	Öğrenci grupları ders kitabındaki metnin yapısını, temasını, dil ve anlatım özelliklerini belirler. Sınıfta "Nasreddin Hoca Fıkra Yarışması" düzenlenir.	[!] İslam medeniyetinin tesiriyle nesir dilinin yeni kavram ve söyleyişlerle zenginleştiği vurgulanır.

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4.XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4.1. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir)		
4.1.1. Divan Şiiri (Gazel, Kaside, Rubai, Musammatlar, Şarkı, Murabba, Terkib-i Bend...)		
↻ Divan şiirleri incelenirken 9. sınıfta yer alan “Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler” inceleme yöntemi dikkate alınır. Divan şiirinin özelliklerini “Problem Çözme Yöntemi”yle kavratmak için divan şiiri zevkini veren anlaşılması kolay metin parçaları alınmalıdır (Ders kitaplarına bu ölçüye uygun metinlerin alınması önemlidir.). Bu bölümdeki kazanımlarda belirtilen hususları öğrenci grupları bu parçalarda aramalıdır. Etkinlikler de bu parçalardan yararlanılarak gerçekleştirilmelidir. Bu parçaların bir kısmı şiirdeki birimleri, bir kısmı yapıyı, bir kısmı şiir dilini, bir kısmı imgeleri göstermeye uygun olmalıdır. Her öğrenci grubu seçilen metinlerde, programda yer verilen kazanımları araştırdıktan sonra divan şiirinde ses, dil, yapı ve güzellik gibi konularda bir iki paragraf boyutunda yazı kaleme almalıdır. Öğrencilerin sevdikleri beyit ve bentleri ezberlemeleri önerilmeli, şiir okuma yarışması düzenlenmelidir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği divan şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân veren zihniyetini belirler.		
2. Divan şiirinin yapı özelliklerini çözümler.	👤 Öğrenciler anlam ve ses yönünden beyitler arasındaki ilişkiyi araştırır. 🔊 Öğrenciler, bestelenmiş şarkı ve gazelleri önce kasetten, CD’den dinler, sonra şiir olarak okur. Metnin ses ve duygu değeri hakkında düşündüklerini, hissettiklerini yazar.	[!] Divan şiirinin yapı özelliklerinin çözümlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Ses ve anlam kaynaşmasından oluşan birimler belirlenir. ▪ Divan şiirinde her beytin veya bendin kendi içinde bir bütün olduğu vurgulanır. ▪ Ses ve anlam kaynaşmasından oluşan birimlerin özellikleri açıklanır. ▪ Beyitler ve bentler arasındaki ilişki açıklanır. ▪ Şiirin yapı özellikleri belirlenir.
3. Divan şiirinin ahenk öğelerini belirler.	👤 Öğrenciler, Divan şiirinde kullanılan nazım şekillerinin özelliklerini araştırırlar.	[!] Divan şiirinin ahenk öğeleri belirlenirken; ▪ Beyitteki ses akışının çağrışım değeri üzerinde durulur. ▪ Divan şiirindeki sesle imparatorluk yapısı arasında ilişki olduğu vurgulanır. ▪ Şiirin, kuralları önceden belirlenmiş nazım şekillerine uyularak yazıldığı gösterilir. ▪ Şiirin bir nazım biçimiyle adlandırıldığı açıklanır.
4. Divan şiirinin temasını bulur.		[!] Divan şiirinde tema bulunurken; ▪ “Şiiri meydana getiren birimlerin ortak paydası nedir?” sorusuna cevap aranır. Alınan cevabın en kısa ve kesin ifadesinin tema olarak değerlendirilebileceği ifade edilir. Bu amaca yönelik olarak beyitlerin ortak paydasının belirlenmesi sağlanır ve şiirin teması belirlenir. ▪ Beyitlerin ortak bir tema etrafında birleşerek bir bütün oluşturup oluşturmadığının sorgulanması sağlanır.

5. Divan şiirinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	👤 Öğrenciler, imgelerin farklı şiirlerde kullanılıp kullanılmadığını araştırır. 👤 Öğrenciler şiirde –varsa- geçen kişiler hakkında bilgi edinirler. 👤 Öğrenciler, şiirde anlatılanların olduğu gibi yaşanmasının mümkün olup olmadığını tartışır. 👤 Öğrenciler, Divan şiiri hakkında yazılmış değerlendirme yazılarında bu konunun nasıl ele alındığını araştırır. Araştırma sonuçlarını sınıfa sunarlar.	[!] Divan şiirinin dil ve anlatım özellikleri üzerinde durulurken; ▪ Şiirde aynı duygu hâlinin diğer beyit ve bentlerde farklı kelimelerle tekrar edilip edilmediği tartışılır. ▪ Yek-avaz olmayan şiirlerde her beytin bir bütün olduğu, bu beyitlerde aynı duygunun farklı kelimelerle dile getirildiği vurgulanır. ▪ Modern şiirde duygunun veya düşüncenin geliştirilerek anlatıldığı üzerinde durulur. ▪ Divan şiirinde kelimelerin kendi anlamları dışında kullanılıp kullanılmadığını sorgulanır. ▪ Şiirin yan anlam bakımından zengin olduğuna örnekler verilir. ▪ Şiirdeki ortak imgeler belirlenir ve ortak imgelere mazmun dendiği vurgulanır. ▪ İmgelerle söz sanatlarının şiirdeki işlevi belirlenir. ▪ Efsanelerin, kişi adlarının şiirdeki işlevi belirlenir. ▪ Divan şiirinde gözlemin, izlenimin, sezginin, kişisel duyarlılığın önemi açıklanır. ▪ Divan şiirinde temaların, imgeler, dinî söyleyiş ve kelimelerle geliştirildiği örneklerle açıklanır. ▪ Divan şiirinin kendine özgü bir zevk ve anlayış çevresinde oluştuğu vurgulanır.
6. Divan şiirinde ahengi sağlayan öğeleri belirler.	👤 Öğrenciler, gruplara ayrılır. Grupların, Divan edebiyatı döneminde aruz vezniyle yazılmış bir şiir, Millî edebiyat veya Cumhuriyet Döneminde hece vezniyle yazılmış bir şiir, 1940 sonrasında serbest nazımla yazılmış bir şiir örneği okumaları istenir. Ritm yönünden benzer ve farklılıklar karşılaştırılır.	[!] Ahengin; ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır. ▪ Konuşma diline özgü tonlama ve vurguyla beyitlerdeki ses ve söyleyiş arasındaki ilişkiye dikkat çekilir.
7. Mısra örgüsü, kafiye düzeni ve temasına göre şiirleri gruplandırır.		[!] Gazel, kaside, rubai, tuyuğ, musammatlar üzerinde durulur.
8. Divan şiirinin hedef okuyucu kitlesini belirler.		
9. Divan şiirinde temaların özelliklerini belirler.		[!] Divan şiirinin yüce ve yüksek olana yönelik olduğu, bunun için de daha çok soyutun sahasında kaldığı vurgulanır.
10. Divan şiirinde Farsça ve Arapçadan kelime alınış sebeplerini sorgular.		
11. Şiir metninin hangi gelenekte yazıldığını belirler.		
12. Divan şiirlerini destan dönemi şiirleriyle karşılaştırır.		
13. İncelediği şiiri yorumlar.		
14. Şiirin hissettirdiklerini açıklar.		
15. Şiirden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.
16. Beyitlerde ve bentlerde dile getirilen duygu ve düşüncenin zamanımız şiirlerinde de ele alınıp alınmadığını belirler.	👤 Öğrenciler, beyitlerde ve bentlerde dile getirilen duygu ve düşüncenin, zamanımız şiirlerinde de ele alınıp alınmadığını araştırır. Aynı temada farklı dönemlerde yazılmış şiirler bulur ve sınıfta okurlar.	

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4. 1. 2. Halk Şiiri		
4. 1. 2. a. Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü)		
Bu bölümde, öğrenciler gruplar oluşturarak anonim halk şiirinden seçilmiş parçalarda kazanımlarda belirtilen hususları aramalı, belirledikleri özellikleri maddeler hâlinde yazmalıdır. Ünitenin sonunda, her grup, anonim halk şiiri ve özellikleri konusunda birer yazı hazırlayıp arkadaşlarına sunmalıdır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği anonim halk şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyetini belirler.		
2. Anonim şiirin yapısını çözümler.		
3. Anonim şiirin temasını bulur.	📖 Öğrenci grupları, örnek metinlerde aynı temanın nasıl ele alındığını tartışır. Medrese eğitimi alan şairlerle, sözlü edebiyat geleneğini sürdürenler arasındaki dil ve söyleyiş farklılıklarını belirler. Bunlara örnek metin bulur ve okurlar.	
4. Anonim şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		
5. Anonim şiirinde ahenk öğelerini belirler.	📖 Öğrenciler bestelenmiş anonim şiirleri kasetten dinler.	[!] Anonim halk şiirinde ahenk öğeleri belirlenirken aşağıdaki hususlara dikkat edilir. ▪ Şiirlerde ses ve anlam kaynaşmasının oluşturduğu birimler belirlenir. ▪ Anonim şiirlerdeki ahengin, hangi öğelerle sağlandığını belirlenir. ▪ Ahengin; ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.
6. Anonim şiiri yorumlar.		
7. Anonim şiirlerin hangi adlarla gruplandığını belirler.		[!] Mânî ve türkü çeşitleri üzerinde durulur.
8. Anonim şiirin müzikle ilişkisini açıklar.	🎵 Öğrenciler, anonim şiirin müzikle ilişkisini araştırır.	
9. Anonim şiire mısra örgüsü, kafiye düzeni ve konusuna göre hangi adların verildiğini açıklar.	🎵 Öğrenciler, anonim şiirlere örnek metinler bulur, okur ve ezberler.	
10. Şiir metninin neden anonim olduğunu açıklar.	🎵 Öğrenciler, metnin, ait oldukları sosyal çevreyle ilişkisini araştırır.	
11. Anonim şiirlerin tarihî kaynağını açıklar.	🎵 Öğrenciler, anonim şiirlerin bize nasıl ulaştığını araştırır. 🎵 Öğrenci grupları, türkülerin Türk toplum hayatında yeri ve değerini araştırır/ tartışır. Türkülerin sanat ve toplum hayatındaki yeri ve konusunda bir yazı kaleme alırlar.	[!] Anonim metinlerin, destan döneminden itibaren geniş halk kitlesi içinde varlığını sürdüren sözlü geleneğe bağlı olduğu vurgulanır.
12. Anonim şiirleri divan şiirleriyle karşılaştırır.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4. 1. 2. b. Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Âşık tarzı halk şiirinin ahenk, yapı, tema, dil ve benzeri özelliklerini yansıtan parçalar seçilmelidir. Gruplar oluşturan öğrenciler, kazanımlarda dile getirilen hususları bu metin parçalarında aramalıdır. Konunun sonunda öğretmen, “Âşık Tarzı Şiirde İnsan ve Tabiat” konusunda bir yazı yarışması düzenleyebilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği âşık tarzı halk şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân veren zihniyeti belirler.		
2. Âşık tarzı halk şiirlerinin yapı özelliklerini çözümler.	👥 Öğrenciler, âşık tarzı şiirlerin şeklini ve türlerini araştırırlar. Araştırma sonuçlarını sözlü olarak arkadaşlarıyla paylaşırlar. Sınıfta örnek metinler okurlar.	[!] Âşık tarzı halk şiirlerinin yapı özellikleri çözümlenirken; ▪ Şiirdeki birimleri belirlenir. ▪ Şiirdeki birimlerin birbiriyle nasıl birleştiği sorgulanır.
3. Mısra örgüsü, kafiye düzeni ve temasına göre âşık tarzı halk şiirlerini gruplandırır.		[!] Koşma, semai, varsağı, destan, güzelleme, koçaklama, taşlama, ağıt üzerinde durulur.
4. Âşık tarzı halk şiirinin temasını bulur.		
5. Âşık tarzı halk şiirinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Kazanımın işlenişinde; ▪ Şiirde kullanılan söz sanatlarının özellikleri ve işlevleri açıklanır. ▪ Halk şiirinin dili ile konuşma dili arasındaki benzerlik ve farklılıklar sorgulanır. ▪ Şiir dilinin ve kullanılan imgelerin ait olduğu gelenekle ilişkisi belirlenir.
6. Âşık tarzı halk şiirinin ahenk özelliklerini belirler.	👥 Öğrenciler, konuşma diline özgü tonlama ve vurguyla dörtlüklerdeki ses ve söyleyiş arasındaki ilişkiyi araştırır.	[!] Ahengin, ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.
7. Halk şairleriyle kalem şairlerinin okuyucu ve dinleyiciyle iletişim tarzındaki farklılıkları açıklar.		
8. Halk şiirinin temelindeki anlayışı belirler.		
9. Halk şiirinde, kişisel olanla soyut olanın birleşmesinde halk beğenisinin rolünü örneklerle açıklar.		
10. Halk şairlerinin sözlü edebiyat geleneği ile ilişkisini belirler.		
11. Halk şairlerinin kendi eserleri yanında başka şairlerin eserlerini de naklettiklerini açıklar.		
12. Şiiri yorumlar.		
13. Âşık tarzında söylenmiş şiirleri, anonim, divan ve okuduğu günümüz şiirleriyle karşılaştırır.	📺 Öğrencilere çeşitli dönemlere ait bestelenmiş şiirler önce CD’den (kasetten) dinlettirilir. Sonra şiir olarak okunur. Şiirleri ses, ahenk, yapı bakımlarından karşılaştırmaları istenir.	
14. Şiirin hissettirdiklerini açıklar.		
15. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4. 1. 2. c. Dinî -Tasavvufi Türk Şiiri		
Dinî-tasavvufi Türk şiirinin ahenk, yapı, tema, dil ve benzeri özelliklerini en iyi yansıtan metin parçaları seçilmeli; bu metin parçalarında, kazanımlarda belirtilen hususlar, gruplar oluşturan öğrenciler tarafından incelenmeli, sözü edilen özellikler belirlenmelidir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği dinî-tasavvufi şiirden hareketle şiirin oluşmasına imkân veren zihniyeti belirler.		
2. Dinî-tasavvuf şiirin yapısını çözümler.		Tasavvuf şiirinin yapı özelliklerinin çözümlenmesinde; ▪ Şiirlerdeki beyit, kıt'a ve bentler arasındaki ilişki açıklanır. ▪ Şiirin halk ve divan şiirlerine benzer yönleri belirlenir.
3. Dinî-tasavvufi şiirin temasını bulur.		
4. Dinî-tasavvufi şiirin dil ve anlatım özelliklerini belirler.	📖 Şiir dilinin ve kullanılan imgelerin ait olduğu gelenekle ilişkisi örnek metinlerden hareketle belirlenir.	
5. Dinî-tasavvufi şiirin ahenk özelliklerini belirler.	📖 Öğrencilere bestelenmiş tekke şiirleri kasetten dinlettirilir. Şiirin ahengiyle ilgili tartışılır.	[!] Ahengin; ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.
6. Dinî-tasavvufi şiiri yorumlar.		
7. Dinî-tasavvufi şiirin yazılış amacını açıklar.	📖 Öğrenciler gruplara ayrılır. Anonim, âşık, dinî-tasavvufi edebiyattan örnek şiirler getirmeleri istenir. Ses, tema, yapı vb. yönlerden karşılaştırılır. Yazılış amaçlarını belirlerler.	
8. Dinî-tasavvufi şiirin kendinde hissettirdiklerini açıklar.		
9. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4. 2. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler		
4. 2. a. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)		
Halk hikâyelerinden ve mesnevilerden anlaşılması kolay, edebî zevk ve anlayışı iyi yansıtan metinler seçilmeli; kazanımlarda dile getirilen hususlar problem olarak ele alınmalıdır. Öğrencilerle birlikte bu problemler tespit edilmeli ve onlara çözüm aranmalıdır. Problemler ve çözüm yollarının kazanımlarda ifade edildiği gözden uzak tutulmamalıdır. Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, “Dil ve Anlatım” dersinde öğrendiklerinden de yararlanmaları sağlanmalı; “Halk Hikâyeleri ve Mesnevilerin Yapısı, Teması ve Edebî Değeri” konulu bir panel hazırlanmalıdır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği anlatmaya bağlı edebî metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Metnin yapı özelliklerini çözümler.	 Öğrencilerden olay örgüsü ile tasarlanan olay zinciri arasındaki farklılıkları belirlemeleri istenir. Daha sonra olay örgüsünde hangi olay parçalarına yer verildiği, neleri okuyucunun tamamlaması gerektiği tartışılır. Halk hikâyeleri anlatan meddahlarla ilgili araştırma yapar. Günümüz şovmenleriyle ilgisini araştırır.	[!] Bu döneme ait anlatma esasına bağlı edebî metinlerin yapısının çözümlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: - Metnin olay örgüsü belirlenir. - Olay örgüsü ve kişilerin iletiyi ifadede bir araç olduğunu örneklerle açıklanır. - Kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. - Kişilerin tarihi, dinî ve mitolojik özellikleri açıklanır. - Mekânın metindeki işlevi belirlenir. - Mekânın metindeki özellikleri açıklanır. Mekânın gözleme dayanıp dayanmadığı, mekânın hayal ürünü olup olmadığı üzerinde durulur. - Mekânın benzerlerinin, yeryüzünde bulunup bulunmadığı sorgulanır. - Metinde anlatılan kişilerin benzerleriyle tarihte ve günümüzde karşılaşılıp karşılaşılmayacağı sorgulanır. - Mekânın anlatılmasında ve tanıtılmasında nelere, niçin önem verildiği üzerinde durulur. - Zamanın, metindeki işlevi belirlenir. - Kişi, zaman, mekân arasındaki ilişkiler açıklanır. - Metinde anlatılan kişilerin temsil ettiği değer ve kavramlar belirlenir. - Metnin kurmaca olduğu örneklerle açıklanır.
3. Metnin temasını bulur.		[!] Kazanım işlenirken; - Metnin temasının evrensel olup olmadığı sorgulanır. - Temanın yazıldığı dönemdeki önemi ve değeri üzerinde durulur. - Temanın insana özgü bir gerçekliği ifade edip etmediği sorgulanır. - Temanın sosyal yapı, duyuş ve düşünüşle ilişkisi açıklar.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	Metnin dil özelliklerini açıklar. Anlatıcının bakış açısını ve özelliklerini belirler.	[!] Anlatıcının anlatmada, tahlilde ve tasvirde dile yüklediği değerler vurgulanır.
5. Metinde ahengi sağlayan öğeleri belirler.		[!] Düz yazıyla yazılan anlatmaya bağlı metinlerde, manzum kısımların işlevi belirlenir. Metnin mısra örgüsü ve kafiye şeması belirlenir.

6. Metnin, manzum veya düz yazıyla yazılmış olmasının sebeplerini sorgular	🏠 Öğrencilerden mesneviden hareketle film yapıp yapılamayacağını araştırmaları istenir.	
7. Metnin bağlı olduğu geleneği belirler.		
8. Metni yorumlar.		
9. Yaşayan halk hikâyecilik geleneğinin özelliklerini belirler.		
10. Şair, yazar veya anlatıcının fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair, yazar veya anlatıcı arasındaki ilişki belirlenir.

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4. 2. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler		
4. 2. b. Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Temaşa) Karagöz, Meddah, Orta Oyunu		
Tiyatro ile “Türk halk tiyatrosu” arasındaki farklar problem olarak ortaya konulmalı; öğrenciler, seyrettikleri yakın döneme ait oyunlarla “karagöz”, “meddah” ve “orta oyunu” arasındaki farklar konusunda yönlendirilmelidir. Seçilen metinlerde, kazanımlarda belirtilen hususlar, “küçük grup tartışması” olarak adlandırılan ikili gruplarca aranmalı; tespit edilen özellikler sınıfta paylaşılmalıdır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Göstermeye bağlı edebî metinleri gruplandırır.	🎭 Öğrencilerden karagöz, orta oyunu, meddah ve köy seyirlik oyunları hakkında araştırma yapmaları istenir.	
2. Metinlerin özelliklerini açıklar.	🎭 Öğrenciler, Karagöz’ün yazılı metnin olup olmadığını araştırırlar. 📖 Öğrencilerden kendi yazdıkları veya bir Karagöz metnini canlandırmaları istenir. 🎭 Öğrenciler, Meddahın hikâye anlatma geleneğiyle ilişkisini araştırırlar. 🎭 Öğrencilerden köylerde yaşatılan orta oyunu geleneğini araştırıp gözlemlerini arkadaşlarıyla paylaşmaları istenmelidir.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Karagöz’ün hareket taklitlerine ve konuşmaya dayalı seyirlik oyun olduğu; figürlerinin değişmediği, kendine özgü müziği olduğu; usta çırak geleneği içinde sürdürüldüğü; anlatma, söyleme, kuklaların gölgelerini perdeye düşürme gibi işlemleri bir kişinin gerçekleştirdiği; dekor ve kişilerinin yüzyıllar boyu değişmediği; tiplerin İmparatorlukta yer alan farklı toplulukları temsil ettiği vurgulanmalıdır. ▪ Meddah’ın hikâye anlatırken konu ve kişilerle ilgili taklitlere başvurduğu, Meddah’ta asıl olanın anlatma olduğu; olay ve kişilerin taklit edilerek anlatmanın zenginleştirildiği; görülenin Meddah’ın taklit yeteneğiyle ilgili olduğu; usta-çırak geleneği içinde sürdürüldüğü vurgulanır. ▪ Orta oyununun, Karagöz’ün kişiler aracılığıyla canlandırılmış şekli olduğu; değişmez tiplerin bulunduğu; usta- çırak geleneği içinde yüz yıllar boyu sürdüğü; tiyatro sahnesini andıran bir sahnesi olup olmadığı açıklanır.
3. Metinlerin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Göstermeye bağlı metinlerde güldürünün hangi dil öğeleriyle sağlandığı, tekerlemeler ve dil oyunlarının işlevi vurgulanır.
4. Metinlerin gelenekle ilişkisini kurar.		
5. Metinlerin varlık sebebini açıklar.		
6. Metinleri yorumlar.		
7. Metinleri kendi dönemindeki metinlerle ve günümüz metinleriyle karşılaştırır.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4.3. Öğretici Metinler (Tezkire, Tarih, Seyahatname, Mektup, İlmî Eserler, Dinî Eserler) Seçilecek öğretici metinlerin kolay anlaşılır olmasına özellikle dikkat edilmeli; dönemle ilgili öğretici metinlerin özellikleri problem olarak ele alınmalı; bu problemin çözümü için kazanımlarda belirtilen hususlar seçilen metinlerde aranmalıdır. Gerektiğinde kazanımlarda ifade edilen hususu kavratmak için soru cevap ve tartışma metotlarından yararlanılmalıdır. Ünitenin sonunda öğretmenin liderliğinde sınıf içinde bu dönemdeki “Öğretici Metinlerin Özellikleri ve Değerleri” konusunda bir tartışma düzenlenmelidir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Bu döneme ait öğretici metinleri anlatım biçimi bakımından gruplandırır.		[!] Metinlerin manzum ve düz yazı olarak yazıldığı belirtilir. Sade ve sanatkârane nesir hakkında bilgi verilir. Metinlerin folklorik, popüler biçimde de gruplandırılabilceği üzerinde durulur.
2. Bu döneme ait incelediği metnin planını çıkarır.		
3. Bu döneme ait sade ve sanatkârane üslûpla yazılmış nesir örneklerini karşılaştırır.		[!] Kazanımın işlenişinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ İki nesir arasındaki farkı, anlatımda aramak gerektiği üzerinde durulur. ▪ Sade nesrin açık, kısa cümleli olduğu, bir düşünceyi ifade etmek, bir bilgiyi aktarmak üzere kaleme alındığı, dinî, tasavvufi, tarihî, kültürel, ilmî, edebî eserlerin bu dille yazıldığı belirtilir. ▪ Sanatkârane nesrin daha çok tarihî, ahlâki, edebî konularda yazıldığı; öğretmekten çok, sanat göstermenin amaç olduğu vurgulanır.
4. İncelediği metinden hareketle metnin sade ve sanatkârane oluşunun arkasında bir kültür ve zevk farklılığının olduğunu açıklar.		
5. Metinlerin yazılış amacını belirler.		
6. Metinlerin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Sade nesrin açık ve kısa cümleli olduğu, sanatkârane nesirde seci aracılığıyla ahenk yaratma endişesi taşıdığı, anlam ve söz sanatlarının çok kullanıldığı; yabancı kaynaklı yerleşmemiş kelime ve söz kalıplarına çok yer verildiği vurgulanır.
7. Metinlerin ana düşünce ve yardımcı düşüncelerini bulur.		
8. Metinle gelenek arasında ilişki kurar.		
9. Metinleri yorumlar.		
10. Metinleri kendi dönemindeki diğer metinlerle karşılaştırır.		
11. Yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişki belirlenir.

8. ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE ve KAZANIMLARI

1.ÜNİTE: BATI TESİRİNDEKİ TÜRK EDEBİYATINA GİRİŞ (YENİLEŞME DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI)		
Yenileşme Dönemi Önceden, öğrencilerden “Yenileşme” dönemini hazırlayan faktörlerin araştırılması istenir. Öğretmen uygun biçimde öğrencilerin doğru ve geçerli kaynaklara ulaşıp ulaşmadıklarını kontrol eder. Onlara kaynak bulmaları konusunda yardımcı olur. Bu konuyu soru-cevap yönteminden yararlanarak işler. Öğretmen, derse girmeden kazanımlarda sıralanan maddelerden ve ders kitabındaki metinlerden de yararlanarak sorular hazırlar. Bu soruları öğrencilere yöneltir, onları konuşturur. Önemli cümleleri not ettirir. Gerek gördüğü yerde öğrencileri konu üzerinde tartıştırır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Osmanlı Devleti’ni güçlü kılan sosyal, siyasi düzenin bozulma nedenlerini belirler.	📖 Öğrenciler XIX. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nun ana hatlarıyla sosyal ve siyasi yapısını araştırırlar. Araştırma sonuçları sınıfta uygun biçimde paylaşılır.	[!] Osmanlıyı güçlü kılan faktörleri açıklamak üzere Osmanlı toplumunda sosyal düzenin merkezî otorite çevresinde nasıl sağlandığı vurgulanır. Padişahın Allah’ın gölgesi (Zillullah) kabul edildiği, toplumu temsil eden piramidin en üst noktasında yer aldığı belirtilir. Bu en yüksek makamdan sonra sırasıyla askerler, ilim adamları, zanaatçılar ve halk tabakasının geldiği ifade edilir. Bu yapının yükselme döneminde yararlı olduğu; 17. yy. ortalarından itibaren bozulmaya başladığı belirtilir. Böylece Osmanlı Devleti’nin gerilemesinin sosyal düzendeki çözülmeden kaynaklandığı vurgulanır. 🔄 Tarih dersinin ilgili konusu ile birlikte ele alınacak.
2. Batı düşüncesine, yaşama biçimine ve batıda gerçekleştirilen bilimsel gelişmelere ilgi duyulma nedenlerini açıklar.		[!] Batıyı tanıyanların oradaki hayata ve sosyal düzene, Batıda geliştirilen hukuk ve eğitim düzenine ilgi duyduğu vurgulanır.
3. Devleti yöneten aydınların İmparatorluğu devam ettirmek için yönetim, eğitim hayatında ve askerî sistemde değişiklik yapmak istemelerin nedenlerini açıklar.	👥 Öğrenciler, yenileşme konusunda bir yazı kaleme alırlar. Öğrencilerin, birbirlerinin yazılarını okumaları sağlanır.	
4. Tanzimat Fermanı’nın (1839) ilan edilme nedenlerini açıklar.	📖 Öğretmen, öğrencilerden Tanzimat Fermanı hakkında bilgi edinmelerini ister. Bir sonraki derste bilgiler sınıfta paylaşılır.	
5. Tanzimat öncesi zihniyet ile Tanzimat sonrası zihniyeti ve kültür değerlerini karşılaştırır.		[!] Skolastik zihniyet (dinin özüyle ilişkisi olmayan ancak dinî duyarlılık çevresinde oluşan zihniyet) ile ilmî zihniyet karşılaştırılır. Sosyal düzenin bozulma sebeplerini de skolâstik zihniyetin baskısıyla gelişme heyecanı ve dinamizminin kaybolmasında aramak gerektiği sezdirilir.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE ve KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: TANZİMAT DÖNEMİ EDEBİYATI (1860-1896)		
1. Tanzimat Dönemi Edebiyatının Oluşumu		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Tanzimat Fermanı'yla getirilmek istenen yenilikleri belirler.	👥 Öğrenci grupları, III. Selim'den itibaren yapılmak istenen yenilikleri araştırırlar. Her grup kendi posterini hazırlar ve sınıfa sunar. Posterlerin hepsi sınıfın duvarına asılır. 👥 Öğrenciler, Tanzimat ile getirilmek istenen değişiklikleri kimlerin niçin istediklerini araştırırlar. Araştırma sonuçlarını sözlü ya da yazılı olarak sınıfa sunarlar.	[!] Kazanımın işlenişinde; ▪ Adli, siyasi, askeri, mali ve idari alanlarda devlet-kışı ilişkisinde gerçekleştirilmek istenen değişiklikler vurgulanır. ▪ Tanzimat sonrasında gerçekleşen değişikliklerin özellikleri üzerinde durulur. Bu dönemde kökten bir değişme değil, devletin yönetiminde bazı düzenlemelerin söz konusu olduğu belirtilir. ▪ Tanzimat ile getirilmek istenen değişiklikleri kimlerin niçin istedikleri sorgulanır.
2. Edebiyatta Tanzimat'ın ne zaman ve niçin başladığını açıklar.	👥 Öğrenciler, edebiyatta Tanzimat'ın ne zaman ve niçin başladığını araştırırlar.	
3. Tanzimat Döneminde tanınmış edebiyatçıların nasıl yetiştiklerini açıklar.	📖 Ders kitabındaki metinlerden, Tanzimat'la ilgili ansiklopedi maddelerinden ve öğrencilerin ulaşabileceği kaynaklardan yararlanılarak "Tanzimat ve Edebiyat" konulu bir panel hazırlanması sağlanır. Paneli takip eden derste "Tanzimat ve Edebiyat" konusu soru-cevap yöntemiyle ele alınır. Öğretmen kazanımlarda belirtilen hususlardan yola çıkarak sorular hazırlar, bunları öğrencilere yöneltir. Verilen cevaplar çerçevesinde tartışma da açılabilir. Öğrenciler "Tanzimat'la değişen sosyal, siyasi hayat ve edebiyat" konulu kısa bir yazı kaleme alırlar.	
4. Tanzimat yıllarında gazeteciliğe neden önem verildiğini sorgular.		[!] Tanzimat Döneminde çıkan gazeteler ve özellikleri üzerinde durulur.
5. Tanzimat sonrasında edebiyatımızda hangi edebî türlerde yazılmış eserlerin görülmeye başladığını belirler.		
6. Tanzimat sonrasında yazılan edebî eserlerde sosyal faydaya önem verildiğini örneklerle açıklar.		

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: TANZİMAT DÖNEMİ EDEBİYATI (1860-1896)		
2. Öğretici Metinler Tanzimat Döneminde yazılmış öğretici metinler arasından seçilmiş parçalar üzerinde, kazanımlarda belirtilen hususları esas alarak çalışmalar yaptırılır. Böylece metinlerin yapı, ana düşünce, dil, anlam bakımlarından incelenmesi, tarihî akış içinde yerinin belirlenmesi, sosyal hayatla ilişkisini kavratmak amaçlanır. Bu amaca daha sağlıklı ulaşmak için öğrencilerin ikili veya üçlü gruplar hâlinde seçilen, metinleri kazanımlar doğrultusunda incelemeleri sağlanır. Sonra da sınıfın durumuna ve öğrenci sayısına göre soru-cevap yöntemiyle veya panel düzenleyerek Tanzimat Dönemi Edebiyatında öğretici metinlerin özellikleri üzerinde durulur. Yeni kavramlar hakkında yazı yazdırılır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği Tanzimat Dönemi öğretici metinlerinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		[!] Metnin yazılış amacı tartışılır.
2. Tanzimat Dönemi öğretici metinlerinin yapısını çözümler.		[!] Anlam birliğine sahip birimlerin metnin iletisi etrafında nasıl birleştiği sorgulanır.
3. Tanzimat Dönemi öğretici metinlerinin ana düşüncesini bulur.	 Öğretmen, öğrencilerden aynı ana düşüncenin o dönemde başka metinlerde ele alınıp alınmadığını araştırmalarını ister. Bir sonraki derste bilgiler paylaşılır. Öğrenciler, Tanzimat Dönemini değerlendiren ilmî yazılar bulur, okur. Öğrendiklerini arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Ana düşüncenin işlenişinde; ▪ Metindeki düşüncenin en kısa ve yoğun ifadesinin ana düşünce olduğu vurgulanır. ▪ Metnin ana düşüncesinin o dönemde başka metinlerde ele alınıp alınmadığı sorgulanır. ▪ Ana düşüncenin başka iletişim araçlarıyla ve anlatma biçimleriyle anlatılıp anlatılamayacağını sorgulanır. ▪ Metnin ana düşüncesiyle dönemin sosyal yaşayışı ve gerçekliği arasındaki ilişki açıklanır. ▪ Ana düşüncenin günümüzde ele alınıp alınmadığını sorgulanır.
4. Tanzimat Dönemi öğretici metinlerinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] İncelenen Tanzimat Dönemi öğretici metnin dil ve anlatım özelliklerinin açıklanışında aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Metindeki anlatım türü belirlenir. ▪ Metindeki anlatım türünün özellikleri açıklanır. ▪ Metindeki ifadelerin açıklık ve kesinlik düzeyleri belirlenir. ▪ Metinde terim, kavram ve gündelik hayatla ilgili kelimelerden nasıl yararlandığını belirlenir. ▪ Metindeki yeni kavram, ifade, söz ve söz gruplarını belirlenir. ☐ Anlatım türü belirlenirken 10.sınıf dil ve anlatım 2-8. ünitelerdeki kazanımlardan yararlanılacaktır.
5. Metnin merkezî otorite (saray yönetimi) ve halkla ilişkisini açıklar.		

6. Metinde ikiliğin (eski-yeni) temada, dilde, ifade biçiminde varlığını hissettirdiğini örneklerle açıklar.	 Öğrenciler, Tanzimat Dönemindeki eski-yeni karşılaşmasıyla bu günkü eski-yeni karşılaşmasının farklılıklarını araştırırlar. Bir sonraki derste bilgilerini paylaşırlar.	[!] İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ve Tanzimat sonrası gerçekleştirilen yenileşme hareketlerinden gelen öğelerin birlikte kullanıldığı vurgulanır. Divan edebiyatından gelen öğelerle Tanzimat’la getirilen yeniliklerin birlikte kullanılıp kullanılmadığı sorgulanır.
7. Metnin hangi geleneğe bağlı kalınarak yazıldığını belirler.		
8. Gazetenin öğretici metinler başta olmak üzere kültür ve edebiyatımızda yüklediği işlevlerini belirler.	 Öğrenciler, gazete çevresinde kültür ve edebiyat hayatımıza giren öğretici metin türlerini araştırırlar.	[!] Gazete çevresinde kültür ve edebiyat hayatımıza giren öğretici metin türleri açıklanır.
9. Metinde somuta yönelik ifadelerden nasıl yararlandığını açıklar.		
10. Yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişki belirlenir.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: TANZİMAT DÖNEMİ EDEBİYATI (1860-1896)		
3. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir) Tanzimat şiiri, “problem çözme yöntemi” ile kavratılmalıdır. Önce seçilmiş metinlerden hareketle şiirde neyin, neden ve nasıl değiştiği ortaya konulur. Bunun için ikili veya dörtlü gruplara ayrılan öğrencilerin seçilen şiirleri, kazanımlarda belirtilen hususlar doğrultusunda okumaları ve incelemeleri sağlanır. Böylece Tanzimat şiirinde zihniyet, yapı, tema, dil ve ahenk alanlarındaki değişiklikler problem olarak ele alınır. Kazanımlardan, açıklamalardan ve önerilen etkinliklerden de yararlanarak öğrencilerin ders kitabındaki metinlerden yola çıkarak bu problemleri çözmeleri istenir. Çözümlerini daha önce yazılmış kitaplarda yazılanlarla karşılaştırırlar. Ünitenin sonunda sınıfın durumuna göre “Tanzimatla Şiirimizde Gerçekleşen Değişme” konusunda bir panel veya öğretmenin liderliğinde bir tartışma düzenlenir. Beyin fırtınası tekniğinden de yararlanmak mümkündür.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği Tanzimat Dönemi şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.	Öğrenciler, “Aydınlanma Dönemi”nin özelliklerini araştırırlar. Öğrenciler, klazizmin ve romantizmin özelliklerini araştırırlar; şiirin, Batı düşüncesiyle, klasik ve romantik edebiyatla ilişkisini araştırırlar.	[!] Kazanımın işlenişinde; ▪ Tanzimat Döneminde şiire giren yeni kavramların “Aydınlanma Dönemi” düşüncesiyle ilişkisi, ▪ Şiirin Batı düşüncesiyle, klasik ve romantik edebiyatla ilişkisi üzerinde durulur.
2. Tanzimat Dönemi şiirinin yapı özelliklerini çözümler.	Öğrenciler; Namık Kemal’in vatandan, hürriyetten söz eden gazel ve kaside biçiminde yazılmış şiirlerini araştırırlar. Her öğrenci bulduğu bir şiirin gazel veya kaside biçiminde yazılmasının sebeplerini ve Divan şiirindeki gazel ve kaside ile arasındaki farklılıkları sıralar. Arkadaşlarının araştırmaları ile kendi araştırmalarını karşılaştırır. Ortak maddeler tahtaya yazılır.	[!] Kazanımın işlenişinde; ▪ Şiirde ses ve anlam kaynaşmasından oluşan birimler belirlenir. ▪ Şiirdeki birimlerin birbirleriyle ilişkisi belirlenir. ▪ Şiirdeki birimlerin bir tema etrafında nasıl birleştiği açıklanır. ▪ Birimlerin metnin tamamı içindeki işlevi açıklanır.
3. Tanzimat Dönemi şiirinin temasını bulur.	Şiiri, aynı temada yazılmış günümüz şiirleriyle karşılaştırır. Birkaç öğrenci, karşılaştırma sonucunu sınıfa sunar.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Şiirin temasının dönemin gerçekliği ile ilişkisi açıklanır. ▪ Temanın sanatkârla ilişkisi sorgulanır. ▪ Yeni dönemde bireyin ortaya çıkmaya başladığı vurgulanır. ▪ Bu dönem metinlerinin tema bakımından birbiriyle ilişkisi olup olmadığı sorgulanır. ▪ Şiirin teması güncelleştirilir. ▪ Şiirlerdeki tema daha önceki dönemin şiirlerindeki temayla karşılaştırılır.
4. Tanzimat Dönemi şiirinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Şiirde, tarih ve sosyal değerlerle ilişkili söz ve söz grupları olup olmadığı belirlenir. ▪ Şiirde kullanılan yeni kavramlar ve yeni imajlar belirlenir.
5. Tanzimat Dönemi şiirinin ahenk öğelerini belirler.		[!] Tanzimat şiirinde ahengin, ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle nasıl sağlandığı açıklanır. Şiirdeki söyleyiş tarzı ve ses ile yazıldığı dönem arasındaki ilişki sorgulanır.
6. Tanzimat Dönemi şiirini yorumlar.		
7. Tanzimat Dönemi şiirinin gelenekle ilişkisini açıklar.		
8. Tanzimat Dönemi şiirinin hissettirdiklerini ifade eder.		

9. Tanzimat Dönemi Edebiyatında incelediği şiirlerle, Divan Edebiyatına ait şiirleri karşılaştırır.	📖 Öğrenciler, Divan şiirinden ve Tanzimat Dönemi şiirinden birer örnek seçerler. Şiirleri 9. sınıfta öğrendikleri şiir inceleme yöntemine göre incelerler. Divan ve Tanzimat Dönemine ait iki şiirin benzer ve farklı yönlerini belirlerler. Sınıfta arkadaşlarıyla paylaşırlar. Şiirlerin karşılaştırma sonuçlarından ortak maddeler oluşturur, tahtaya sıralarlar.	
10. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: TANZİMAT DÖNEMİ EDEBİYATI (1860-1896)		
4. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler		
4. a. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Roman, Hikâye) Bu bölümde problem çözme, kavram haritası çıkarma ve beyin fırtınası yöntem ve teknikleri kullanılabilir. Önce problem ortaya konulmalı: Problem, anlatmaya bağlı edebî metinlerde zihniyet, yapı, tema, dil, anlatım özelliklerini kavratmak; metinlerin sosyal hayatla ilişkisini belirlemek; edebî değerlerini ifade etmek; onların gelenek içindeki yerini saptamaktır. Bu problemleri çözmek için seçilmiş metinleri ikili veya dörtlü gruplara ayrılmış öğrencilerin, kazanımlar doğrultusunda, incelemeleri gerekir. İlk kazanım zihniyetle, 2. kazanım yapıyla; 3. kazanım temayla; 4. kazanım dil ve anlatımla; 6. kazanım yorumla ilgilidir. Kazanımlardan da yararlanarak metinleri çözümleyen öğrenci grupları, saptamalarını daha önce yazılmış edebî metinlerle test ederler. Ulaştıkları sonuçlardan hareketle, merkezde anlatmaya bağlı metin olmak üzere bir kavram haritası oluştururlar. Bu kavram haritasında “olay örgüsü (kişiler, kişiler ve gerçeklik, mekân, zaman), tema (insanî gerçeklik, insanî gerçekliğin yorumu), anlatıcı (anlatıcı kim, nereden nasıl bakıyor, anlatıcının dil özellikleri) terimlerinde ifade edilen kavramlara yer verilmelidir. Bunların birbirleriyle ve metinle ilişkileri belirlenmelidir. Öğrenci gruplarının eseri yorumlaması ve güncelleştirmesi” konusunda öğretmenin liderliğinde bir beyin fırtınası düzenlenmelidir. Öğrencilerin Tanzimat Döneminde yazılmış birer romanı incelemeleri istenir. Ayrıca okumaları gereken yüz eserden anlatmaya bağlı olanları bu ünite kazandıklarından hareketle değerlendirmeleri sağlanmalıdır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği Tanzimat Dönemi anlatmaya bağlı edebî metinlerinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		[!] Metnin yazıldığı dönem arasındaki ilişki sorgulanır.
2. Tanzimat Dönemi anlatmaya bağlı edebî metnin yapı özelliklerini çözümler.	 Öğrenciler, olay örgüsünde dile getirilen hususlarla dönemin yaşama biçimi arasındaki ilişkiyi araştırırlar. Birkaç öğrenci araştırma sonucunu sınıfta okur Öğretmen, öğrencilerden metnin alındığı romanın tamamını okumalarını ister. Öğretmen, öğrencilerden okunan metinde anlatılan olayların, tanıtılan kişilerin benzerlerini yakın çevreden örnekletmelerini ister. Yaşanan gerçeklik ile edebî metinde anlatılanlar arasındaki farkların belirlenmesi ve sıralanması sağlanır.	[!] Bu döneme ait metnin yapı özellikleri çözümlenirken; ■ Metnin olay örgüsü bulunur ve şemalaştırılır. Olay örgüsünde metin parçalarını birbirine bağlayan hususlar belirlenir. Olay örgüsünün yaşanmadığı ancak yaşandığı düşünülen, hayal edilen bir olaydan yola çıkılarak düzenlendiği vurgulanır. ■ Metnin gerçeklikle ilişkisi sorgulanır. ■ Öğrencilerden olay örgüsünün hissettirdikleri ve düşündürdüklerini açıklamaları istenir. ■ Kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. ■ Kişilerle metnin yazıldığı dönemde karşılaşılıp karşılaşamayacağı sorgulanır. ■ Mekânın işlevi belirlenir. ■ Öğrenciler, destan ve mesnevîlerdeki mekân ve zamanla romanlardaki mekân ve zamanı karşılaştırırlar; benzer ve farklı yönlerini sıralarlar. ■ Mekânın gerçekte olup olamayacağı sorgulanır. ■ Zamanın işlevi belirlenir. ■ Metindeki zamanla yaşanan zaman arasında ilişki kurulur. ■ Metindeki kişi, zaman ve mekân arasındaki bütünlük veya uyumsuzluk belirlenir.
3. Tanzimat Dönemi anlatmaya bağlı edebî metinlerinin temasını bulur.	 Öğretmen, öğrencilerden romantizmin özelliklerini araştırmalarını ister. Öğrenciler, aynı temada birçok eser yazılabileceğini ama her eserin farklı konusu olabileceğini, bir önceki etkinlikteki romanlardan birinden hareketle gösterir. Düşündüklerini yazar, arkadaşlarıyla paylaşır.	[!] Bu kazanım işlenirken; ■ Temanın ve kişilerin hangi edebî akıma ve düşünceye bağlı kalınarak anlatıldığı sorgulanır. ■ Temanın sosyal hayatla ilişkisi tartışılır. ■ Temanın aile hayatı çevresinde gelişmesinin nedeni sorgulanır. ■ Bu döneme ait anlatmaya bağlı edebî metinlerin tema bakımından birbiriyle ilişkili olup olmadığı sorgulanır.

4. Tanzimat Dönemi anlatmaya bağlı edebî metnin dil ve anlatım özelliklerini belirler.	📖 Öğrenciler, bir masal anlatıcısının anlattıklarıyla, kısa bir hikâyeyi karşılaştırırlar. Anlatıcının; kimi, neyi, nasıl anlattığını belirlerler 📖 Öğrenciler, romanın yazıldığı dönemin sosyal ve siyasi hayatıyla ilgili tarihî belge değeri olup olmadığını tartışır; <i>İntibah</i>, <i>Felâhî Bey ile Rakım Efendi</i> ve <i>Sergüzeşt</i> romanlarından birini bu açıdan değerlendirir, düşündüklerini ifade eder ve arkadaşlarıyla paylaşırlar..	[!] Metnin kim tarafından anlatıldığı ve anlatıcının bakış açısı belirlenir. Metnin dilinin halkın diline yaklaşmasının nedeni tartışılır.
5. Metnin eğitici yönünün olup olmadığını belirler.		[!] Yazarların bu dönemde edebî metni halkı eğitmek için bir araç olarak gördükleri vurgulanır. Metnin yazılış amacı sorgulanır.
6. Metni yorumlayarak güncelleştirir.	📖 Öğretmen, öğrencilerden incelenen metnin teması, kişileri, zamanı, mekânı, dil ve anlatımı üzerinde düşüncelerini yazılı olarak ifade etmelerini ister.	
7. Metinde yerli ve mahallî olan öğeleri ayırır.		
8. Anlatmaya bağlı edebî metinleri, daha önceki dönemlere ait aynı tarz metinlerle karşılaştırır.		
9. Yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişkiyi belirlenir.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: TANZİMAT DÖNEMİ EDEBİYATI (1860-1896)		
4. b. Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Tiyatro Metinleri) Bu bölümde de anlatmaya bağlı edebî metinlerde belirtilen yöntem ve teknikler uygulanır. Ancak seçilmiş metinlerden bazıları sınıfta temsil edilir. Temsilde rol alan öğrencilerle temsil ettikleri kişilikler arasındaki ilişki üzerinde durularak kurmaca-gerçeklik ilişkisi daha somut biçimde ortaya konur. Anlatmaya bağlı metinlerle göstermeye bağlı olanlar kazanım ve etkinliklerde belirtilen hususlar da dikkate alınarak yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından karşılaştırılır. Bu kısmın sonunda, Tanzimat Dönemi'nde tiyatro metinlerinin özellikleri konusunda, öğretmenin liderliğinde soru-cevap yöntemi esas alınarak bir tartışma düzenlenir. Öğretmen kazanımlardan ve seçilen metinlerden hareketle hazırladığı soruları ikili veya dörtlü olarak ayrılan gruplara yöneltir. Alınan cevaplar diğer grupların da katılımıyla tartışılır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği tiyatro metninden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Tanzimat Dönemi tiyatro metninin yapısını çözümler.	 Öğrenciler, <i>Şair Evlenmesi</i> 'nin sosyal hayatla ilgili belge değerini tartışır, özelliklerini belirlerler. Öğrenciler, Şinasi'nin <i>Şair Evlenmesi</i> 'ni ve Namık Kemal'in <i>Zavallı Çocuk</i> adlı eserini (9. sınıftaki olay çevresinde oluşan edebî metinlerin incelenmesi yöntemine göre) incelerler. İki eseri tema, konu, kişi, mekân, zaman açısından değerlendirir; ortak yönlerini belirlerler. Sınıfta ortak bulunan maddelerden öğrencilerin teklifleri dikkate alınarak bir poster oluşturulur. Sınıfın duvarına asılır.	[!] Tiyatro metninin yapısı çözümlenirken; ▪ Metnin olay örgüsü bulunur. ▪ Metnin olay örgüsünün gerçeklikle ilişkisi sorgulanır. ▪ Olay örgüsünün hissettirdikleri ve düşündürdükleri tartışılır. ▪ Metindeki kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. ▪ Metindeki kişilerle, metnin yazıldığı dönemde karşılaşıp karşılaşılamayacağı sorgulanır. ▪ Mekânın nasıl sunulduğu açıklanır. ▪ Metindeki mekânın gerçekte olup olamayacağı sorgulanır. ▪ Zamanın işlevi belirlenir. ▪ Metindeki zamanla, yaşanan zamanın ilişkisi açıklanır. ▪ Metindeki kişi, zaman ve mekân arasındaki bütünlük veya uyumsuzluk belirlenir.
3. Tanzimat Dönemi tiyatro metninin temasını bulur.		[!] Bu kazanım işlenirken; ▪ Temanın gerçeklikle ilişkisini belirlenir. ▪ Temanın sosyal hayatla ilişkisi belirlenir. ▪ Metnin yazılış amacı tartışılır. O dönem aydınlarının halkı eğitmek düşüncesiyle tiyatrodan da yararlandıkları; tiyatronun, edebî dilin sadeleşmesine hizmet ettiği, yazarların tiyatroyla düşüncelerini eğlendirerek halka iletmek istedikleri ve sosyal problemler çevresinde kamuoyu oluşturmak için tiyatrodan yararlandıkları belirtilir. Seyretmenin okumadan daha etkili olduğu, okuma yazma oranının düşük olduğu yerlerde sahnede bir eseri göstermenin önemi açıklanır.
4. Tanzimat Dönemi tiyatro metninin dil ve anlatım özelliklerini belirler.		
5. Tanzimat Dönemi metnini yorumlayarak güncelleştirir.		
6. Temaşadan tiyatroya nasıl geçildiğini açıklar.	 Öğrenciler, tiyatro tekniğinin tercüme yoluyla nasıl geliştiğini araştırırlar. Araştırma sonuçlarını sınıfta arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Önce Beyoğlu çevresinde Avrupalı tiyatro gruplarının oynadıkları oyunların seyredildiği, sonra tiyatro eserleri yazıldığı ve Batı tiyatrosunun model alındığı vurgulanır.

7. Modern tiyatro metinleri ile geleneksel tiyatro metinlerini karşılaştırır.		
8. Yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişki belirlenir.

II. ÜNİTE: TANZİMAT DÖNEMİ EDEBİYATI (1860-1896)		
5. Tanzimat Dönemi Edebiyatının Genel Özellikleri Öğretmenin veya öğrencilerden birinin başkanlığında, Tanzimat Dönemi Edebiyatı konusunda bir tartışma düzenlenir. Bu tartışmada dönemin, kültür ve edebiyatımızdaki yeri ve değeri üzerinde durulur; edebî metinlerin sanat değerleri söz konusu edilmeli ve tartışmada daha az aktif görünen öğrencilere ve öğrenci gruplarına söz vermeye özen gösterilmelidir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Tanzimat Dönemi Edebiyatını etkileyen sosyal, siyasal ve kültürel ortamın özelliklerini açıklar.		
2. Türk kültürü ile Batı kültürü arasındaki etkileşimi açıklar.		
3. Tanzimat Dönemini etkileyen sanat, edebiyat ve düşünce akımlarını açıklar.		
4. Yazı diliyle konuşma dilinin birbirine yaklaştığını örneklerle açıklar.		
5. İletişim aracı olarak gazetenin yüklendiği işlevleri açıklar.		

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÛN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE) (1896-1901) ve FOCR-İ ÂTÎ TOPLULUĞU (1909-1912)		
1. Servet-i Fünûn Edebiyatının Oluşumu Bu ünitenin ilk kısmında Servet-i Fünûn Edebiyatını tanıtan öğretici kısa yazı parçalarıyla aynı dönem edebiyatının özelliklerini yansıtan kısa şiir ve artistik düzyazı paragrafları veya cümleleri hareket noktası alınır. Yenileşen edebiyatın gelişme yönü problem olarak ortaya konur. Öğrencilerin bu metin parçalarını incelemeye gayret göstermeleri istenir. Öğrencilerden Servet-i Fünûn Döneminde edebî ortamın araştırılması istenir. Araştırma sonuçlarıyla ilgili olarak soru cevap yöntemiyle kazanımlarda ve açıklamalarda dile getirilen hususlarda öğrenciler konuşturulur. Ön hazırlıkta öğrencilerin edebî ortamı tanımada kullanabilecekleri kavramlarla tanışmalarını sağlanır. Öğretmen, bazı öğrencilere konuyla ilgili bir sunum hazırlatıp sundurarak da öğrencilere bu ön bilgileri kazandırabilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. “Servet-i Fünûn” dergisi çevresinde oluşan edebiyata neden Edebiyat-ı Cedide (yeni edebiyat) denildiğini açıklar.	👤 Öğrenciler, “Servet-i Fünûn” adının anlamını ve aynı adla çıkan derginin ne zaman ve kim tarafından çıkarıldığını araştırırlar. Servet-i Fünûn Edebiyatında bu derginin önemini maddeler hâlinde sıralarlar.	
2. Tanzimat sonrası Türk edebiyatında eski-yeni çatışmasında ılımlıların yerini belirler.		[!] Yeniye savunanların “ılımlılarla” çatışma nedenleri üzerinde durulur. Tanzimat sonrası Türk edebiyatında yeniye, eskiye ve orta yolu (itidali) savunanların kimler olduğu açıklanır (Tanzimat sonrası Türk edebiyatında Recaizade’nin yeniye savunanları temsil ettiği, edebiyatta ılımlıların başında da Muallim Naci’nin bulunduğu, eskinin ise Hacı İbrahim Efendi ve grubunca savunulduğu belirtilir.). ▪ Edebiyatta eskiye savunanlarla ılımlıların geleneksel yaşama tarzını sürdürdükleri, yeniye savunanların Batılı yaşama biçimine uymak istedikleri kavratılır.
3. Servet-i Fünûn Döneminde yeniye savunan edebiyatçıların özelliklerini belirler.		[!] Yeniye savunanların, Recaizade Mahmut Ekrem’in teşvikleriyle <i>Servet-i Fünûn</i> dergisi etrafında birleştikleri, Fransızca başta olmak üzere çocukluk yıllarında Batı dillerini öğrendikleri, Batı edebiyatı zevkiyle yetiştikleri, İstanbul’da Batılı bir yaşama biçimi sürdürmeye eğilimli oldukları, edebî yazı ve etkinliklerini Tefik Fikret’in öncülüğünde gerçekleştirdikleri vurgulanır.
4. Servet-i Fünûn Dönemi edebiyatçılarının zevk ve anlayışlarının özelliklerini belirler.	👤 Öğrenciler, edebiyatta fayda-zevk tartışması konusunda yazılar bulurlar, bu yazılar çevresinde konuyu tartışır.	[!] <i>Servet-i Fünûn</i> dergisinde bir araya gelen edebiyatçıların sanatta faydayı değil, estetik zevki ön plana çıkarma eğiliminde oldukları belirtilir.
5. Metinlerde, devrin sosyal problemleri üzerinde durulup durulmadığını sorgular.		[!] Metinlerde, devrin sosyal problemleri üzerinde, Tanzimat Döneminde olduğu kadar, niçin durulmadığı açıklanır.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÛN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE) (1896-1901) ve FECR-İ ÂTÎ TOPLULUĞU (1909-1912)		
2. Öğretici Metinler (Edebî Tenkit, Gezi Yazısı, Hatıra, Makale) Öğretici metinler, dönemin edebî zevk ve anlayışını konu alan yazılardan seçilir. İkili veya üçlü gruplara ayrılan öğrenciler, kazanımlarda ifade edilen hususlardan hareketle, bu metinleri incelerler ve saptadıkları özellikleri yazarlar. Öğretmen de konuyla ilgili olarak öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine imkân verecek sorular hazırlar. Bu soruları, sınıfta öğrenci gruplarına yöneltir. Böylece soru-cevap yöntemi çevresinde konuyla ilgili tartışma açılır. Tartışma sonunda her grubun bir rapor hazırlaması istenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		[!] Kazanımın işlenişinde; ▪ Metnin yazılış amacı tartışılır. ▪ Metnin hangi düşünceye bağlı kalınarak yazıldığı sorgulanır.
2. Metnin yapısını çözümler.	📖 Öğrenciler, Servet-i Fünûn Edebiyatının getirmek istediği yenilikleri konu alan yazılar bulurlar, bu yazılarda anlatılanları tartışır.	[!] Anlam birliğine sahip birimlerin metnin iletisi etrafında nasıl birleştiği belirlenir.
3. Metnin ana fikrini bulur, aynı ana fikrin o dönemde yazılmış diğer türlerde ele alınıp alınmadığını belirler.		[!] Metnin ana fikriyle dönemin sosyal hayatı ve gerçekliği arasındaki ilişki sorgulanır.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] İfadelerin ne ölçüde kesin ve açık olduğu tartışılır. Metinde terim, kavram ve gündelik hayatla ilgili sözcüklerden yararlanılıp yararlanılmadığı üzerinde durulur. Metinde somut olan ifadelerin nasıl kullanıldığı açıklanır.
5. Öğretici metinlerle dönemin dergileri arasındaki ilişkiyi kavrar.	👥 Öğrenciler, dergilerin öğretici metinlerdeki rolünü araştırırlar. Fikirlerini arkadaşlarıyla paylaşırlar.	
6. Servet-i Fünûn Dönemi Edebiyatı öğretici metinleriyle Tanzimat Dönemine ait öğretici metinleri karşılaştırır.		
7. İncelediği metinden hareketle yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişki belirlenir.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÜN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE) (1896-1901) ve FOCR-İ ÂTÎ TOPLULUĞU (1909-1912)		
3. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir) ve Mensur Şiir		
3.a.Şiir Seçilen metinler aracılığıyla Servet-i Fünün şiirinin edebiyatımızdaki yeri ve değerini kavramak problem olarak ortaya konur. Söz konusu metinler daha önce kazandırılmış becerilerle kazanımlar doğrultusunda gruplara ayrılan öğrenciler tarafından incelenir. Böylece Servet-i Fünün şiirinin ahenk, yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından özelliklerini fark eden öğrenciler tespitlerini birbirleriyle karşılaştırırlar. Her öğrenci grubu Servet-i Fünün şiirinin edebiyatımızdaki yeri ve değerini belirleyen bir yazı kaleme alır. Sınıfça da bu dönem şiirinin özelliklerini ifade eden dövizler hazırlanır. Modern Türk şiirinin neden Servet-i Fünün Döneminde başlatıldığı konusunda bir panel düzenlenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		[!] Şiirin kendi döneminin sosyal ve kültürel ortamıyla ilişkisi sorgulanır.
2. Şiirin yapısını çözümler.		[!] Bu dönem şiirinin yapısını oluşturan öğeler belirlenerek şiirdeki birimlerin yapı ve anlam değerleri üzerinde durulur.
3. Şiirin temasını bulur.	 Öğrenciler, birimlerin bir düşünce veya duygu etrafında birleşerek şiiri nasıl oluşturduğu ve şiirin anlamı ile şiiri oluşturan birimlerin anlamları arasındaki ilişkiyi tartışırlar. Öğrencilere aynı temada yazılmış Servet-i Fünün şiiri ile günümüz şiirlerini karşılaştırması okul dışı etkinlik olarak verilir ve bir sonraki derste değerlendirmesi yapılır.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ■ Şiirdeki birimlerin bir tema etrafında nasıl birleştiği belirlenir. ■ Şiirde ele alınan temanın evrensel olup olmadığı sorgulanır. ■ Temayla devrin gerçekliği arasındaki ilişki belirlenir. ■ Şiirlerde temaların eskiye göre nasıl değiştiği sorgulanır. ■ Şiirin teması güncelleştirilir. ■ Şiir aynı temada yazılmış günümüz şiirleriyle karşılaştırılır.
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	 Öğrenciler şiirde ifade edilenlerin tablo hâlinde gösterilip gösterilemeyeceğini tartışırlar. Öğrenciler, şiirde parnasizmin ve sembolizmin özelliklerini araştırırlar; parnasizm ile realizmin ilişkisini belirlerler.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ■ Şiir cümlesinin nesir cümlesine yaklaştığı örneklerle açıklanır. ■ Şiirde tasvir edilen doğal çevre ile resim arasında ilişki kurulur. ■ Şiire yan anlam değeri kazandıran söz ve söz grubu ile cümleler bulunur. ■ Şiirde yeni kavramların ve yeni imajların kullanılma nedenleri sorgulanır. ■ Söz sanatlarının şiirdeki işlevi belirlenir. ■ Doğal çevrenin anlatılmasında nelere dikkat edildiği üzerinde durulur. ■ Olayları konu alan şiirlerde anlatılan olay ile anlatıcı arasındaki ilişki belirlenir. ■ Şiir dilinin söyleyiş ve ahenk bakımından doğal dille benzeyen ve ayrılan yönleri belirlenir.
5. Şiirde ahengi sağlayan öğeleri belirler.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ■ Şiirdeki söyleyiş tarzı, kafiye, iç kafiye, aliterasyon gibi ses benzerliklerinin şiire kazandırdıklarını açıklanır. ■ Şiirinde ahengin, ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle nasıl sağlandığı açıklanır.
6. Şiirde bireysel duygulara önem verildiğini belirler.		
7. İncelediği şiiri yorumlar.		
8. Şiirin gelenekle ilişkisini açıklar.		

9. Şiirde anlatılanların nesir olarak yazılıp yazılmayacağını tartışır.		
10. Servet-i Fünûn Dönemi Edebiyatı şiirleriyle, Tanzimat Dönemine ait şiirleri karşılaştırır.	📖 Öğrenciler, şiirimizin yenileşmesinde Servet-i Fünûn şiirinin yeri ve değerini ifade eden hususları arkadaşlarıyla tartışırlar. Ortak maddeler tahtaya sıralanır.	
11. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.

III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÛN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE) (1896-1901) ve FECR-İ ÂTÎ TOPLULUĞU (1909-1912)		
3. b. Mensur Şiir Gruplar oluşturan öğrenciler, farklı mensur şiir metinlerini kazanımlarda belirtilen hususlardan hareketle incelerler. Şiir ile mensur şiir arasındaki farkları konu alan bir tartışma düzenlenir. Öğrencilerin birbirlerine sorular yöneltmeleri istenir. Bu kısmın sonunda okunan ve incelenen mensur şiirlerden hareketle öğrencilere, bir yazı yazdırılır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle mensur şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Mensur şiirin yapısını çözümler.	📖 Öğrenciler, mensur şiirin kaynağını araştırırlar. Sınıfa örnek bir mensur şiir, bir düz yazı ile yazılmış metin, bir şiir getirirler. Bu üç metni karşılaştırırlar. Sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşırlar, benzer ve farklı yönlerini tahtaya yazarlar.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Mensur şiirin kaynağı üzerinde durulur. ▪ Mensur şiirin, nesir cümleleriyle yazılmış şiir olduğu; ses, söyleyiş, tema bakımından şiirden farklı olmadığı; sanatçının duygularını daha rahat ifadeye imkân verdiği vurgulanır.
3. Mensur şiirin temasını bulur.		
4. Mensur şiirin dil ve anlatım özelliklerini belirler.		
5. Mensur şiiri yorumlayarak güncelleştirir.		
6. Mensur şiir metni hakkında düşüncelerini ifade eder.		
7. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÛN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE)		
4.Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler		
4.a. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Hikâye)		
Seçilmiş hikâye metinlerinin zihniyet, yapı, tema, dil, anlatım bakımlarından incelenip değerlendirilerek Servet-i Fünûn hikâyeciliğinin edebiyatımızdaki yeri ve değerini belirleme problem olarak alınır. Gruplara ayrılan öğrenciler kitaba alınmış metin veya metin parçalarını daha önceki yıllarda edindikleri becerilerden de yararlanarak kazanımlar doğrultusunda incelerler. Saptamalarını birbirleriyle paylaşırlar. Servet-i Fünûn Döneminde hikâye konusunda açıklayıcı bir yazı yazarlar.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		[!] Metinle yazıldığı dönem arasındaki ilişki sorgulanır.
2. Metnin yapısını çözümler.	 Öğrenciler, olay örgüsünü şemalaştırır. Öğrenciler, okunan metinde anlatılan olayların, tanıtılan kişilerin benzerlerini yakın çevrelerinden örnekendirirler. Öğrenciler, metindeki zamanla, o dönemdeki zamanın ilgisini araştırırlar. Öğretmen, öğrencilerden, incelenen metnin teması, kişileri, zamanı, mekânı vb. üzerinde düşüncelerini yazılı olarak ifade etmelerini ister.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Olay örgüsü belirlenir. ▪ Metindeki kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. ▪ Metindeki kişilerin birbiriyle ilişkisi açıklanır. ▪ Kişilerin özellikleri belirlenir. ▪ Anlatılan mekânın metindeki işlevi belirlenir. ▪ Metinde anlatılan mekânın gerçeklik duygusu uyandıran bir yer olup olmadığı sorgulanır. ▪ Metinde anlatılan zamanın işlevi belirlenir. ▪ Metindeki zamanla, o dönemdeki zamanın ilgisi kurulur. ▪ Metindeki olay, kişi, zaman ve mekân arasındaki ilişki belirlenir. ▪ Metindeki temel çatışma veya karşılaşma bulunur. ▪ Metindeki temel çatışma veya karşılaşmanın nedenleri tartışılır. ▪ Temel çatışmadan hareketle tema bulunur. ▪ İnsana özgü bir gerçekliğin metinde nasıl somutlaştırıldığı sorgulanır.
3. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Metindeki anlatıcı belirlenir. ▪ Metindeki anlatıcının bakış açısı açıklanır. ▪ Anlatıcının anlatmada, tasvirde, tahlilde takındığı tavır belirlenir. ▪ Anlatıcının dile yüklediği yeni anlam değerleri belirlenir.
4. Metnin bağlı olduğu geleneği belirler.	 Öğrenciler, metnin bağlı olduğu geleneği araştırırlar.	
5. Metnin bağlı olduğu hikâye tarzını belirler.	 Öğrenciler, metnin bağlı olduğu hikâye tarzını araştırırlar.	[!] Metnin bağlı olduğu hikâye tarzının özellikleri üzerinde durulur.

6. Metni yorumlayarak güncelleştirir.		
7. Servet-i Fünûn edebiyatındaki hikâyelerle daha önceki dönemlere ait hikâyeleri karşılaştırır.	👤 Öğrenciler üç gruba ayrılır. Birinci grup, bir halk hikâyesi; ikinci grup, bir masal; üçüncü grup, yeni tarz bir hikâye seçer. Her grup anlatma esasına bağlı bu edebî metinleri zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım yönlerinden inceler. Üç metni sınıfta karşılaştırırlar. Benzer ve farklı yönlerini tahtaya sıralarlar.	
8. Yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		
9. Eserle yazar arasındaki ilişkiyi belirler.		

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÜN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE)		
4. b. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Roman) “Servet-i Fünûn Döneminde Türk romancılığının özelliklerini kavramak” olarak belirlenen problem, sıralanan kazanımlar ve verilen etkinliklerden hareketle çözümlenir. Halit Ziya Uşaklıgil’in <i>Mai ve Siyah</i> , <i>Aşk-ı Memnu</i> ve <i>Kırık Hayatlar</i> romanlarından birini gruplar oluşturan öğrenciler kazanımlarda belirtilen ve etkinliklerde önerilen hususlardan hareketle yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından incelerler.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		[!] Metnin yazıldığı dönem arasındaki ilişki tartışılır.
2. Metnin yapısını çözümler.	📖 Öğrenciler, incelenen metnin alındığı romanı okurlar. 📖 Öğrenciler, olay örgüsünü şemalaştırırlar. Olayla, olay örgüsü arasındaki farklılıkları belirlerler. Olay örgüsünün neden ve niçin yaşanması mümkün olan olay zincirinden farklı düzenlendiğini tartışırlar. 📖 Öğrenciler, Gustave Flaubert’in <i>Madame Bovary</i> veya <i>Tolstoy’un Anna Karenina</i> adlı romanıyla, Halit Ziya’nın <i>Aşk-ı Memnu</i> romanını yapı ve kişiler bakımından karşılaştırır, roman kahramanlarından Emma ile Bihter arasındaki benzerliği anlatırlar. 📖 Öğrenciler, okunan metinde anlatılan olayların, tanıtılan kişilerin benzerlerini yakın çevrelerinden örneklendirirler. 📖 Öğrenciler, üç gruba ayrılır. Birinci grup, bir destan; ikinci grup, bir masal; üçüncü grup, bir mesnevi seçer. Her grup kendi metnini zaman, mekânın görünüşü ve anlatımı bakımlarından inceler. Sınıfta incelenen roman ile diğer üç metin zaman ve mekân yönlerinden karşılaştırılır. Benzer ve farklı yönleriyle ilgili bilgileri gruplar, posterler hazırlar ve sınıfın duvarına asarlar.	[!] Metnin yapısı çözümlenirken; - Metin parçasının, alındığı romanın olay örgüsü içindeki yeri belirlenir. - Metne bütünlük kazandıran husus belirlenir. - Metinde anlatılan olayın romanın olay örgüsündeki yeri belirlenir. - Metindeki temel çatışmadan söz edilir. - Kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. - Metindeki anlatılan kişilerin özellikleri ve birbiriyle ilişkisi açıklanır. - Kişilerle, metnin yazıldığı dönemde karşılaşılıp karşılaşamayacağı sorgulanır. - Mekânın işlevi belirlenir, gerçeklik duygusu uyandıran bir yer olup olmadığı sorgulanır. - Zamanın işlevi belirlenir; metindeki zamanla, metnin yazıldığı dönemin ilgisi açıklanır. - Metindeki olay, kişi, zaman ve mekân arasındaki ilişki belirlenir. - Metnin yapı ve anlam bakımından kendi içinde bir bütünlük oluşturup oluşturmadığını sorgulanır.
3. Metnin temasını bulur.	📖 Öğrenciler, incelenen metnin teması, kişileri, zamanı ve mekânı üzerinde düşüncelerini yazılı olarak ifade ederler. Yazdıklarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; - Metindeki temanın eserin temasıyla ilişkisi belirlenir. - Metindeki temanın insana özgü gerçeklikle ilişkisi açıklanır.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; - Metnin kim tarafından anlatıldığını ve anlatıcının bakış açısı açıklanır. - Tasvir ve tahlilde dikkat edilen hususları belirlenir.
5. Metni yorumlayarak güncelleştirir.		
6. Metnin bağlı olduğu geleneği belirler.		
7. Metnin ve eserin hangi edebî akıma bağlı kalınarak yazıldığını belirler.		[!] Realist eserlerde duyguların okuyucuda gerçeklik fikri uyandıracak ruh çözümlemeleri ve tasvirlerle anlatıldığı vurgulanır.

8. Eserin edebiyat tarihimizdeki yerini açıklar.	🏠 Öğrenciler, eserin edebiyat tarihimizdeki yerini araştırırlar.	
9. Anlatma esasına bağlı edebî metinlerin bu dönemde teknik olgunluk kazandığını örneklerle açıklar.		
10. Servet-i Fünûn Edebiyatındaki romanlarla daha önceki dönemlere ait romanları karşılaştırır.		
11. Yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişkiyi belirler.

III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÛN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE)		
5. Servet-i Fünûn Edebiyatının Genel Özellikleri		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Servet-i Fünûn Edebiyatını etkileyen sosyal, siyasal ve kültürel ortamın yapısını açıklar.		
2. Servet-i Fünûn Dönemini etkileyen sanat, edebiyat ve düşünce akımlarını metinlerden hareketle belirler.		
3. Servet-i Fünûn Edebiyatının Tanzimat Edebiyatından ayrılan yönlerini açıklar.		

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÜN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE) ve FECR-İ ÂTÎ TOPLULUĞU (1909-1912)		
FECR-ÂTÎ TOPLULUĞU (1909-1912)		
Gruplar oluşturan öğrenciler, Fecr-i Âtî topluluğunun edebiyatımızdaki yeri ve değerini araştırırlar. Kitaptaki metin parçaları, kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalardan hareketle incelendikten sonra, öğretmen liderliğinde soru-cevap yönteminden yola çıkılarak bu topluluğun edebiyatımızdaki yeri ve değeri tartışılır. Sonra öğrencilerin bu konuda öğretici bir yazı kaleme almaları istenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Fecr-i Âtî topluluğunun oluşmasını hazırlayan sosyal, siyasi ve kültürel sebepleri belirler.	👤 Öğrenciler, Fecr-i Âtî topluluğunun oluşmasını hazırlayan sosyal, siyasi ve kültürel sebepler olup olmadığını araştırırlar.	[!] Tanzimat Dönemini hazırlayan sosyal ve siyasi olaylar olduğu, zihniyet değişikliğinin varlığının hissedildiği hatırlatılır. Edebiyat-ı Cedide'nin ortaya çıkmasında eski-yeni çatışmasının rolü; yeniye savunuların bir araya gelme istekleri vurgulanır. Kendilerini Fecr-i Âtî (geleceğin şafağı) topluluğu olarak adlandıran gençlerin siyasi ve sosyal yönlerden olduğu gibi, kültür ve zevk bakımlarından da bir dayanakları olmadığı belirtilir. Edebiyat-ı Cedide'nin dağılmasından sonra gençler Batı'daki edebî topluluklara özenerek bir araya gelirler, bir beyanname ile seslerini duyurmak istediklerini ifade ederler. Bu gençlerin kendilerini "Sanat şahsi ve muhteremdir." (Sanat kişiseldir ve saygıya değerdir.) cümleleriyle ifade etmelerinin bile, Fecr-i Âtî üyeleri arasında sanat anlayışında birlik sağlanmadığını düşündürdüğü belirtilir.
2. Fecr-i Âtî Beyannamesi'nin altında imzası olan şair ve yazarların isimlerini belirler.		
3. Fecr-i Âtî sanatçılarının hangi alanlarda eser verdiklerini ve eser vermek istediklerini belirler.	👤 Öğrenciler, Fecr-i Âtî sanatçılarının hangi alanlarda eser verdiklerini ve eser vermek istediklerini araştırırlar.	
4. Fecr-i Âtî şair ve yazarlarının Millî Edebiyat Dönemi ve sonrasında farklı gruplar içinde ve farklı etkinliklerde yer aldıklarını açıklar.	👤 Öğrenciler, Fecr-i Âtî şair ve yazarlarının Millî Edebiyat Dönemi ve sonrasında farklı gruplar içinde ve farklı etkinliklerde tanınıp tanınmadıklarını araştırırlar.	

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: SERVET-İ FÜNÜN EDEBİYATI (EDEBİYAT-I CEDİDE) ve FECR-İ ÂTÎ TOPLULUĞU (1909-1912)		
Fecr-i Âti Şiiri		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiirin yapısını çözümler.		
3. Şiirin temasını bulur.		
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini belirler.		[!] Şiir dilinin özelliklerini Edebiyat-ı Cedide şiirleriyle karşılaştırılır.
5. Şiirde ahengi sağlayan öğeleri belirler.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Şiirin yapısına özgü özelliklerle ahenk ve söyleyiş biçimi arasında ilişki kurulur. ▪ Tahsin Nâhid veya Emin Bülend'in şiirleri üzerinde durulmalı, Ahmet Haşim'in eserleri öz şiir hareketi başlığı altında değerlendirilmelidir. ▪ Şiirde ahengi sağlayan öğelerle Edebiyat-ı Cedide şiirlerindeki ahengi sağlayan öğeler karşılaştırılır.
6. Şiiri yorumlar.		
7. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
1. Millî Edebiyat Döneminin Oluşumu Millî Edebiyat Döneminin oluşumunu problem çözme metoduyla kavratmak üzere öğrencilerin gruplar oluşturması sağlanır. Gruplarla birlikte problem belirlenir. Öğretmen bu dönemde milleti oluşturan temel kaynaklara modern bir dikkatle yaklaşma ve değerlendirmenin esas olduğunu; sosyal, siyasal ve edebî etkinliklerin bu husus etrafında birleştiğini sezdirerek öğrencilerin milleti oluşturan değerler ile edebiyat ilişkisini problem olarak ele almalarını sağlar. Seçilen metinlerin kazanımlar doğrultusunda incelenmesi, etkinliklerde belirtilen ev ödevlerinin yapılması sonucu elde edilen bulguların düzenlenen panellerle paylaşılması yoluyla, Türkiye’de Millî Edebiyat Döneminin oluşumu ve önemi kavratılır. Öğrencilere, bu konuda bir yazı yazdırılır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. XIX. yy. sonu ile XX. yy. başlarında siyasi, sosyal ve düşünce hayatında tartışılan Batıcılık, Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük cereyanlarının ortaya çıkış sebeplerini, amaçlarını, temsilcilerini, kaynaklarını, temel düşüncelerini açıklar.	📖 Öğrenciler, dönemin fikir hareketleriyle ilgili yazılar bulur, okur, bu yazılarda anlatılanları arkadaşlarıyla paylaşırlar. Sosyal ve siyasi hayatı belirleyen düşünceleri sıralarlar.	[!] Batıcılığı savunanların, Türk toplumuna Batıda gelişen düşünce, yönetim biçimi, yaşama tarzını uygulayarak ülkenin gelişmesini, kalkınmasını sağlamak amacıyla oldukları vurgulanır. İslamcı olarak bilinenlerin İslam’ın ilk dönemindeki değerleri XX. yy. başlarına taşıyarak Türk toplumunu içinde bulunduğu bunalımdan kurtarmayı amaçladıkları belirtilir. Osmanlıcılık üzerinde duranların Osmanlı Devleti’nin kuruluş ve yükselme dönemlerinde sahip olduğu zihniyetin sanat ve edebiyatta takip edilmesini istedikleri ifade edilir. Türkçülüğü savunanların, Türk toplumunun uzak geçmişinde kazandığı değerlerin araştırılması ve bilinmesini; halkın yaşama biçiminin ve değerler dünyasının araştırılmasını istedikleri vurgulanır. Bütün bunların modern milletin ortaya çıkışına zemin hazırladığı sezdirilir.
2. Batıcılık, Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülüğe ait düşünce, etkinlik ve arayışların millî devlet fikri ve endişesi etrafında kendiliğinden oluştuğunu açıklar.		
3. 1911 sonrası Türk edebiyatının millî devlet ve milletleşme çevresinde ileri sürülen fikirler, başvuru anlatım ve metin türleri etrafında geliştiğini açıklar.		
4. Millî Edebiyat Döneminde her edebî ve fikrî etkinliğin millî devlet hâline gelme kaygısı etrafında birleştiğini açıklar.		[!] Kültür, devlet - vatandaş ilişkisi, gelecek endişesi alanlarında birbirinden farklı önerilerin ileri sürüldüğü vurgulanır; bunların hepsinin millî (ulus) devlet ortak paydasında birleştiği belirtilir.
5. Sosyal, tarihî, fikrî ve ilmî temaların sade bir dille doğal bir söyleyiş ve anlatımla ifade edildiğini açıklar.		
6. Millî Edebiyat Döneminin bir dönemin adı olduğunu kavrar; milliyetçi edebiyat ile millî edebiyatın farklılığını açıklar.	🏠 Öğrenciler, “millî edebiyat” ile “milliyetçi edebiyat”ın farklılığını araştırırlar.	
7. Milliyetçi edebiyatın sade dil, hece vezni ve Türkçülük hareketi çevresinde oluştuğunu açıklar.		

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
2. Öğretici Metinler (Makale, Fıkra, Sohbet, Deneme, Eleştiri, Tarih, Hatıra) Ders kitaplarına Millî Edebiyatın özelliklerini ele alan makale, deneme, eleştiri, hatıra, tarihî metinlerden parçalar seçilmelidir. Gruplar oluşturan öğrenciler, ders kitabındaki bu metinleri kazanımlar doğrultusunda inceleyerek araştırdıkları sonuçları bir önceki kısımda saptadıkları özelliklerle karşılaştırırlar. Bu konuda yine kazanım ve etkinliklerden de yararlanarak öğretici bir yazı yazarlar.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metnin yazılış amacını belirler.		
2. Metnin yapısını çözümler.	👤 Öğrenciler, hangi tür yazılara niçin önem verildiğini araştırırlar. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Öğretici metinlerde anlam birliğine sahip birimlerin metnin iletisi etrafında nasıl birleştiği belirlenir.
3. Metnin ana fikrini bulur.	👤 Öğrenciler, ana fikrin günümüzde de ele alınıp alınmadığını araştırırlar. 👤 Öğrenciler, metnin ana fikriyle dönemin sosyal hayatı ve gerçekliği arasındaki ilişkiyi araştırırlar.	[!] Metnin ana fikrinin o dönemde yazılmış diğer türlerde ele alınıp alınmadığı sorgulanır. Metnin ana fikriyle dönemin sosyal hayatı ve gerçekliği arasındaki ilişki sorgulanır.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	👤 Öğrenciler, yeni kavram, ifade, söz ve söz grupları olup olmadığını araştırırlar.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Metindeki ifadelerin kesinlik ve açıklık bakımından nitelikleri üzerinde durulur. ▪ Dilde sadeleşmeye değer verilmesinin nedenleri açıklanır. ▪ Metinde terim, kavram ve gündelik hayatla ilgili kelimelerden yararlanılıp yararlanılmadığı belirlenir.
5. Halkın yaşama tarzından ve tarihten gelen değerlere önem verildiğini sezer.		
6. Yazarın tarih ve geniş halk kitlesi karşısındaki tavrını belirler.		
7. Millî Edebiyat Döneminde incelenen öğretici metinleri birbiriyle karşılaştırır.		
8. Yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		
9. Eserle yazar arasındaki ilişkiyi belirler.		

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
3.Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir) Millî Edebiyat terimiyle 1911–1923 arasındaki zaman dilimi kastedilmiştir. Bu dönemde ortaya konulan eserler bu ad altında incelenmeli ve değerlendirilmelidir. Bu dönemin karakteristiği “millet hâlinde yaşama iradesi” söz grubuyla ifade edilmelidir. Gruplara ayrılan öğrenciler, “Millî Edebiyat Döneminde şiiri değerlendirmeyi ve gruplandırmayı” problem olarak belirlerler. Ziya Gökalp, Yahya Kemal ve Mehmet Âkif’ten seçilen şiir metinleri arasındaki farklılıkları ana hatlarıyla belirleyerek problemi çözmeye çalışırlar.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. 1911-1923 arasında şiirin ses, söyleyiş, yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından dört gruba ayrıldığını ifade eder.		
2. Millî Edebiyat Döneminde sade dil ve hece vezniyle şiirler yazıldığını örneklerle açıklar.		[!] Ziya Gökalp çevresinde sade dil ve hece vezniyle şiirler yazıldığı üzerinde durulur.
3. Millî Edebiyat Döneminde saf şiire özgü arayışlar olduğunu örneklerle açıklar.		[!] Yahya Kemal ve Ahmet Haşim çevresinde saf şiire özgü arayışların olduğu üzerinde durulur.
4. Millî Edebiyat Döneminde halkın yaşama tarzı ve değerleri üzerinde durulduğunu örneklerle açıklar.		[!] Mehmet Âkif Ersoy’un şiiri ve manzumeleriyle halkın değerleri ve yaşama tarzı üzerinde durduğu açıklanır.
5. Millî Edebiyat Döneminde Edebiyat-ı Cedide zevkini sürdüren sanatçıların da eser vermeye devam ettiklerini örneklerle açıklar.		

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
3. a. Sade Dil ve Hece Ölçüsüyle Yazılmış Şiir Etkinlikleri gerçekleştirip kazanımlarda belirtilen hususları metinlerde arayan öğrenci grupları, Millî Edebiyat Döneminde sade dil ve hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerin ahenk, dil, yapı, tema bakımlarından özelliklerini belirlerler. Sonra da öğretmen, bu konuda hazırladığı soruları öğrenci gruplarına yöneltir. Gerekğinde onlardan aldıkları cevapları tartışmaya açar. Sınıfça bu şiir tarzının özellikleri belirlenir. Öğrencilerin bazı şiirleri ezberlemeleri önerilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiirin yapısını çözümler.		[!] Şiiri meydana getiren birimler belirlenerek her birimin diğer birimlerle ilişkisi açıklanır.
3. Şiirin temasını bulur.	👥 Öğrenci grupları, şiirdeki temalarla öğretici metinlerdeki temaların ilişkisini araştırırlar.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Şiirdeki değişikliğin yalnızca ses, söyleyiş ve dilde değil, yeni temalara yönelmede de görüldüğü nedenleriyle açıklanır. ▪ Şiirin temasının evrensel olup olmadığı sorgulanır. ▪ Temayla devrin gerçekliği arasındaki ilişki sorgulanır.
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	👥 Öğrenciler, şiirdeki söz sanatlarının ve imgelerin kaynaklarını araştırırlar.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Şiirin ses ve söyleyiş özellikleri belirlenir. ▪ Şiirde ses ve söyleyişin değiştiği, halk şiirine özgü söyleyiş ile modern şiire özgü söyleyişten birlikte yararlanıldığı vurgulanır. ▪ Şiirdeki söz sanatlarının ve imgelerin kaynakları belirlenir. ▪ Şiirdeki ses, söyleyiş ve imgelerin özellikleri belirlenir.
5. Şiirin ahenk öğelerini belirler.		[!] Sade dil ve hece ölçüsüyle yazarların şiirde ahengi; ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle nasıl sağladığı açıklanır. Şiirdeki ritmin özellikleri belirlenir.
6. Şiiri yorumlar.	📖 Öğrenciler, şiirde öğretici ve aydınlatma tavrının yeri ve önemi konusunu tartışırlar.	
7. Şiirin gelenekle ilişkisini belirler.		
8. İncelediği şiiri Edebiyat-ı Cedide Dönemine ait şiirlerle karşılaştırır.	📖 Öğrenciler, daha önce inceledikleri Fecr-i Âtî Dönemi'ne ait şiirler ile Millî Edebiyat Dönemi'ne ait incelediği şiirleri ses, ritim, tema, yapı, dil ve anlatım yönlerinden karşılaştırırlar. Benzer ve farklı yönlerini tahtaya maddeler hâlinde sıralarlar. 📖 Öğrenciler, öğretici manzum metinlerin hangi dönemlerde daha çok kullanıldığını araştırırlar.	
9. Metinden hareketle şairin fikrî ve edebî yönüyle ilgili çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişkiyi belirler.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
3. b. Saf (Öz) Şiir Bu dönemde Yahya Kemal ile Ahmet Haşim başta olmak üzere saf şiir anlayışına uygun şiirler yazan sanatçılar bulunduğunu seçilmiş metinlerden hareketle kavrayan öğrenci grupları, bu gruba giren şiir metinlerini kazanımlardan hareketle incelerler. Ulaştıkları sonuçları özlü sözler hâlinde kartonlara yazarlar. Bu şiirle, Gökalp çevresinde oluşan şiiri karşılaştırır ve düşüncelerini uygun biçimde ifade ederler. Bu bölümde ayrıca “Saf şiir”in gayesinin sadece şiir olduğu, öğretici olmadığı, şiirde hikâye unsuru bulunmadığı, ses ve sözün şiiriyette birleştiği, sezdirme, düşündürme ve çağrıştırmaya gayesiyle dil ve anlam unsurlarının birleştirilmek istendiği üzerinde durulur.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiirin yapısını çözümler.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ■ Şiiri meydana getiren birimler belirlenir. ■ Şiirdeki her birimin diğer birimlerle ilişkisi tartışılır. ■ Şiirin anlamının beyitte, bentte veya şiirin bütününde tamamlanıp tamamlanmadığı sorgulanır. ■ Şiirdeki mekân, sanat eseri ve kişi adlarının özellikleri belirlenir. ■ Ses ve anlam bütünleşmesi konusunda gösterilen çabalar açıklanır.
3. Şiirin temasını bulur.		
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ■ Söz sanatlarının şiire kazandırdıkları açıklanır. ■ İmgelerin duyularla ilişkisi sorgulanır. ■ Şiir dilinin özellikleri belirlenir. ■ Şiir dilinin oluşmasını sağlayan dil zevki örneklerle açıklanır. ■ Türkçenin zaman içinde olgunlaştırdığı söz öbeklerinden nasıl yararlandığı açıklanır.
5. Şiirin ahenk özelliklerini belirler.		[!] Yahya Kemal’in, Ahmet Haşim’in şiir anlayışları vurgulanır. Bu konuda yazdıkları yazılardan seçilmiş parçalar üzerinde kısaca durulur. ■ Şiirdeki ritmin özellikleri belirlenir.
6. İncelenen şiiri yorumlar.		[!] Gerçekliğin nasıl değiştirildiği, sezdirildiği ve yorumlandığını sorgulanır.
7. Şiirin gelenekle ilişkisini sorgular.		
8. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişkiyi belirlenir.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
3. c. Halkın Yaşayış Tarzını ve Değerlerini Anlatan Manzumeler		
Mehmet Âkif Ersoy'un eserlerinden seçilmiş manzum hikâyeleri kazanımlar doğrultusunda inceleyen öğrenci grupları, bu metinlerle saf şiire örnek olmak üzere inceledikleri metinleri ahenk, dil, yapı ve tema bakımlarından karşılaştırırlar. Bu husustaki düşüncelerini ifade ederler.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Metnin yazıldığı dönemle ilişkisi tartışılır. ▪ Metnin yazılış amacı sorgulanır.
2. Metnin yapısını çözümler.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Metni meydana getiren birimler belirlenir. ▪ Manzum hikâyenin Tevfik Fikret'te ve diğer Edebiyat-ı Cedide şairlerinde ve Mehmet Emin'de önemi üzerinde durulur. Bu konuda Mehmet Âkif'in eserlerinin önemi ve değeri vurgulanır. Mehmet Âkif'ten seçilmiş parçalar incelenir. ▪ Olayın geçtiği mekânın özellikleri belirlenir. ▪ Kişilerin özellikleri ve birbiriyle ilişkisi açıklanır. ▪ Metnin manzum olarak bir olayı hikâye ettiği örneklerle açıklanır. ▪ Olay, kişi, mekân bütünleşmesi tartışılır. ▪ Olay, kişi ve mekânın halkla ilişkisi sorgulanır.
3. Metnin temasını bulur.		[!] Metnin sosyal bir problem etrafında oluşup oluşmadığı sorgulanır.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini belirler.	👤 Öğretmen, öğrencilere Mehmet Akif'in "Hasta Çocuk" veya "Küfe" manzumesini canlandırmaları için görev dağılımı yapar. Bir sonraki derste öğrenciler, manzumeleri karşılıklı konuşma şeklinde canlandırırlar.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Kelime ve cümle düzeyinde metnin konuşma diliyle ilişkisi belirlenir. ▪ Metnin dilinin kaynakları açıklanır.
5. Metnin ahenk özelliklerini belirler.		[!] Ritmin, ses akışı, ses benzeşmeleri ve konuşma dilinin, doğal söyleyişin ahengi sağlayan unsurlar olduğu vurgular.
6. İncelenen metni yorumlar.		
7. Metnin gelenekle ilişkisini belirler.		
8. Manzum hikâyeyi şiirden ayıran özellikleri açıklar.	👤 Öğrenciler, bir manzum hikâye ile bir şiir seçerler. İki metni ahenk, tema, yapı, dil ve anlatım yönlerinden inceler ve karşılaştırırlar. Aralarındaki benzer ve farklı özellikleri belirlerler. Sınıfta öğrencilerin incelemelerinden çıkan sonuçlardan ortak olanlar tahtaya sıralanır.	
9. İncelediği metinden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişkiyi belirlenir.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)

3. d. Millî Edebiyat Dönemi Şiirinin Özellikleri

Öğretmenin liderliğinde, bütün öğrenci gruplarının Millî Edebiyat Dönemi şiiri hakkında bir beyin fırtınası düzenlenir: Öğretmen üzerinde konuşulacak problemleri ortaya koyar ve öğrenci gruplarının konuşmalarını sağlar.

Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Millî Edebiyat Dönemindeki farklı şiir tarzlarını birbiriyle karşılaştırır.		
2. Bu dönemde üzerinde durulan ortak temaları belirler.		
3. Şiir dilinin ve söyleyiş biçiminin kaynaklarını sıralar.		
4. Millî Edebiyat Dönemi şiirinin Edebiyat-ı Cedide şiir zevki ve anlayışından hangi yönlerden ayrıldığını belirler.		

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
4. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler		
4. 1. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler		
4. 1. a. Hikâye Öğrenci grupları tema ile yapı arasındaki ilişkiyi problem olarak ortaya koyarlar. Seçilen metinlerde yapıyı oluşturan öğeler arasındaki kazanımlar ve etkinliklerde ifade edilen hususlardan yola çıkarak problemi sorgularlar. Bunların temayı ifade etmek üzere birleşerek metin denilen bütünü nasıl oluşturduklarını belirlemeye çalışırlar. Bu çalışmalarda daha önceki yıllarda kazandıkları becerilerden ve bu konuyla ilgili kazanım, etkinlik ve açıklamalardan yararlanırlar. Her etkinlik ve araştırma Millî Edebiyat Dönemi hikâyeciliğinin özelliklerini belirlemeye yönelik olmalıdır. Millî Edebiyat Dönemi hikâyeciliğimizde yapı, kişiler, tema ve dil konusunda öğretmenin hazırlayıp yönettiği bir tartışma düzenlenir. Her öğrenci grubunun, bu dönemde yazılmış bir hikâye kitabını kazanımlarda ifade edilenlerden hareketle incelemesi sağlanır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		[!] Metinle yazıldığı dönem arasındaki ilişki belirlenir.
2. Hikâyenin yapısını çözümler.	📖 Öğrenciler, seçilmiş hikâye metninin olay örgüsünü şemalaştırırlar. 📖 Öğrenciler, mekânı ve olayı anlatan resimler bulur. Bunları sınıfta tartışır. Mekânın ve olayda sözü edilen kişilerin resimlerini yaparlar. 📖 Öğrenciler, okunan metinde anlatılan olayların, tanıtılan kişilerin benzerlerini yakın çevrelerinden örneklenirler.	Millî Edebiyat Dönemi hikâyelerinin yapısı çözümlerken; - Metni meydana getiren birimler belirlenir. - Temel çatışma etrafında anlatılanlar ile gerçekten yaşanması muhtemel olanlar karşılaştırılır. - Olay örgüsü belirlenir. Olay örgüsünün Anadolu’da yaşanabilecek tarzda birimlerden oluştuğu belirtilir. - Kişilerin olay örgüsündeki işlevleri tartışılır. Hikâye kahramanlarının İstanbul dışında yaşayan insanlardan hareketle oluşturulduğu vurgulanır. - Kişilerin olay örgüsündeki özellikleri üzerinde durulur. - Kişilerin birbirleriyle ilişkisi sorgulanır. - Kişilerle metnin yazıldığı dönemde karşılaşılıp karşılaşamayacağı sorgulanır. - Mekânın işlevini belirlenir. Metinde betimlenen mekânın resmi yapıldığında ortaya çıkacak tablonun özellikleri vurgulanır. Anadolu’nun edebî eserde bilinçli olarak tasvir edildiği açıklanır. - Zamanın işlevi tartışılır. - Metindeki olay, kişi, zaman ve mekân arasındaki ilişki sorgulanır. Hikâye metnini meydana getiren birimlerin bu unsurların bileşmesiyle oluştuğu açıklanır. - Metindeki temel çatışma veya karşılaşma bulunur.
3. Hikâyenin temasını bulur.	📖 Öğretmen öğrencilerin, incelenen metnin teması, kişileri, zamanı, mekânı vb. üzerinde düşüncelerini yazılı olarak ifade etmelerini ister.	
4. Hikâyenin dil ve anlatım özelliklerini belirler.		Kazanımın işlenişinde; - Metnin kim tarafından anlatıldığı ve bakış açısı belirlenir. - Anlatıcının anlatmada, tasvirde, tahlilde takındığı tavır ve dile yüklediği yeni değerler tartışılır.
5. Hikâyeyi yorumlayarak güncelleştirir.		

6. Hikâyenin bağlı olduğu geleneği açıklar.	 Öğrenciler, metnin bağlı olduğu hikâye tarzını araştırırlar; bu hikâye tarzının özelliklerini metinde ararlar.	[!] Maupassant tarzı hikâyenin özellikleri vurgulanır. Bu tarzın gelenek hâline gelmekte olduğu sezdirilir.
7. İncelediği hikâyeden hareketle yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Yazarın hayat hikâyesi başta olmak üzere bilinen özellikleriyle metin arasındaki ilişki sorgulanır.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
4. 1. b. Roman Seçilen metinler çevresinde Millî Edebiyat Dönemi romanının Türk romancılığında yerini kavrama ve değerlendirme problem olarak ele alınmalı; öğrenci grupları her kazanım ve etkinliği bu problemi çözmede araç olarak kullanmalıdır. Konunun sonunda “Millî Edebiyat Döneminde Türk Romancılığı” adlı bir panel düzenlenmelidir. Her öğrenci Millî Edebiyat Döneminde yazılmış bir romanı kazanım ve etkinliklerde belirtilen hususlardan hareketle incelemelidir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Romandan seçilmiş metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Metnin alındığı bölümün yapısını çözümler.	 Öğrenciler metnin alındığı romanı okurlar. Öğrenciler, olay örgüsünü şemalaştırırlar. Olay örgüsüne esas olan olaydan farklılıklarını sıralarlar. Öğrenciler, okunan metinde anlatılan olayların, tanıtılan kişilerin benzerlerini yakın çevrelerinden örneklendirirler. Öğrenciler, mekân olarak anlatılan yerleri araştırırlar. Öğrenciler, olay örgüsündeki olay parçalarının zamanlarıyla olay zincirindeki olay parçalarının zamanlarını karşılaştırırlar.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Metnin, alındığı romanın olay örgüsü içindeki yeri ve eserin temasıyla ilişkisi açıklanır. ▪ Olay örgüsü ile yaşanmış olayın farklı olduğunu açıklanır. ▪ Romanın daha önceden okunması sağlanır. ▪ Olay örgüsünün nasıl düzenlendiği açıklanır. ▪ Olay örgüsünün sanat kaygısıyla gerçekleştirilen bir düzenleme olduğu vurgulanır. ▪ Olay örgüsünün insana özgü bir gerçekliği ifade etmek üzere düzenlendiği açıklanır. ▪ Kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. ▪ Metinde anlatılan kişilerin birbirleriyle ilişkisi açıklanır. ▪ Kişilerin halk ve tarihle ilişkisi sorgulanır. ▪ Kişilerin Doğu-Batı arasında yeni bir yaşama tarzı arayıp aramadıkları üzerinde açıklamalar yapılır. ▪ Mekânın işlevine göre özellikleri açıklanır. ▪ Mekân insan bütünleşmesinde dikkat edilen unsurlar belirlenir. ▪ Zamanın metindeki işlevi belirlenir. ▪ Metindeki zamanla, metnin yazıldığı dönemin ilişkisi belirlenir. ▪ Metindeki olay örgüsü, kişi, zaman ve mekân arasındaki ilişki belirlenir.
3. Metnin temasını bulur.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Eserin temasıyla dönemin ilişkisi açıklanır. ▪ Metindeki temanın insana özgü gerçeklikle ilişkisi sorgulanır.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Metnin kim tarafından anlatıldığını ve bakış açısı belirlenir. ▪ Tasvir ve tahlilde dikkat edilen hususlar açıklanır.
5. Metni yorumlayarak güncelleştirir.	 Öğrencilerin, incelenen metnin teması, kişileri, zamanı, mekânı vb. üzerinde düşüncelerini yazılı olarak ifade etmeleri istenir.	
6. Metinle yazıldığı dönem arasındaki ilişkiyi belirler.		
7. Metnin bağlı olduğu geleneği belirler.		

8. Metnin ve eserin hangi edebî akıma bağlı kalınarak yazıldığını belirler.		
9. Eserin edebiyat tarihimizdeki yeri ve değerini açıklar.	🏠 Öğrenciler, eserin edebiyat tarihimizdeki yeri ve değerini araştırırlar. Araştırma sonucunu arkadaşlarıyla paylaşırlar.	
10. Ortak tema ve anlatma biçimi olup olmadığını sorgular.		
11. Metinden hareketle yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişkiyi belirler.

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
4. 1. c. Millî Edebiyat Dönemi Anlatmaya Bağlı Edebî Eserlerin Özellikleri		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Millî Edebiyat Döneminde incelenen anlatmaya bağlı edebî metinleri karşılaştırır.	🏠 Öğrenciler, daha önce inceledikleri Servet-i Fünûn Dönemine ait anlatmaya bağlı edebî metinler ile Millî Edebiyat Dönemi'ne ait anlatmaya bağlı incelediği edebî metinleri yapı, tema, dil ve anlatım yönlerinden karşılaştırırlar. Benzer ve farklı yönlerini sıralarlar.	
2. Millî Edebiyat Döneminde incelenen anlatmaya bağlı edebî metinleri, Servet-i Fünûn ve sonrası metinleriyle karşılaştırır.		
3. Millî Edebiyat Döneminde üzerinde durulan ortak temaları bulur.		

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
4. 2. Göstermeye Bağlı Edebî Metinler Öğrenci grupları Millî Edebiyat Döneminde yazılmış tiyatroların temalarını dil ve anlatım özelliklerini kavrayıp değerlendirmeyi problem olarak ele almalı, kazanımlarda belirtilen hususları seçilmiş metinlerde arayıp bularak bu problemi çözmelidirler. Konunun sonunda öğrenci grupları “Millî Edebiyat Dönemi Türk Tiyatrosunda Dil ve İnsan” konulu bir sunum hazırlamalıdır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Metnin yapısını çözümler.	 Olay örgüsünü şemalaştırır.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; ■ İncelediği metnin olay örgüsü bulunur. ■ Yaşanan veya yaşandığı tasavvur edilen olay zinciri ile olay örgüsünün farklılığı belirlenir. ■ Olay örgüsünün düzenlenme nedeni belirlenir. ■ Olay örgüsünde yer alan birinci derecedeki kişilerin özellikleri sıralanır. ■ Olay örgüsünde yer alan birinci derecedeki kişilerin işlevleri açıklanır. ■ Kişilerle metnin yazıldığı dönem çeşitli yönlerden ilişkilendirilir. ■ Kişilerin kıyafet, hareket ve davranışlarıyla metne kazandırdıkları açıklanır. ■ Eserdeki olayın zaman belirlenir. ■ Olay ve kişilerin sembolik değerleri açıklanır. ■ Kişilerin metindeki işlevlerine göre gruplandırılıp gruplandırılmayacağı sorgulanır.
3. Metnin temasını bulur.		[!] Temanın gerçeklikle, dönemin düşünce hareketleriyle ilişkisi belirlenir.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ■ Metnin manzum veya düz yazı hâlinde yazılma sebepleri belirlenir. ■ Metinde nelerin anlatma, nelerin gösterme yoluyla dile getirildiği açıklanır. ■ Metindeki konuşma ve yazı dilinden alınan ögeler belirlenir.
5. Metni yorumlayarak güncelleştirir.		
6. Metinden hareketle yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişkiyi belirlenir.

ON BİRİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ (1911-1923)		
5. Millî Edebiyat Döneminin Genel Özellikleri		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Bu döneme “Millî Edebiyat” adının verilmesinin sebeplerini açıklar.	 Öğrenciler, her ulusun uluslaşma ve ulus devlet kurma gayretlerinin temelindeki değerleri araştırırlar; uluslaşma konusu sosyolojik ve tarihî eserlerden yararlanarak işlenir.	[!] “Millî Edebiyat” konusunda yazılmış ciddi düşünce yazıları bulunması, okunması, değerlendirilmesi önerilir ve izlenir.
2. Millî Edebiyat Dönemindeki edebî dilin özelliklerini belirler.		
3. Millî Edebiyat Döneminde eserlere yansıyan sosyal sorunları sınıflandırır.		
4. Millî Edebiyat Dönemini etkileyen sanat, edebiyat ve düşünce akımlarını metinlerden hareketle belirler.		[!] Millî Edebiyat Dönemi eserlerinde ortak duygu, düşünce ve arayışlar vurgulanır.
5. Millî Edebiyat Dönemini önceki dönemlerden ayıran özellikleri açıklar.	 Öğretmenin liderliğinde - Millî Edebiyat ve özellikleri konusunda beyin fırtınası düzenlenir. - Ayrıca öğrenciler kendi duygu ve düşüncelerini ifade eden yazı kaleme alırlar. Farklı tarzlarda sanat etkinliklerinde (resim, afiş, döviz, müzik vb.) bulunurlar.	

9. ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

I. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI (1923-...)		
Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının Oluşumu Ünitenin bu bölümünde, gruplara ayrılan öğrenciler, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının oluşumunu problem olarak ele alırlar. 1918-2000 yılları arasında ortaya çıkan sosyal ve siyasi olaylar ile edebî hareketler arasındaki ilişkileri ve Atatürk ilke ve inkılâplarının edebî eserlere nasıl yansıdığını araştırırlar. Öğrenci grupları, araştırma sonuçlarını sınıfa sunarak üniteye ele alınacak konular için gerekli ön hazırlığı sağlarlar. Sonra da sıralanan kazanımlar, önerilen etkinlikler ve açıklamalardan hareketle seçilmiş metin parçalarını değerlendirerek Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki edebî zevk ve anlayışı belirlerler. Ünitenin sonunda da bu konuda bir panel düzenlenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Cumhuriyet döneminin siyasi, sosyal ve fikrî temellerini açıklar.		[!] Cumhuriyet Dönemini anlatan tarihî metinler okunur; Atatürk inkılapları ile ilgili yazılar sınıfa getirilir; Türk tarihinin bir bütün olduğunu ifade eden yazılar üzerinde durulur. Bu yazılara sorulacak sorularla kazanımların gerçekleşmesi sağlanır.
2. Cumhuriyet Döneminde memleket edebiyatı zevkinin nasıl ortaya çıktığını ve geliştiğini açıklar.		[!] Necip Fazıl, Yakup Kadri ve Reşat Nuri'nin eserlerinden yararlanılacaktır. Cumhuriyet Dönemi zevkini konu alan metinler seçilir. Bu metinlerden hareketle memleket edebiyatı zevk ve anlayışının nasıl ortaya çıktığı ve geliştiği kavratılır.
3. Anadolu coğrafyası ve insanının edebî eserlerde nasıl ve niçin ele alındığını açıklar.		
4. Milleti oluşturan değerlerin farklı yönleriyle edebî metinlerde ele alındığını örneklerle açıklar.		
5. Dil ve zevkte Cumhuriyet Döneminin yansımalarını belirler.		
6. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının oluşumunu açıklar.		[!] Cumhuriyet Dönemi başlarında Millî edebiyat zevk ve anlayışının devam ettiği vurgulanarak yenileşme dönemi Türk edebiyatında, yani Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar geçen sürede, edebî eserlerde tartışılan birçok problemin Atatürk ilke ve inkılâplarında ifadesini bulduğunu anlatan metinler okunur; bu metinlerden hareketle Cumhuriyet Dönemi Edebiyatının oturduğu zemin hakkında bilgi verilir.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE ÖĞRETİCİ METİNLER		
Öğretici Metin Örnekleri (Deneme, Makale, Gezi Yazısı, Hatıra, Fıkra) Gruplar oluşturan öğrenciler, Cumhuriyet Döneminden seçilmiş öğretici metinlerden hareketle yapı, tema, dil ve anlatım alanlarında gerçekleşen yenilikleri belirlerler. Öğrenciler, incelenen metnin yazıldığı dönemin sosyal hayatı, edebî zevk, anlayış ve edebî çevreler hakkında bilgi edinirler. Metindeki temel düşünceyle dönemin gerçekliği arasındaki ilişkiyi araştırırlar. Düşüncelerini sınıfta arkadaşlarıyla paylaşırlar. Ortak maddeleri tahtaya sıralarlar.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metnin yazılış amacını belirler.		
2. Metni yapı bakımından çözümler.	 Öğrenciler, metindeki temel düşünceyle dönemin sosyal hayatı ve gerçeklik arasındaki ilişkiyi araştırırlar. İyi, güzel ve doğru metin okuma yarışmaları yapılır.	[!] Cumhuriyet Dönemi öğretici metinlerinin yapısı çözümlenirken; ▪ Metni meydana getiren anlam birimlerini en kısa şekilde ifade edebilecek cümleler belirlenir. “Anlam birimi”nin, cümle veya cümlelerden oluşan ve birlikte kendi anlamlarının dışında bir başka hususu açıklayan, gösteren, anlatan söz kümesine verilen ad olduğu belirtilir. ▪ Anlam birimlerinin birleşerek metnin temel düşüncesini nasıl oluşturduğu sorgulanır. ▪ Metnin planının nasıl olduğu tartışılır. Anlam birimlerinin birbirleriyle ilişkisinin metnin planını oluşturduğu vurgulanır.
3. Metnin ana fikrini belirler.		[!] Bu kazanımın çerçevesinde metnin ana fikri belirlendikten sonra; bu ana fikrin günümüzde ele alınıp alınmadığı, metindeki ana fikirle dönemin sosyal gerçekliği arasındaki ilişki ve metinde ele alınan ana fikrin başka iletişim araçlarıyla ifade edilip edilemeyeceği sorgulanır.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	 Öğretmen öğrencilere akıcı, açık, duru, tutarlı olmayan bir metin ve bir de akıcı, açık, duru, tutarlı olan bir metin okur. İki metni öğrenciler bu dört yönden karşılaştırırlar ve akıcılığın, açıklığın, duruluğun, tutarlılığın metne kazandırdıklarını tartışırlar.	[!] Bu kazanımın gerçekleşmesinde; ▪ İncelenen metinde, kullanılan kelimelerin, dil kuralları bakımından önceki dönemlerde yazılmış olanlardan farklılığı belirlenir. ▪ Metin açıklık, duruluk, akıcılık, tutarlılık bakımlarından değerlendirilir. ▪ Metinde terim, kavram ve gündelik hayatla ilgili kelimelerden yararlanılıp yararlanılmadığı; bunların kullanıma nedenleri tartışılır. ▪ Metnin anlatım tarzı (didaktik, epik, pastoral, açıklayıcı, tartışmacı gibi anlatım tarzlarından hangisine bağlı olduğu) belirlenir. ▪ Bu dönemde sadeleşen Türkçe ile insanın kendisini her hâliyle ifade edebileceği vurgulanır.
5. Metni yorumlayarak güncelleştirir.		
6. Metnin hangi geleneğe bağlı kalınarak yazıldığını nedenleriyle açıklar.		
7. Cumhuriyet Dönemine ait incelediği öğretici metinleri zihniyet, yapı, tema ve anlatım bakımından karşılaştırır.	 Öğrenciler, inceledikleri metinler hakkında düşüncelerini yazarlar ve yazdıklarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	
8. Yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişki sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
1. Öz Şiir (Saf Şiir) Anlayışını Sürdüren Şiir (1920-1940) Gruplar oluşturan öğrenciler Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Muhip Dıranas, Ziya Osman Saba, Yaşar Nabi Nayır ve Cahit Sıtkı Tarancı gibi şairlerden seçtikleri şiirleri okur; bunların ses, söyleyiş, mısra örgüsü, tema ve dil bakımlarından özelliklerini belirler. Böylece önce öğrenciler derse hazırlanırlar; sonra da kazanımlarda ifade edilen hususlardan, önerilen etkinliklerden ve verilen açıklamalardan hareketle seçilmiş şiir metinlerini ahenk, yapı, tema ve dil bakımlarından inceler ve değerlendirirler. Öğretmen, şiir okuma yarışması düzenler. Yarışmaya katılacak şiirlerin bu ünitenin konusu olan metinlerden olması istenir. Ünitenin sonunda 1920-1930 yılları arasında saf şiir konulu bir panel düzenlenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği şiirden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiirin yapısını çözümler.		[!] Öz şiir anlayışını sürdürenlere ait şiirlerin çözümlenmesinde; ▪ Şiiri meydana getiren birimler belirlenir. ▪ Şiiri meydana getiren birimler arasındaki ilişki açıklanır.
3. Şiirin temasını bulur.	📖 Öğrenciler, Ahmet Haşim'in veya Yahya Kemal'in bir şiiriyle Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, Necip Fazıl'ın, Ahmet Muhip Dıranas'ın bir şiirini ahenk ve tema bakımından karşılaştırırlar.	[!] Şiirde ölüm, yaşama arzusu, tabiat sevgisi, aşk gibi temalarda bireysel duygu tarzıyla evrensel olanın nasıl birleştirildiği üzerinde durulur.
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Öz şiirin dil ve anlatım özellikleri işlenirken; ▪ Söz sanatlarının şiirdeki işlevi açıklanır. Millî Edebiyat Döneminde sadeleşen dilin, şiir dili hâline geldiği örneklerle belirtilir. ▪ Türkçenin, şiirde bireysel duyarlılıkları ifade yolunda nasıl zenginleştiği üzerinde durulur. Millî Edebiyat Dönemindeki şiir hareketlerinin ve etkinliklerinin bu dönemin şiirini oluşturduğu vurgulanır. ▪ Şiirdeki imgelerin işlevleri, ruh hâllerini ifade için kullanılan imgeler ve doğal görünüşleri ifade için başvurulan imgeler belirlenir.
5. Şiirin ahenk öğelerini belirler.	📖 Öğrenciler, incelenen şiirlerin alındığı şiir kitaplarını okurlar. 📖 Öğrenciler, Necip Fazıl'ın, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şiirleriyle 1911-1920 yılları arasında hece vezni ve sade dille yazılmış şiirleri ahenk, tema ve söyleyiş bakımından karşılaştırırlar. Bu şiirlerin farklılıklarını maddeler hâlinde sıralarlar. 📖 Öğrenciler, kasetten veya CD'den tiyatro sanatçılarının okuduğu şiirleri dinler, onlar gibi şiir okumaya çalışır.	[!] Şiirde ahengin söyleyiş tarzı, ritim, kafiye, iç kafiye ve aliterasyon gibi ses benzerliklerinden oluştuğu kavratılır. Şiirdeki ses akışı ve şiirin ölçüsü belirlenir.
6. Şiiri yorumlayarak güncelleştirir.		
7. Şiirin ait olduğu geleneği belirler.		
8. Şiirde Batı edebiyatındaki edebî akımların hangisinden yararlandığını belirler.	📖 Öğrenciler, gizemciliğin özelliklerini araştırırlar. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	

9. Öz şiir anlayışını sürdüren şairlerin şiir anlayışlarını açıkla.		[!] Şiire özgü düşsel bir âlem kurdukları belirtilir.
10. Şiirde yerli ve mahallî olan unsurları açıkla.		
11. Yerli ve mahallî olanın yüksek bir zevkle şiirde nasıl ifade edildiğini açıkla.		
12. Millî Edebiyat Dönemi şiirleriyle öz şiiri sürdüren şiirlerden birini dil, yapı ve tema bakımlarından karşılaştır.	📖 Öğrenciler, Necip Fazıl, Ahmet Muhip Dıranas veya Ahmet Hamdi Tanpınar'dan bir şiir, bir de 1911-1920 yılları arasında hece vezni ve sade dille yazılmış bir şiir seçerler (her öğrenci farklı şiir seçebilir). Şiirleri ses, tema, yapı ve dil bakımlarından inceler ve karşılaştırırlar. Şiirler arasındaki benzer ve farklı yönleri belirlerler ve ortak fikirleri sıralarlar.	
13. Metinden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.
14. Şiir ezberler.		[!] Öğrencilerin öz şiir anlayışına bağlı en az 2 şiir ezberlemeleri sağlanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
2. Serbest Nazım ve Toplumcu Şiir (1920-1940) Gruplara ayrılan öğrenciler, bu dönemde Serbest nazımla yazılmış Nâzım Hikmet’ten bir şiir, Yahya Kemal veya Necip Fazıl’dan bir şiir ve Mehmet Âkif’ten de manzum bir hikâye seçerler. Bu metinleri 9. sınıftaki “Şiir İnceleme Yöntemi” kazanımlarına göre incelerler. Benzer ve farklı yönleri belirlerler. Ortak maddeleri tahtaya sıralarlar. Ayrıca serbest nazımda ritmin nasıl sağlandığı üzerinde durulur. Ünitenin sonunda serbest nazımla yazılmış şiirlerin özellikleri konusunda bir beyin fırtınası düzenlenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği şiirden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiiri yapı bakımından çözümler.		
3. Şiirin temasını bulur.		[!] Kazanımın işlenişinde; - Şiirde işlenen temalardaki farklılıklar belirlenir. - İşlenen temaların insana özgü gerçeklikle ilişkisi sorgulanır. - Bu dönemde Türk şiirinin tema bakımından zenginleşip zenginleşmediği sorgulanır.
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	 Gruplara ayrılan öğrenciler, toplumcu şiirin özelliklerini problem olarak ele alırlar. Kazanımlarda dile getirilen hususlardan, önerilen etkinlikler ve açıklamalardan yararlanarak seçilmiş metin veya metin parçalarını okuyup değerlendirerek bu problemi çözerler. Öğrenciler, saptamalarını ve kanaatlerini arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Serbest nazım ve toplumcu şiirin dil ve anlatım özellikleri açıklanırken; - Söz sanatlarının şiirdeki işlevi sorgulanır. - Türkçenin yeni ve farklı bir söyleyiş kazanıp kazanmadığı sorgulanır. Tevfik Fikret’in ve Ahmet Haşim’in serbest müstezat şeklinde şiirler yazdığı hatırlatılır. Bu iki şairin şiirleri arasındaki benzerlikler üzerinde durulur. - Sosyal problemlerin ifadesinde, şiire özgü söyleyiş dışında “söylev üslûbu”ndan yararlanıldığı açıklanır. - Söz sanatlarının ve imgelerin halkla ve sürdürülen hayatla ilişkileri belirlenir. - Şiir dilinin yeni kavramlarla zenginleştiği açıklanır.
5. Şiirde ahengi sağlayan öğeleri belirler.	 Öğrenciler, serbest nazımla yazılmış bir şiirle, Yahya Kemal’in veya Necip Fazıl’ın bir şiirini ve Mehmet Âkif’in bir manzum hikâyesini karşılaştırırlar. Farklılıklar maddeler hâlinde sıralanır. Öğrenciler, serbest müstezat adı verilen nazım şeklinin özelliklerini araştırırlar. Sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Yenileşen şiirin akışı içinde, 19. yy sonlarında yeni bir şiire ihtiyaç duyulduğu ve 1. Dünya Savaşı yıllarında bu ihtiyacın daha belirgin hâle geldiği vurgulanır. Bu yeni söyleyiş tarzının temelinde topluma hitap etme ihtiyacı bulunduğu belirtilir. Geniş kitlelere hitap etmek, onları harekete geçirmek veya onların temsilcisi görünmek ihtiyacı üzerinde durulur. “Ben”i anlatan şiir yanında dilin kalabalıkları harekete geçirme işlevinin ağırlık kazandığı bir şiir söyleyişine ihtiyaç duyulduğu belirtilir. XX. yüzyıl başlarında bütün dünyada yukarıda belirtilen özelliklere sahip şiire bir yöneliş olduğu belirtilir. - Şiirdeki ses akışı belirlenir. - Şiirin ölçüsü olup olmadığı sorgulanır ve serbest nazımın şiire sağladığı kolaylıklar tartışılır. - Söyleyişin mısra ve mısra örgüsündeki etkisi açıklanır. - Şiirde sesin farklılaşma nedenleri açıklanır. - Öğrencilerin, serbest nazımla yazılmış şiirlerde ritmin nasıl sağlandığını; anlama göre vurgunun ve söyleyişin birimleri oluşturup oluşturmadığını araştırmaları sağlanır.

6. Şiiri yorumlayarak güncelleştirir. .		
7. Şiirin geleneğini belirler.		
8. Serbest nazımla toplumcu şiir arasındaki ilişkiyi açıklar.		
9. Serbest nazım ve toplumcu şiirle, öz şiir anlayışını sürdürenlerin şiirlerini karşılaştırır.		
10. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki sorgulanır.
11. Şiir ezberler.		[!] Öğrencilerin serbest nazım ve toplumcu şiir anlayışına bağlı en az 2 şiir ezberlemeleri sağlanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
3. Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Şiir (1920-1950) Millî ve memleketçi edebiyat zevk ve anlayışının kaynakları, özellikleri ve şiirde görünüşü problem olarak ele alınır. Gruplar oluşturan öğrenciler, önce Millî Edebiyat Dönemi ve 1920'li yıllardaki öz şiir hareketiyle ilgili ünitelerde kazandıklarından yola çıkarak bu problemi çözmeye çalışırlar. Daha sonra öğretmen, soru-cevap tekniğini kullanarak öğrencileri, millî ve memleketçi edebiyatın özellikleri konusunda konuşturur. Gruplara ayrılan öğrenciler, bu dönemin özelliklerini sezdirenen Faruk Nafiz Çamlıbel, Ahmet Kutsi Tecer, Kemalettin Kamu, Orhan Şaik Gökyay, Zeki Ömer Defne, Arif Nihat Asya gibi isimlerden metinler seçerler. Seçilen metinler, sıralanan kazanımlar, açıklamalardan ve daha önce verilen etkinliklerden yararlanarak bu şiirleri zihniyet yapı, ahenk, tema, dil bakımlarından incelerler. Sözü edilen zevk ve anlayışın yenileşen şiirde varlığını nasıl sürdürdüğünü açıklarlar. Öğretmen, 1920 sonrasında millî ve memleketçi edebiyat zevk ve anlayışıyla yazılmış şiirlerle sınırlı bir şiir okuma yarışması düzenler. Öğrenciler sevdikleri şiirleri ezberlerler. Öğrenci grupları millî ve memleketçi edebiyat zevki ve anlayışına bağlı şiirlerle toplumcu şiirleri ahenk, yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından karşılaştırırlar ve bu konuda bir makale yazarlar.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiiri yapı bakımından çözümler.		
3. Şiirin temasını bulur.		[!] Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiirlerin temasının işlenişinde: ▪ Tarihî tema ve ifadeler belirlenerek üzerinde durulur. ▪ Temanın halkla ilişkisi sorgulanır. ▪ Temanın edebiyatımızda daha önce ele alınıp alınmadığı tartışılır.
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiirin dil ve anlatım özellikleri açıklanırken: ▪ Söz sanatlarının şiirdeki işlevi, ▪ Dil ve söyleyiş özellikleri, ▪ Şiirdeki memleket manzaralarıyla ilgili söyleyişler üzerinde durulur.
5. Şiirde ahengi sağlayan öğeleri belirler.	 Şiir okuma yarışmaları düzenlenir, bestelenmiş şiirler dinlenir. Sanatçıların kendi seslerinden şiirleri dinlenir.	Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiirlerde ahenk öğeleri üzerinde durulurken; ▪ Şiirdeki ses akışı fark ettirilir. ▪ Şiirin ölçüsü belirlenerek işlevi tartışılır.
6. Şiiri yorumlayarak güncelleştirir.		
7. Şiirde millî duyarlılığa yer verilip verilmediğini sorgular.		
8. Halk şiirinden gelen öğeleri belirler.		
9. Şiirin ait olduğu geleneği belirler.		
10. Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiir anlayışıyla eser veren farklı şairlerin şiirlerini zihniyet, ses, dil, tema ve yapı bakımından karşılaştırır.	 Öğrenciler, Cumhuriyet Dönemi'nde "Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren" şairlerden bir şiir, Millî Edebiyat Dönemi şairlerinden birer şiir seçerler. Bu şiirleri ses, dil, tema, yapı bakımlarından inceleyip, karşılaştırırlar. Şiirlerin benzer ve farklı yönlerini belirlerler ve ortak maddeleri tahtaya sıralarlar.	[!] Ahmet Hamdi, Necip Fazıl, Ahmet Muhip gibi şairlerden seçilen bir şiirle bu gruba dâhil şairlerden birinin şiirinin ses, dil, tema ve yapı bakımından karşılaştırılması sağlanır.
11. Metinden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
4. Garip Hareketi (I. Yeni) (1940–1950) Garip şiirinin ortaya çıkışını ve özelliklerini kavratma problem olarak ortaya konur. Bu problemi gruplara ayrılan öğrenciler seçilmiş metinleri verilen kazanımlar doğrultusunda inceleyerek çözerler. Bu konunun sonunda Garip şiiri ve toplumcu şiir üzerine öğretmenin yönettiği bir beyin fırtınası düzenlenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		[!] Serbest nazımla yazılan şiirlerin halkın yaşama biçimini ifadeye yöneldiği vurgulanır. “Halk arasından seçilmiş insan”ın şiirinin yazılmak istendiği hatırlatılır. Bilinçaltından yararlanma isteği üzerinde durulur. Kendilerinden önceki şiir dili ve söyleyiş tarzının sapma olarak görüldüğü vurgulanır.
2. Şiiri yapı bakımından çözümler.		[!] Şiirdeki birimler veya cümleler arasındaki ilişki tartışılır.
3. Şiirin temasını bulur.	👥 Öğrenciler, temanın halkın hayatıyla ilişkisini araştırırlar.	[!] Garip şiirinin temasının işlenişinde; ▪ Temanın edebiyat geleneği içindeki yeri tartışılır. ▪ Temanın insana özgü gerçekliği nasıl ifade ettiği üzerinde durulur. Temanın halkın hayatıyla ilişkisi sorgulanır.
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	📖 Öğrenciler, gerçeküstücülüğün özelliklerini araştırır/tartışırlar. 👥 Öğrenciler, söyleyişin ve kelime kadrosunun halkla ilişkisini araştırırlar	[!] Garip şiirinin dil ve anlatım özelliklerinin işlenişinde; ▪ Şiirde söz sanatlarına yer verilip verilmediği sorgulanır. ▪ Şiirde resme ve müziğe ait öğelere neden yer verilmemeye çalışıldığı üzerinde durulur. ▪ Şiirde imgeye niçin karşı çıkıldığı üzerinde durulur. ▪ Şiirde kelimelerin çoğunlukla neden ilk anlamlarıyla kullanıldığı örneklerle açıklanır. ▪ Şiirde söyleyişin ve kelime kadrosunun halkla ilişkisi üzerinde durulur. ▪ Şiirin farklı bir söyleyiş kazanıp kazanmadığı sorgulanır. ▪ Şiirde çağrışımın değil, açıkça söylemenin niçin önemli olduğu tartışılır. ▪ Şiirde neden duygulardan çok akla hitap edildiği açıklanır.
5. Şiirde ahengi sağlayan unsurları belirler.		[!] Şiirin belli bir ölçüsü olup olmadığı sorgulanır, ses akışının nasıl sağlandığı tartışılır.
6. Şiiri yorumlayarak güncelleştirir.		
7. Şairaneliğin ne olduğunu açıklar.	📖 Öğrenciler, Garip Hareketi çevresinde yazılmış şiirlerin hissettirdiklerini çizgilerle ifadeye çalışırlar.	[!] Bu dönemde şairaneliğin, sanatkarın şairlerde görüldüğü zannedilen bir tavra özenerek her türlü göstergeyi yerli yersiz kullanmasına dendiği vurgulanır.
8. Şiirde anlamın neden açık olduğunu belirler.		
9. Şiirin ait olduğu geleneği belirler.		
10. Halk arasından seçilmiş insanlara şiirde neden önem verildiğini açıklar.		
11. “Garip şiirini” Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdürenlerin şiirleriyle karşılaştırır.		
12. Şiirden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
5. Toplumcu Şiir Zevk ve Anlayışını Ön Plana Çıkaranlar (1940–1960) Rıfat Ilgaz, Cahit Irgat, A.Kadir, Suat Taşer, Mehmet Kemal, Enver Gökçe gibi şairlerin eserlerinden seçilen metin parçaları millî edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren, saf şiir anlayışına bağlı olan şiirlerle karşılaştırılır. Tema, dil, ahenk bakımlarından farklılıkların belirlenmesi istenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiiri yapı bakımından çözümler.		[!] Toplumcu Şiir zevk ve anlayışını ön plana çıkaranların şiirleri yapı bakımından incelenirken; ▪ Şiiri oluşturan ses ve anlam kaynaşması sonucu ortaya çıkan birimler belirlenir. ▪ Birimler arasındaki ilişki açıklanır.
3. Şiirin temasını bulur.		
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Şiir imge ve söyleyiş bakımından değerlendirilir.
5. Şiirde ahengi sağlayan unsurları belirler.		[!] Bu kazanım işlenirken; ▪ Şiirde ses akışının nasıl sağlandığı sezdirilir. ▪ Şiirin belli bir ölçüsü olup olmadığı sorgulanır.
6. Şiiri yorumlayarak güncelleştirir.		
7. Şiirden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
6. Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir (1940–1960) Gruplar oluşturan öğrencilerin, 1930’lu yılların ortalarından İkinci Yeni’ye kadar millî ve memleketçi, toplumcu gerçekçi ve Garip şiiri dışında şiirde gerçekleşen arayışları kavrama ve farklı şiir tarzları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı problem olarak belirlemeleri sağlanır. Bu dönemin özelliklerini sezdiren Fazıl Hüsni Dağlarca, Behçet Necatigil, Asaf Hâlet Çelebi, Cahit Külebi gibi 1940’larda eser vermeye başlayan sanatkarların şiirleri; 1950 başlarında “Mavi Hareket”ine mensup oldukları kabul edilen Attilâ İlhan, Ahmet Oktay ve daha sonra aynı doğrultuda şiir yazaran Hilmi Yavuz gibi isimlerin şiirleri; 1960 sonrasında mistik bir duyarlılıkla bu başlık altında belirtilen özellikleri taşıyan şiir yayımlayan Erdem Beyazıt, Cahit Zarifoğlu; Millî Edebiyat Dönemi duyarlılığını değişen şartlarda sürdüren Mehmet Çınarlı, İlhan Geçer, Yavuz Bülent Bakiler ve Yahya Akengin gibi şairlerin eserlerinden metinler seçilir. Seçilen metinlerden ve sıralanan kazanımlardan, açıklamalardan ve daha önce verilen etkinliklerden yararlanarak bu şiirler yapı, ahenk, tema, dil bakımlarından incelenir. Sözü edilen zevk ve anlayışın yenileşen şiirde varlığını nasıl sürdürdüğü sezdirilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiiri yapı bakımından çözümler.		[!] Garip dışında yeniliği sürdüren şiirin yapı bakımından çözümlenişinde; ▪ Şiiri oluşturan ses ve anlam kaynaşması sonucu ortaya çıkan birimler belirlenir. ▪ Şiirdeki birimler arasındaki ilişki sorgulanır.
3. Şiirin temasını bulur.		[!] Garip dışında yeniliği sürdüren şiirlerin temasının işlenişinde; ▪ Şiirdeki temanın edebiyat geleneği içindeki yeri tartışılır. ▪ Şiirdeki temanın insana özgü bir gerçekliği nasıl ifade ettiği üzerinde durulur.
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiirde temaya uygun dil ve söyleyiş arandığı üzerinde durulur. ▪ Şiirin imge ve söyleyiş bakımından öz şiire yakınlığı sorgulanır.
5. Şiirde ahengi sağlayan unsurları belirler.		[!] Garip dışında yeniliği sürdüren şiirin ahenk öğelerinin işlenişinde; ▪ Şiirde dilin bünyesine mâl olmuş ahenk öğelerinden yararlanılıp yararlanılmadığı sorgulanır. ▪ Şiirdeki ses akışı sezdirilir. ▪ Şiirde serbest nazmın imkânlarından yararlanılıp yararlanılmadığı tartışılır. ▪ Şiirin belli bir ölçüsü olup olmadığı sorgulanır.
6. Şiiri yorumlayarak güncelleştirir.		
7. Bireysel duygu ve düşüncelerin şiirde işlenmesine önem verilip verilmediğini sorgular.		
8. Öz şiir, toplumcu şiir ve Garip Hareketi ile getirilen yenilikleri şairlerin kendi duyarlılıklarıyla yorumladığını ifade eder.	📖 Öğrenciler, öz şiir ve Garip anlayışıyla yazılmış birer şiir seçerler. Şiirleri ses, yapı, tema, dil ve anlatım yönlerinden inceler ve karşılaştırırlar. Bunlar arasındaki benzer ve farklılıkları tahtaya sıralarlar. Öğrenciler, bu konuda üzerinde durulan bir şiir ezberlerler.	
9. Şiirden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
7. İkinci Yeni Şiiri (1950-1965)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiiri yapı bakımından çözümler.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ Şiirde yapıyı oluşturan birimler belirlenir. ▪ Şiirde birimler arasındaki ilişki açıklanır.
3. Şiirin temasını bulur.	🖼️ Öğretmen veya öğrenciler sınıfa modern resmin özelliklerini yansıtan bir tablo getirirler. Her öğrenci tabloda anlatılmak isteneni ya da tablonun kendisine hissettirdiklerini ifade eder. Öğretmen İkinci Yeni'ye ait şiiri okur ve öğrencilerden şiirde anlatılmak isteneni ve şiirin hissettirdiklerini ifade etmelerini ister. Öğretmen, yukarıda söz edilen tablo ile İkinci Yeni'ye ait şiir arasında nasıl bir benzerlik olduğunu sorar. İki arasında bir karşılaştırma yapılır.	[!] İkinci Yeni şiirinin temasının işlenişinde; ▪ Şiirdeki temanın edebiyat geleneği içindeki yeri sorgulanır. ▪ Şiirdeki temanın insana özgü gerçeklikle ilişkisi tartışılır. ▪ Şiirde “bunalım”ın bir tema hâline geldiği üzerinde durulur.
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	🖼️ Öğrenciler, Cemal Süreya, Turgut Uyar, İlhan Berk, Edip Cansever ve Sezai Karakoç'tan İkinci Yeni şiirinin özelliklerini yansıtan birer şiir ve Ahmet Hamdi Tanpınar'dan bir şiir seçerler. Bu şiirleri ses, ritm ve dil bakımlarından inceler ve karşılaştırırlar. 🖼️ Öğrenciler, Şeyh Galip'ten, Ahmet Haşim'den seçtikleri şiirlerle; Cemal Süreya, İlhan Berk, Edip Cansever ve Sezai Karakoç'tan seçtikleri şiirleri imge, edebî sanatlar ve çağrışım değerleri bakımlarından inceler ve karşılaştırırlar. Bu şiirler arasındaki benzer ve farklı yönleri tahtaya maddeler hâlinde sıralarlar.	[!] İkinci Yeni şiirinin dil ve anlatım özelliklerinin işlenişinde; ▪ Cümle ve kelime gruplarında alışılmışın dışına çıkılma sebepleri üzerinde durulur. ▪ Şiirde eksilti ifadeye niçin çok yer verildiği açıklanır. ▪ İmge ve söz sanatlarına yer verilip verilmediği tartışılır. ▪ Şiirde bireysel duyuş ve anlatıma neden önem verildiği üzerinde durulur. ▪ Şiirdeki uzak çağrışımların işlevleri tartışılır. ▪ Yeni ve soyut bir şiir dili oluşturulmak istendiği üzerinde durulur.
5. Şiirde ahengi sağlayan öğeleri belirler.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; ▪ İkinci Yeni şiirinde ses akışının nasıl sağlandığı sezdirilir. Şiirde ritmi sağlayan unsurlar belirlenir.
6. Şiiri yorumlayarak güncelleştirir.		
7. Şiirde anlamın kapalılığını ve bireyselliğini örneklerle açıklar.		
8. Şiirin ait olduğu geleneği belirler.	🏠 Öğrenciler, İkinci Yeni şiirinin ortaya çıkışını ve önemli şairlerinin kimler olduğunu araştırırlar.	
9. Şiirde Batılı düşünce ve edebiyat hareketlerinin etkisini belirler.		
10. Garip şiiriyle İkinci Yeni şiirini karşılaştırır.	🖼️ Öğrenciler, Garip şiiriyle İkinci Yeni şiirinden birer örnek seçerler. Seçtikleri şiirleri ses, yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından inceler ve karşılaştırırlar. Karşılaştırma sonuçlarını sınıfta arkadaşlarıyla paylaşırlar.	
11. Şiirden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
8. İkinci Yeni Sonrası Toplumcu Şiir (1960-1980) Gruplara ayrılan öğrenciler, XX. yüzyılda toplumcu şiirin gelişmesini problem olarak ele alırlar. 1960 sonrasında kendilerini toplumcu olarak nitelendiren; İsmet Özel, Süreyya Berfe, Nihat Behram, Atıf Behramoğlu, Refik Durbaş gibi şairlerin eserlerinden metinler seçerler. Kazanımlardan, etkinlik ve açıklamalardan yararlanarak bu şiirleri, zihniyet, yapı, tema, ahenk, dil ve anlatım bakımlarından incelerler. Toplumcu şiirin 1960 sonrasında gelişme çizgisini ana hatlarıyla belirlerler.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiiri yapı bakımından çözümler.		[!] İkinci Yeni sonrası toplumcu şiirde birimlerin özellikleri ve nasıl birleştikleri sorgulanır.
3. Şiirin temasını bulur.	📖 Öğrenciler, slogan ve şiir arasındaki ilişkiyi araştırırlar. Şairlerin, fikirlerini yaymak ve benimsetmek için şiirden ne zaman yararlandıklarını tartışırlar.	[!] İkinci Yeni sonrası toplumcu şiirinde işlenen temanın daha önce işlenip işlenmediği sorgulanır.
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] İkinci Yeni sonrası toplumcu şiirinin dil ve söyleyişinde aşırılıktan kaçınıldığı; uzak çağrışımlara yer verilmek istenmediği; açık bir anlatıma yönelme olduğu; geleneksel söyleyişten yararlanma gayreti vurgulanır. Kelime ve kelime gruplarının anlam ve çağrışım özellikleri üzerinde durulur.
5. Şiirde ahengi sağlayan öğeleri belirler.		[!] Bu dönem toplumcu şiirin sesinde, ritminde, ahenginde İkinci Yeni şiirinden farklılaşma olduğu vurgulanır. Bu şiir anlayışıyla yazılmış şiirlerde ses akışının nasıl sağlandığı üzerinde durulur.
6. Şiiri yorumlayarak güncelleştirir.		
7. Şiirin kendinde uyandırdığı duyguları ifade eder.		
8. Şiirin yararlandığı kaynakları ve ait olduğu geleneği belirler.		
9. İkinci Yeni Şiiri ile İkinci Yeni sonrası şiirini karşılaştırır.	📖 Öğrenciler, İkinci Yeni Sonrası Şiirlerinden birer örnek seçerler. Seçtikleri şiirleri ses, yapı, dil ve anlatım yönlerinden inceler ve karşılaştırırlar. Benzer ve farklılıkları tartışarak tahtaya sıralarlar.	[!] Şairlerin kendilerini toplumun sözcüsü olarak görmeye başladıkları; toplumcu şiirlerin yeniden değer kazandığı; şiirde içeriğe önem verildiği; tema bakımından İkinci Yeni şiirinin çok işlediği bunalım, yalnızlık ve sıkıntı temalarının yerini ümit, geleceğe inanç ve direnme isteği gibi temaların aldığı söylenir.
10. Şiirden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
9. 1980 Sonrası Şiir		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Şiirden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Şiiri yapı bakımından çözümler.		[!] Şiirdeki birimlerin özellikleri ve nasıl birleştikleri açıklanır.
3. Şiirin temasını bulur.		[!] Şiirin düz yazıya yaklaştırıldığı, anlatmaya imkân veren temalara sıkça yer verildiği sezdirilir.
4. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] 1980 sonrası şiirin dil ve anlatım özelliklerinin işlenişinde; ▪ İncelenen şiirdeki kelime ve kelime gruplarının anlam ve çağrışım özellikleri belirlenir. ▪ Kapalı ve karmaşık bir anlatımın yeğlendiği, İkinci Yeni şiirine özgü uzak çağrışımlara yeniden değer verilmek istendiği, imgeye önem verildiği ve yeni imgeler arayışına girildiği vurgulanır.
5. Şiirde ahengi sağlayan öğeleri ve özelliklerini belirler.	📺 Öğrencilere, Devlet Tiyatrosu sanatçıları veya şairler tarafından seslendirilmiş şiirler dinlettirilir. Bu seslendirmedeki telâffuz ve söyleyiş özellikleri üzerinde durulur. Şiiri seslendirenler taklit ettirilir.	[!] Şiirdeki ses akışı sezdirilir.
6. Şiiri yorumlayarak güncelleştirir.		
7. Şiirin kendinde uyandırdığı duyguları ifade eder.		
8. Şiirin yararlandığı kaynakları ve ait olduğu geleneği belirler.	📖 İncelenen şiirin yer aldığı kitabın tamamının okunması önerilir. 📖 Beğenilen şiirlerden oluşan bir şiir defteri hazırlamaları önerilir.	
9. İkinci Yeni sonrası Türk şiiriyle 1980 sonrası Türk şiirini karşılaştırır.		
10. 1980 sonrasında belirgin bir hareket ve düşüncenin şiire hâkim olup olmadığını sorgular.	📖 İkinci Yeni şairlerinin şiirleriyle bu dönemde yazılan şiirler arasında ilişki olup olmadığı araştırılır.	[!] Türk şiir birikimini yeniden ve bütün olarak değerlendirme çabası olduğu, farklı şiir anlayışlarının aynı zaman diliminde temsilcileri bulunduğu, yapı ve söyleyişe içerikten daha fazla önem verildiği vurgulanır. [!] 1980 sonrasında belirgin bir hareket ve düşüncenin şiire hâkim olmadığını üzerinde durulur.
11. Şiirden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki açıklanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER (ŞİİR)		
10. Cumhuriyet Döneminde Halk Şiiri		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Halk şiiri zevkinin devam edip etmediğini sorgular.	 Her öğrenci sınıfa Âşık Veysel'den beğendiği bir şiiri getirir, sınıfta okur. Neden bu şiiri seçtiğini ve beğendiğini açıklar.	
2. XX. yy.'da halk şiirine verilen değeri açıklar.		
3. Şiiri yapı bakımından çözümler.		[!] Şiirdeki birimler arasındaki ilişki açıklanır.
4. Şiirin temasını bulur.	 Bestelenmiş şiirler dinlenir. Öz şiirden seçilmiş metinlerin bestelerindeki ezgiyle halk şiirlerinin ezgisi karşılaştırılır.	
5. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		
6. Şiirde ahengi sağlayan öğeleri belirler.		[!] Şiiri oluşturan ses ve anlam kaynaşması sonucu ortaya çıkan birimler belirlenir.
7. Şiiri yorumlar.		
8. Şiirlerin ait oldukları sosyal çevreyle ilişkisini belirler.		
9. Halk şairlerinin sözlü edebiyat geleneği ile ilişkisini belirler.		
10. Halk şairlerinin hangi sosyal çevrelerde nasıl yetiştiklerini açıklar.		
11. Cumhuriyet Döneminde halk şiirinin en önemli temsilcilerini belirler.		
12. Şiirden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki açıklanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER		
1. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Hikâye-Roman)		
1. a. Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Eserler		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Metni yapı bakımından çözümler.	 Öğrencilerden, incelenen metnin alındığı romanı okumaları ve olay örgüsünü şemalaştırmaları istenir. Öğrenciler eserde anlatılan olayları kronolojik sıraya göre özetler, her ikisi arasındaki farklılıkları belirlerler. Olay örgüsünün yapısı ile tarihî bir olayın anlatılması sonucu metinde ortaya çıkan farklılıklar tartışılır. Öğrenciler, okunan metinde anlatılan olayların, tanıtılan kişilerin benzerlerini yakın çevrelerinden örnekendirirler. Mekânın ve kişilerin resmi yapılsa, nasıl tablolar ortaya çıkacağı tartışılır.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; - Metnin olay örgüsünü bulunur. - Olay örgüsü ile yaşanmış olayın farklılığı açıklanır. - Olay örgüsünün nasıl ve niçin düzenlendiği belirlenir. - Kişilerin olay örgüsündeki işlevlerini belirlenir. - Kişilerin olay örgüsündeki özellikleri açıklanır. - Kişilerin birbirleriyle ilişkisi belirlenir. - Kişilerle, metnin yazıldığı dönemde karşılaşılıp karşılaşamayacağını sorgulanır. - Metinde anlatılan mekânın işlevi belirlenir. - Zamanın işlevi belirlenir. - Metindeki olay, kişi, zaman ve mekân arasındaki ilişki sorgulanır.
3. Metnin temasını bulur.	 Temayla ilgili fikrî eserler olup olmadığı araştırılır. Öğrenciler, incelenen metnin temasıyla ilgili fikrî eserlerden metinler bulup sınıfa getirirler. İncelenen metnin temayı ele alışıyla fikrî metnin ele alış arasındaki ilişkiyi tartışılır. Öğrenciler, incelenen metnin teması, kişileri, zamanı, mekânı vb. üzerinde düşüncelerini yazılı olarak ifade ederler. Düşüncelerini sınıfta arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Millî Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren eserlerin temasının işlenişinde; - Cumhuriyet Döneminde işlenen önemli temalar hakkında bilgi verilir. Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele ile ilgili konulara, Atatürk İlke ve İnkılapları çevresinde oluşan konulara değeri verildiği; halkın ve Anadolu insanının yaşama tarzının konu edildiği; ahlâk bozuklukları, yanlış Batılılaşma ve hurafeler üzerinde durulduğu belirtilir. Doğu-Batı karşılaşması temasının işlenmeye devam edildiği; savaş sonrası şehirde ve kırsalda sürdürülen hayatın roman ve hikâyelerde anlatılmaya başlandığı; halk-aydın arasındaki ilişkilerin konu olarak ele alındığı vurgulanır. - Metindeki temanın insana özgü gerçeklikle ilişkisi sorgulanır.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Metnin dil ve anlatım özelliklerinin belirlenmesinde; - Metindeki anlatıcı belirlenir. - Anlatıcının anlatımda, tasvirde, tahlilde takındığı tavır ve dile yüklediği yeni değerler açıklanır. - Metindeki anlatıcının bakış açısı belirlenir.
5. Metni yorumlayarak güncelleştirir.		[!] Aydınların Anadolu'ya yönelme sebepleri sorgulanır.
6. Cumhuriyet Döneminde tercih edilen hikâye tarzlarını belirler.		[!] 1950'li yıllara kadar Maupassant ve Çehov tarzı hikâye tarzlarından yararlandığı açıklanır. İncelenen metnin bu tarzlardan hangisine yakın olduğu öğretmen yardımıyla bulunur.
7. Metnin bağlı olduğu geleneği belirler.		
8. Metinden hareketle yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişki sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER		
1. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Hikâye-Roman)		
1. b. Toplumcu Gerçekçi Eserler		
Gruplara ayrılan öğrenciler, XX. yüzyılda toplumcu gerçekçi anlayışla yazılan hikâye ve romanları problem olarak ele alırlar. Sadri Ertem, Sabahattin Âli, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Kemal Tahir, Fakir Baykurt gibi yazarların eserlerinden metinler seçerler. Bu metinleri sıralanan kazanım, verilen açıklama ve daha önce önerilen etkinliklerden yararlanarak zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından incelerler ve yorumlarlar. Toplumcu gerçekçilerin toplumdaki düzensizlik ve çatışmalar ile köy gibi küçük yerleşim yerlerinin sorunları üzerinde yoğunlaştıkları; ağa-köylü, öğretmen-imam, halk-yönetici, zengin-fakir, güçlü-güçsüz, aydın-cahil gibi belirgin farklılıklar üzerine eserlerini kurdukları açıklanır. Toplumcu gerçekçilerin eserlerinde Anadolu coğrafyası ve insanının konu edildiği, büyük şehirlere göçün ortaya çıkardığı problemlerin üzerinde durulduğu vurgulanır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.	👤 Öğrenciler, incelenen metnin alındığı romanı okurlar.	
2. Metni yapı bakımından çözümler.	📖 Olay örgüsü şemalaştırılır. Eserde anlatılan olaylar kronolojik sıraya göre özetlenir. Her ikisi arasındaki farklılıklar saptanır. 👤 Öğrenciler, inceledikleri metinde geçen kişilerden birinin veya mekânın resmini yaparlar. Gerçeklikle ilişkisini tartışırlar.	[!] Toplumcu gerçekçi eserlerin yapısının çözümlenmesinde; - Metnin olay örgüsü bulunur. - Metindeki olay örgüsü ile yaşanmış olayın farklılığı tartışılır. - Metinde olay örgüsünün insana özgü bir gerçekliğin ifade edilmek üzere düzenlendiği belirtilir. - Metindeki kişilerin olay örgüsündeki işlevleri ve özellikleri açıklanır. - Metindeki kişilerin birbirleriyle ilişkisi sorgulanır. - Metindeki kişilerin metinde söz edilen dönemde karşılaşılıp karşılaşamayacağı sorgulanır. - Metindeki kişilerin, olayların ve mekânın gerçeklikle ilişkisi sorgulanır. - Metindeki mekânın işlevi sorgulanır. - Metindeki mekân-kişi bütünleşmesi tartışılır. - Metinde anlatılan zamanın işlevi sorgulanır. - Metindeki olay, kişi, zaman ve mekân arasındaki ilişki açıklanır.
3. Metnin temasını bulur.	👤 Öğrenciler, aynı temanın sosyolojide nasıl ele alındığını araştırırlar.	[!] Toplumcu gerçekçilerin yöneldiği temalar ve yöneliş nedenleri sorgulanır. 1930'lu yıllardan itibaren köylüden, işçiden, dar gelirliden söz edilmeye başlandığı vurgulanır. Bu durumun gelişme ihtiyacı ve isteğinin yanında, ideolojik kaynaklı olduğu belirtilir.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Bu kazanımın işlenişinde; - Metindeki anlatıcı belirlenir. - Metindeki anlatıcının bakış açısı açıklanır.
5. Metnin yazılış amacını belirler.		[!] Olayların ve kişilerin bir düşüncüyü doğrulamak veya haklı göstermek üzere düzenlenip anlatıldığı ve yazarların okuyucuyu kendi düşünceleri doğrultusunda yönlendirmek istediği vurgulanır. Sanat eserinin, belli görüşleri ifade etmek için araç olarak kullanıldığı belirtilir. Halkı aydınlatmak düşüncesi ile bazı yazarların bazı bölgeleri özellikle konu olarak seçtikleri vurgulanır.
6. Metni yorumlayarak güncelleştirir.		
7. Metnin bağlı olduğu roman ve hikâye tarzını sebeplerini açıklar.		[!] Metnin bağlı olduğu roman ve hikâye tarzının özellikleri metinde aranır.
8. Metinden hareketle yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişki sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBÎ METİNLER		
1. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Hikâye-Roman)		
1. c. Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Eserler		
Gruplara ayrılan öğrenciler, Abdülhak Şinasi Hisar, Peyami Safa, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tarık Buğra, Semiha Ayverdi, Mustafa Kutlu gibi yazarların eserlerinden metinler seçerler. Bu metinlerin özelliklerini kendi aralarında tartışır. Seçilen metinleri zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından sıralanan kazanım, verilen açıklama, önerilen etkinliklerden hareketle incelerler. Bu tip eserlerin özelliklerini metinlerden yola çıkarak belirlerler.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Metni yapı bakımından çözümler.	 İncelenen metnin alındığı romanı okur. Öğrenciler, metnin alındığı roman hakkında yazılan inceleme yazıları bulur, sınıfa getirir; arkadaşları ile yazıları paylaşır. Değerlendirmeler hakkında kendi görüşlerini ifade ederler.	[!] Bireyin iç dünyasını esas alan eserlerin yapı özelliklerinin işlenişinde; - Metnin olay örgüsünü bulunur. - Metindeki olay örgüsü ile yaşanmış olayın farklılığı tartışılır. - Olay örgüsünün insana özgü bir gerçekliği ifade etmek üzere düzenlendiği belirtilir. - Metindeki kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. - Metindeki kişilerin birbirleriyle ilişkisi tartışılır. - Metinde anlatılan kişilerin özellikleri sorgulanır. - Metindeki kişilerle metinde söz edilen dönemde karşılaşılıp karşılaşamayacağı sorgulanır. - Metindeki mekânın işlevi sorgulanır. - Metindeki zamanın işlevi tartışılır. - Metindeki olay, kişi, zaman ve mekân arasındaki ilişki sorgulanır.
3. Metnin temasını bulur.	 Öğrenciler, aynı temanın psikoloji ve psikiyatride nasıl ele alındığını ve incelendiğini araştırır. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Psikoloji ve psikiyatrideki gelişmelerden yararlanılarak insana özgü gerçekliğin ifade edildiği örneklerle açıklanır.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini belirler.		[!] Metnin dil ve anlatım özelliklerinin belirlenmesinde; - Metindeki anlatıcı belirlenir. - Metindeki anlatıcının bakış açısı açıklanır.
5. Metni yorumlayarak güncelleştirir.		
6. Bireyin iç dünyasını esas alan yazarların yöneldiği konuları belirler.		[!] Bireyin iç dünyasını esas alan yazarların insan gerçekliğini farklı yönlerden anlatma gayreti içine girdikleri ifade edilir. Olaylardan ve insanlardan hareketle bireyin iç dünyasının anlatıldığı vurgulanır.
7. Metnin bağlı olduğu geleneği sorgular.		
8. Metinden hareketle yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazarın hayatı arasındaki ilişki sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER		
1. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Hikâye-Roman)		
1. d. Modernizmi Esas Alan Eserler Modernizmin “geleneksel olanı yeni olana tâbi kılma tavrı, yerleşik ve alışılmış olanı yeni ortaya çıkana uydurma eğilimi ve düşünce tarzı” olduğu açıklanır. Modernizmin “şeylerin göründükleri gibi olmadıkları”, “yerleşik uzlaşımlara, modern toplumun vasatilik ve bayağılığına isyanı” ön plana çıkardığı; “insanın dışındaki toplumsal dünyayı yalın bir biçimde yansıtmadan kaçındığı” ifade edilir. Geleneksel anlatımı ve yapıyı reddetmenin önemli olduğu belirtilir. Gruplar oluşturan öğrenciler, güzel sanatlarda Modernizmin ne olduğunu araştırırlar. Edebiyatta, özellikle anlatmaya bağlı edebî metinlerde Modernizmi problem olarak belirlerler. Bu problemi kazanımlar doğrultusunda seçilen metin ve metin parçalarını inceleyerek çözerler. Metinleri incelerken diyalog ve hikâye etme yerine bilinç akışının kullanıldığını, kişilerin toplum içindeki yer ve değerinden çok psikolojik özelliklerinin öne çıkarıldığını, efsanenin tarihe tercih edildiğini metinlerden hareketle kavrayan öğrenciler, bu kısmın sonunda anlatmaya bağlı edebî metinlerde Modernizm konusunda bir panel düzenlerler. Sonra da modernist edebî metinlerin daha önce ele alınan ve incelenenlerden farklılıklarını tartışan bir yazı yazarlar. Gruplara ayrılan öğrenciler, Sait Faik, Haldun Taner, Yusuf Atılgan, Vüsat O. Bener, Bilge Karasu, Nezihe Meriç, Atilla İlhan, Adalet Ağaoğlu, Ferit Edgü, Rasim Özdenören, Füzûzan, Oğuz Atay ve Orhan Pamuk gibi yazarların eserlerinden metinler seçerler. Bu metinleri modernizmi de dikkate alarak sıralanan kazanım, verilen açıklama, önerilen etkinliklerden hareketle çözümler, inceler ve değerlendirirler.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Metni yapı bakımından çözümler.	📖 İncelenen metnin alındığı romanı okur. 📖 Öğrenciler, incelediği romanla daha önce okuduğu bir romanı tema ve anlatma biçimi bakımından karşılaştırırlar. Farklılıkları belirler ve sıralarlar. Farklılıkların sebeplerini tartışırlar.	[!] Modernizmi esas alan eserlerin yapı özellikleri çözümlenirken; - Metnin olay örgüsü şemalaştırılır. - Metindeki olay örgüsünün düzenleniş sebepleri üzerinde durulur. - Metindeki olay örgüsü ile realist geleneğe uygun yazılmış metinlerdeki olay örgüsünün farkı belirlenir. - Metindeki olay örgüsünün insana özgü bir gerçekliği ifade etmek üzere düzenlendiği üzerinde durulur. Olay örgüsünün estetik kaygıyla ve insana özgü bir gerçekliği ifade etmek üzere düzenlendiği söylenir. - Metindeki kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. - Metindeki kişilerin özellikleri açıklanır. - Metindeki kişilerin birbirleriyle ilişkisi açıklanır. - Metindeki kişilerle metinde söz edilen dönemde karşılaşılıp karşılaşamayacağı sorgulanır. - Metindeki mekânın işlevi belirlenir. - Metindeki zamanın işlevini belirler. - Metindeki olay, kişi, zaman ve mekân arasındaki ilişki belirlenir.
3. Metnin temasını bulur.		[!] Metnin teması işlenirken; - Metinlerde hangi temaların tercih edildiği ve nasıl anlatıldığı üzerinde durulur. XX. yüzyıl ortalarından başlayarak bireyin kendisiyle ve hayatla ilişkisinin eserlerde ele alındığı vurgulanır. - Alegorik anlatıma önem verildiği; duygu, düşünce ve davranışlarıyla insanın karmaşık bir varlık olduğu; bireyin bunalımlarının ve toplumla çatışmalarının anlatılmak istendiği; bireyin hayatının huzursuzluk üzerine kurulduğu; olay esasına bağlı metinlerde çağrışıma çok yer verildiği; anlatımda şiire has söyleyişlere yer verildiği açıklanır.

4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	 Öğrenciler, anlatılanların resimle ifade edildiğinde nasıl bir tablonun ortaya çıkacağını tasarlarlar.	[!] Metnin kim tarafından anlatıldığı ve anlatıcının bakış açısı belirlenir.
5. Metni yorumlayarak güncelleştirir.		
6. Metinde varoluşçu yazarların örnek alınıp alınmadığını sorgular.	 Öğrenciler, varoluşçuluğun özelliklerini araştırırlar.	
7. Metnin bağlı olduğu geleneği belirler.		
8. Metnin bağlı olduğu roman ve hikâye tarzını sorgular.		
9. Metnin bağlı olduğu roman ve hikâye tarzının özelliklerini metinde arar.		
10. Metinden hareketle yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişki açıklanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER		
2. Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Tiyatro Metinleri) Metinler 9. sınıf III. üniteye yer alan “Anlatmaya Bağlı Metinleri İnceleme Yöntemi”ne göre işlenecektir. Gruplar oluşturan öğrenciler, sahne sanatlarındaki metinlerin edebî değerlerini araştırırlar; Cumhuriyet Döneminde bu tip metinlerin gelişme çizgisi hakkında bilgi edinirler. Güngör Dilmen, Haldun Taner, Refik Erduran, Turan Ofazoğlu, Recep Bilginer, Necati Cumalı, Cevat Fehmi Başkurt, Turgut Özakman gibi yazarların eserlerinden metinler seçilir. Öğrenci grupları bu metinleri sıralanan kazanım, verilen açıklama, önerilen etkinliklerden hareketle çözümler, inceler ve değerlendirir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Metni yapı bakımından çözümler.		[!] Cumhuriyet Dönemine ait göstermeye bağlı edebî metinlerin yapısının çözümlenmesinde; ▪ Metnin olay örgüsünün düzenleniş sebepleri üzerinde durulur. Olay örgüsünün insana özgü bir gerçekliği ifade etmek üzere düzenlendiği açıklanır. ▪ Metindeki olay örgüsü (dramatik örgü) ile yaşanmış veya yaşanabilecek olayın farklılığı sorgulanır. ▪ Metindeki kişilerin ahlâk ve sosyal davranış bakımlarından nasıl gruplandırılabilirliği üzerinde durulur. Kişilerin iyiler-kötüler, ezenler-ezilenler vb. olmak üzere gruplara ayrıldığı vurgulanır. ▪ Metindeki kişilerin olay örgüsündeki işlevleri ve kişilerle metinde söz edilen dönemde karşılaşılıp karşılaşamayacağı tartışılır. ▪ Metindeki kişilerin kıyafet, hareket ve davranışlarıyla metne kazandırdıkları sorgulanır. ▪ Metinde sosyal problemleri sergileyen olay ve kişilere önem verildiği sezdirilir. ▪ Metindeki olay, düşünce ve kişiler arasındaki ilişkiler açıklanır. ▪ Metindeki oyun kişilerinin, yazarın sözcülüğünü yapıp yapmadığı sorgulanır. ▪ Metindeki olay ve kişilerin sembolik değerleri bulunur. ▪ Metindeki mekânın işlevi belirlenir. ▪ Metindeki mekânın gerçekte olup olmayacağı sorgulanır. ▪ Metindeki zamanın işlevi belirlenir. ▪ Metindeki zamanla, eserin yazıldığı dönem arasında ilgi kurulur. ▪ Metindeki kişi, zaman ve mekân arasındaki bütünlük sorgulanır.
3. Metnin temasını bulur.	 Eserlerden seçilen bazı kısımlar sınıfta sahnelenir. Nelerin gösterildiği, nelerin anlatıldığı tartışılır.	[!] Metnin teması bulunurken; ▪ Metnin temasının gerçeklikle ilişkisi açıklanır. Sorumluluk-sorumsuzluk; kanaatkârlık-aşırı tüketim arzusu gibi hususların karşılaştırıldığı; toplumdaki değer çatışmasının somutlaştırıldığı; köy gerçekliğini konu alan eserler sahnelendiği; toplumsal ve ekonomik adaletsizliği düşündüren konuların işlendiği; metinlerde yazıldığı yıllara oranla yakın geçmişin eleştirildiği; gecekondularda yaşayan insanların problemlerinin konu edildiği; Osmanlı tarihine özgü önemli şahsiyet ve olayların yorumlandığı; değişen yaşama tarzının beraberinde getirdiği aile dramlarının konu edildiği; âdet ve geleneklerden yararlanıldığı belirtilir. ▪ Metnin temasının tarihle ve sosyal hayatla ilişkisi açıklanır. ▪ Tiyatroda ele alınan temalar belirlenir.
4. Aile başta olmak üzere sosyal kurumlardaki her türlü değişimin sahnedeki gösterilip gösterilmediğini sorgular.		

5. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Bu kazanımın işlenişinde bireysel duyguların abartılı ifade edilip edilmediğini sorgulanır.
6. Yenileşmenin sebep olduğu olay ve görüşlerin sahnelendiğini örneklerle açıklar.		
7. Tiyatro eserlerinin kültür değişmesini yansıtır yansıtmayacağını sorgular.		
8. Sahnede bireysel bunalımların gösterilip gösterilmediğini tartışır.		
9. Metindeki kişinin tarihle, sosyal hayatla ilişkisini sorgular.		
10. Tiyatro eseri aracılığıyla toplumun eleştirildiğini belirler.		
11. Geleneksel seyirlik oyunların toplumcu gerçekçi dikkatle yorumlandığını örneklerle açıklar.		
12. Epik tiyatrodaki sahnelerin nasıl düzenlendiğini sorgular.		
13. Uyumsuz tiyatronun özelliklerini sorgular.	🏠 Öğrenciler, uyumsuz tiyatronun özelliklerini araştırırlar.	
14. Metinden hareketle yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişkiyi sorgulanır.

ON İKİNCİ SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

IV. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİNDE OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBÎ METİNLER		
3. Cumhuriyet Dönemi Edebiyatının Genel Özellikleri		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Cumhuriyet Döneminde edebî metinlerin sosyal ve siyasi olaylarla ilişkisini değerlendirir.		
2. Cumhuriyet Döneminde edebî metinlerin sosyal ve siyasi olaylarla zaman içinde zenginleştiğine örnekler verir.		
3. Edebî metinlerde geniş halk kitlelerinin zevki ve yaşama tarzından nasıl ve niçin yararlandığını açıklar.		
4. Cumhuriyet Döneminde edebiyatımızın farklı yönlerden nasıl geliştiğini açıklar.		
5. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde memleket edebiyatı zevkinin hâkim olmasının sebeplerini ve sonuçlarını açıklar.		
6. Sosyal gerçekliğin 1930'lar sonrasında gelişmeye başladığını sebepleriyle açıklar.		
7. Bireyin duyarlılığını esas alan sanatçıların, Batı'da gelişen edebî akımlardan nasıl ve niçin yararlandığını açıklar.		
8. Dilde değişim ve gelişimde geniş kitlenin ve aydınların tercihlerinin rolünü açıklar.		
9. Modern dünya edebiyatına ait anlatma ve söyleme biçimlerine Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında nasıl yer verildiğini açıklar.		

10. ATATÜRKÇÜLÜK KONULARI

ATATÜRKÇÜLÜK KONUSU	KAZANIMLAR	SINIF	BİRLİKTE İŞLENECEK ÜNİTE VE ÜNİTE KONUSU	AÇIKLAMALAR
ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE YER ALAN TEMEL FİKİRLERİ KAPSAYAN BAZI KONULAR - Güzel sanatlar - Milletlerin tanınmasında güzel sanatların rolü	- Atatürk'ün edebiyatla ilgili düşüncelerini kavrar. - Atatürkçü düşüncede güzel sanatların önemini belirler. - Milletlerin tanıtılmasında güzel sanatların rolünü sezer.	9. SINIF	I. ÜNİTE: GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYAT 1. Güzel Sanatlar İçinde Edebiyatın Yeri	
ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE YER ALAN TEMEL FİKİRLERİ KAPSAYAN BAZI KONULAR Akılcılık ve bilime verilen önem	- Atatürk düşüncesiyle akılcılık arasında ilişki kurar. - Atatürk'ün bilime verdiği önemi fark eder.	9. SINIF	IV. ÖĞRETİCİ METİNLER 2. Öğretici Metin Örneklerini İnceleme (Karşılaştırma)	"Akılcılık ve bilime verilen önem" konusuyla ilgili makale buldurulur. Bu konu bu makaleyle işlenir.
ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE YER ALAN TEMEL FİKİRLERİ KAPSAYAN BAZI KONULAR Basın hürriyeti	Atatürk'ün basına verdiği önemi fark eder.	9. SINIF	IV. ÜNİTE: ÖĞRETİCİ METİNLER Gazete Çevresinde Oluşan Öğretici Metinler	
ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE YER ALAN TEMEL FİKİRLERİ KAPSAYAN BAZI KONULAR - Türkçenin yaşayan ve zengin bir dil olma özelliği - Millî kültürümüzün korunmasında dilin önemi		10. SINIF	III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI 2. İslami Dönemde İlk Dil ve Edebiyat Ürünleri (11 ve 12.yüzyıl)	"Divanü Lügati't-Türk" ile birlikte ele alınır..
ATATÜRK İLKELERİ - Cumhuriyetçilik ilkesi - Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri (Gücünü millettten alması, egemenliğin millete ait olması, insan haklarına saygılı olması, Atatürk milliyetçiliğine bağlı olması, demokratik olması, laik olması, sosyal ve hukuk devleti olması, millî ve üniter devlet olması)	- Cumhuriyet ilkesinin özelliklerini belirler. - Cumhuriyetin nitelikleriyle ilgili çıkarımlarda bulunur.	11. SINIF	IV. ÜNİTE: MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI	
ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE YER ALAN TEMEL FİKİRLERİ KAPSAYAN BAZI KONULAR Çağdaşlaşma ve Uygarlık	Atatürk'ün çağdaşlaşma ve uygarlığa verdiği önemi kavrar.	11. SINIF	II. ÜNİTE: TANZİMAT DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI	
ATATÜRK İLKELERİ - Milliyetçilik ilkesi - Millî birlik ve beraberliğin anlam ve önemi	Millî birliğin sağlanmasında milliyetçilik ilkesinin önemini fark eder.	11. SINIF	IV. ÜNİTE MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI	
ATATÜRK İLKELERİ - Cumhuriyetçilik ilkesi - Cumhuriyetçiliğin Türk toplumuna	- Cumhuriyetçilik ilkesinin özelliklerini fark eder. - Cumhuriyetin Türk toplumuna sağladığı	12. SINIF	I. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATININ OLUŞUMU	

sağladığı faydalar • Laiklik ilkesi • Dinî istismar ve taassup konularında Atatürk'ün düşünceleri ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ • Atatürkçülüğün nitelikleri	faydaları sezer. 3. Laiklik ilkesiyle ilgili çıkarımlarda bulunur. 4. Atatürk'ün din konusundaki görüşlerini sezer.			
ATATÜRK İLKELERİ • Laiklik ilkesi • Laikliğin Türk toplumuna sağladığı faydalar • Din ve vicdan hürriyeti • Kanun önünde eşitlik • Çağdaşlaşma • Toplumsal barış ve huzuru sürekliliği sağlama • Millî birlik ve beraberliği güçlendirme • Atatürk ilkelerine sahip çıkmak ve devamlılığını sağlamak	1. Laikliğin Türk toplumuna sağladığı faydaları belirler. 2. Din ve vicdan hürriyetinin önemini kavrar. 3. Atatürkçülükte kanun önünde eşitliğin önemini belirler.	12. SINIF	II. ÜNİTE: CUMHURİYET DÖNEMİ - ÖĞRETİCİ METİNLER	

11.ÖĞRENME -ÖĞRETME SÜRECİ

Öğrenme sürecinde;

1. HAZIRLIK
2. ÇÖZÜMLEME/İNCELEME
3. ANLAMA-YORUMLAMA
4. DEĞERLENDİRME

aşamaları programda verilen esaslar çerçevesinde gerçekleştirilmelidir.

1.HAZIRLIK

Bu aşama yeni bilgilerin öğrenilmesini sağlamak amacıyla yapılacak hazırlık çalışmalarını kapsamaktadır. Bu amaca yönelik olarak;

- Ders için gerekli malzemenin hazırlanması,
- Ön bilgilerin harekete geçirilmesi,
- İncelemeye yönelik olarak yöntem ve tekniklerin belirlenmesi gerekir.
- İncelenecek metne ve konuya göre malzeme hazırlanmalıdır.
- Ayrıca konuyla ilgili öğrencilerin ufaklarını açacak, dikkat çekici ve güncel olanla ilişki kuracak tarzda etkinlikler düzenlenmelidir.
- Programda belirtilen yönetime göre metnin inceleme ve değerlendirilmesine geçilmelidir.

2. METNİ ÇÖZÜMLEME/İNCELEME

Çözümleme bölümünde şiir metinleri zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, ahenk, metin ve gelenek, anlam ve yorum, metin ve şair sırasıyla; olay çevresinde oluşan edebî metinler zihniyet, yapı (olay örgüsü, kişiler, zaman, mekân), tema, dil ve anlatım, metin ve gelenek, anlam ve yorum, metin ve yazar sırasıyla; öğretici metinler zihniyet, yapı, ana düşünce, dil ve anlatım, metin ve gelenek, anlam ve yorum, metin ve yazar sırasıyla çözümlenir.

Bu aşamada öğrencilerin, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma-sorgulama, problem çözme, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, sanat eserinden zevk alma becerilerini kazanmaları; metni anlayıp ondan bilinçli zevk almaları sağlanır.

3. ANLAMA-YORUMLAMA

Anlama ve yorumlama sürecinde; incelenen ve çözümlenen metinlerden elde edilen sonuçların öğrenciler tarafından ifade edilmesine ve güncelleştirilmesine imkân sağlanır. Bu amaçla bu bölümde özgün etkinlik ve sorular düzenlenir.

4. DEĞERLENDİRME

Değerlendirme bölümünde, önceki süreçlerde verilen kazanımların ne ölçüde öğrenildiğine yönelik çalışmalar yapılır. Bu bölümde farklı soru çeşitleriyle değerlendirmeye imkân tanınmalıdır.

ÖĞRENME- ÖĞRETME SÜRECİNDE ÖĞRETMEN;

- Öğrencilerin bireysel özelliklerini dikkate almalıdır.
- Farklı yazın türlerini tanıtarak öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olmalıdır.
- Öğrencilerin düşüncelerini önemsemelidir.
- Kaynaklara ulaşma yöntemlerini sunmalıdır.
- Öğrencilerin edebî zevklerinin geliştirici çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirici çalışmalar yapılmalıdır.

- Öğrencilerin, bilgilerini sınıflandırmalarına, karşılaştırma yapmalarına, bilgiler arasında ilişkilendirme kurmalarına, yeni bilgileri yorumlamalarına yardımcı olmalıdır.
- Öğrencilerin, öğrenme türlerine göre çalışmalar yapmalarına yardımcı olmalıdır.
- Öğrencilerin, kendilerini değerlendirmelerine yönelik çalışmalar yapmalarına yardımcı olmalıdır.

12. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme; öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek, gelişimlerini izlemek, güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymak, öğrenme güçlüklerini belirlemek, öğretimin ve öğretim materyallerinin etkinliğini belirlemek, gelecekteki öğrenme süreçlerini planlamaya veri sağlamak, öğretim programlarının yeterliliğini belirlemeye yönelik bilgi sağlamak gibi amaçlarla yapılır.

Türk edebiyatı dersinde de ölçme ve değerlendirme bu amaçlarla yapılarak öğrencilerin gelişimine katkı sağlamaya yönelik olmalıdır. Böylece öğrencilerin öğrenme süreçleri izlenerek gerektiğinde kullanılan eğitim etkinlikleri zenginleştirilmelidir. Bu süreçte öğretmen, varsa öğrencilerin eksiklikleri belirlemeli; onları program doğrultusunda gerekli becerileri kazanmaya ve geliştirmeye özendirmelidir. Bunun için öğretmen, birkaç aracı birlikte kullanarak ölçme ve değerlendirme yapmalıdır. Tartışma, yazma, okuma, performans görevleri ve sunular öğrenci hakkında bilgi edinmenin birkaç yollarındandır. Ancak bunlardan hiçbiri tek başına yeterli değildir. “Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı”, bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenci merkezli öğretme ve öğrenme stratejilerini benimsemiş olduğundan, ölçme ve değerlendirmede de öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını sergilemeleri için farklı ölçme yöntemleri kullanılması gerekmektedir. Öğretmenler farklı ölçme yöntemlerinden ünitelerdeki kazanımlara uygun olanı seçerek öğrencileri bunlarla değerlendirmeleri uygun olanıdır.

Değerlendirme, ölçmeyle elde edilen verilere ilişkin karar verme işidir. Bu nedenle objektif olmalıdır. Eğitim öğretim sürecini değerlendirmek için öğrencinin, öğrenme ve öğretme sürecinde yaptığı projeler, ödevler, sunular vb. çalışmalar dikkate alınır. Aşağıda bu süreçte değerlendirmeye yönelik yapılacak çalışmalarla ilgili ana başlıklar önerilmiştir.

- Okuma ve anlama becerisini gözlemleme (Anlatmaya bağlı metinleri okuma, öğretici metinleri okuma, şiir okuma)
- Yazmayı gözlemleme (Şiir yazma, öğretici metin yazma, sanat metinleri yazma)
- Metin inceleme ve yorumlamayı gözlemleme

Öğrencilerin süreçteki başarılarını değerlendirmek için öğrenci ürün dosyaları (portfolyo) kullanılabilir. Öğrenci ürün dosyası, öğrencinin öğrenme süreci içinde yaptığı çalışmaları sakladığı dosyadır. Öğrenci ürün dosyalarına konulacak ürünlerin planlaması önceden yapılmalı, çalışma süreci öğretmen tarafından izlenmelidir. Öğrencinin, ürün dosyasına seçtiği ürünlerini koyma gerekçelerini açıklaması sağlanmalıdır. Bu ürünlerle ilgili olarak: “Bu çalışmadan neler öğrendim?, Bu çalışmada nerede zorlandım?, Bu çalışmadan hoşlanma/hoslanmama nedenleri vb.” sorulara cevap olacak şekilde öz değerlendirme yapmaları sağlanmalıdır. Ayrıca bu çalışmaları, öğretmenin değerlendirmesi gerekmektedir. Öğretmen, öğrenci ürün dosyalarını her dönem en az iki kez incelemeli; öğrencilerin ürünleriyle ilgili yaptığı hataları belirledikten sonra, öğrencilerden çalışmalarında gerekli düzeltmeleri yapıp dosyalarına koymalarını istemelidir. Ekler bölümünde ürün dosyalarında yapılacak değerlendirmelerle ilgili örnek ölçekler verilmiştir. Sınıfın, şartların, çevrenin durumuna göre bu formlar geliştirilebilir. Bunların hepsinin birlikte kullanılmasında zorunluluk yoktur. Öğrencilerin Türk Edebiyatı Dersi ürün dosyasında; metin oluşturma, proje, araştırma ödevi, okunan kitabı değerlendirme (yüz temel eserden hareketle), araştırma ve sunum, otobiyografi, biyografi, anlatmaya bağlı metinler, şiirler, şiir incelemeleri, roman incelemeleri, kitap incelemeleri ile ilgili örnekler olabilir.

Yukarıdaki süreç değerlendirmede kullanılan gözlem formları, performans değerlendirme çalışmaları, öğrenci ürün dosyası, yıllık ödev notu veya kanaat notu olarak kullanılır.

Sürecin değerlendirilmesinde “Ekler” bölümündeki örnek formlar kullanılması önerilmiştir. Sınıfın şartlarına, çevrenin durumuna göre bu formlar geliştirilebilir. Bunların hepsinin birlikte kullanılmasında zorunluluk yoktur.

Öğrencinin elde ettiği kazanımları gözlemek ve sonuçlar hakkında karara varma amacıyla çoktan seçmeli, eşleştirmeli, uzun cevaplı, kısa cevaplı vb. sorulardan oluşan testler kullanılabilir. Ünite veya ünitelerdeki kazanımlardan ve becerilerden hareketle ünitenin içeriğine uygun testler belirlenir. Test için hazırlanan sorularda kazanımların ve becerilerin dengeli dağılımına; ünitedeki kazanım ve becerileri kapsamına dikkat edilmelidir.

Türk edebiyatı dersinde öğrencilere kazandırılması hedeflenen becerilerin nasıl değerlendirileceğine yönelik sorulacak sorular ya da yaptırılacak görevleri hazırlarken aşağıda tabloda becerilere yönelik ifadeler ipucu olarak verilmiştir. Öğrencilerin bu becerilere ulaşp ulaşmadığı çeşitli testlerle belirlenmelidir. Sınavlarda bu becerilerin dengeli şekilde dağıtılmasına özen gösterilmelidir. Bu amaca yönelik olarak test belirtke tablosu yapılabilir.

1.ELEŞTİREL DÜŞÜNME

KOD	ALT BECERİLER
1.1	Metni oluşturan öğeleri birbiriyle ilişkilendirir.
1.2	Metni oluşturan öğeleri karşılaştırır.
1.3	Metnin yazılış amacını açıklar.
1.4	Metnin hedef kitleye uygunluğunu değerlendirir.
1.5	Metnin yazılış amacını eleştirir.
1.6	Metnin hedef kitleye uygun olup olmadığını değerlendirir.
1.7	Metnin dönemini temsil gücünü sorgular.
1.8	Yazarın başarısını sorgular.
1.9	Yazarın yazma amacını tartışır.
1.10	Metne ilgi duyma nedenini açıklar
1.11	Metni yorumlar, sonuç çıkarır.
1.12	Yazarın bakış açısını sorgular.
1.13	Metindeki ifadenin kesin olup olmadığını tartışır.
1.14	Metnin düzenlenişini değerlendirir.
1.15	Kurmaca metindeki gerçeklikle, yaşanan gerçekliği karşılaştırır.
1.16	Metindeki olay örgüsünün, oluşumunu belirler.
1.17	Olaya dayalı metinlerde temayı belirler.
1.18	Metni kendine göre yorumlar.
1.19	Yazıldığı dönemin kültür yapısıyla metin arasında ilişki kurar.
1.20	Metnin düşünce yapısını oluşturan öğeleri ayırır.
1.21	Metnin temasını bulur, tema ile yaşanan gerçekliği karşılaştırır, tema konusunda kendi düşüncelerini aktarır.
1.22	Tartışılan bir kavramın doğruluğu üzerinde kendi düşüncelerini aktarır.
1.23	Tartışılan kavramın olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyar.
1.24	Tartışılan konu üzerinde uzman görüşlerini aktarır.
1.25	Metni meydana getiren farklı öğelerin bir bütün oluşturduğunu belirler.
1.26	Temayı destekleyen düşüncelerin olumlu veya olumsuz yönlerini açıklar.
1.27	Temel düşünceleri destekleyen yardımcı düşüncelerin doğruluğunu tartışır.
1.28	Metindeki düşüncelerin nasıl organize edildiğini tartışır.
1.29	Yazarın metni nesnelleştirme yöntemini tartışır.
1.30	Metni oluşturan geleneği değerlendirir.
1.31	Metnin dilini değerlendirir.
1.32	Metin-yazar-okuyucu ilişkisini tartışır.
1.33	Metnin yazılış amacına ne ölçüde ulaştığını tartışır.
1.34	Dönemleri belirleyen zihniyeti tartışır.
1.35	Metinde gözlemin etkisini tartışır.
1.36	Metnin yazarının beslendiği kültür kaynaklarını tartışır.
1.37	Sosyal hayatın metne yansıyış biçimini tartışır.
1.38	Metnin yazarının toplumu etkileme derecesini tartışır.
1.39	Metnin yazarının toplumdan etkilenme derecesini tartışır.
1.40	Metindeki kalıp ifadelerin metne katkısını tartışır.
1.41	Metindeki temayla ilgili olanları ve olmayan hususları birbirinden ayırır.
1.42	Gerçek hayatta kurmaca metinlerden yararlanılıp yararlanılamayacağını tartışır.
1.43	Metindeki düşüncenin nasıl geliştirildiğini tartışır.
1.44	Metnin yapısının özelliklerini açıklar.
1.45	Metnin diğer metinlerle ilişkisini belirler.
1.46	Metnin anlatım özelliklerini açıklar.
1.47	Metnin dilini edebî kılan özellikleri açıklar.
1.48	Metnin döneminin kültürüyle ilişkisini açıklar.
1.49	Metni bir bütün olması bakımından değerlendirir.
1.50	Kişilerin gerçek hayattan farklılıklarını belirler.
1.51	Metindeki kişilerin tutarlı olup olmadığını değerlendirir.
1.52	Olay örgüsünün inandırıcı olup olmadığını tartışır.
1.53	Gündelik hayata ait gerçekliğin nasıl değiştirildiğini açıklar.
1.54	Metnin temasının evrensel olup olmadığını tartışır.
1.55	Anlatıcının anlattıklarının inandırıcı olup olmadığını tartışır.

2.YARATICI DÜŞÜNME

KOD	ALT BECERİLER
2.1	Metinden genel bir mesaj çıkarır.
2.2	Metni doğru anladığını ifade eder.
2.3	Metnin nasıl gelişeceğini tahmin eder.
2.4	Beğendiği bir konuda metin oluşturur.
2.5	Verilen bilgiden hareketle metin oluşturur.
2.6	Bir metni yorumlar.
2.7	Olay örgüsünün gelişimini tahmin eder.
2.8	Son tarafı verilmiş bir metnin önceki bölümlerini tahmin eder.
2.9	Metindeki bilgilerin günlük hayatta uygulanabilirliğini belirler.
2.10	Metni tutarlı kılan öğeleri düşünür.
2.11	Şiirin neden yazıldığını tahmin eder.
2.12	Öğretici metinlerin başka nasıl anlatılabileceğini düşünür.
2.13	Metinleri daha önceki metinlerden farklı kılan hususları düşünür.
2.14	Metnin anlam, yapı, tema ve diliyle nasıl bir organik birlik oluşturduğunu düşünür.

3.İLETİŞİM BECERİSİ

KOD	ALT BECERİLER
3.1	Bir konu veya tema ile ilgili düşüncelerini açıklar.
3.2	Düşüncelerini başkalarıyla tartışır.
3.3	Savunduğu düşünceyi örnekendirerek açıklar.
3.4	Düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak ifade eder.
3.5	Düşüncelerini kavram haritalarıyla ve grafiklerle açıklar.
3.6	Okuduğu eseri tanıtır.
3.7	Dilini ve millî kültürünü tanıtır.
3.8	Metnin ana düşüncesini kendi düşünceleriyle ifade eder.
3.9	Konuyla ilgili tablo, grafik,yapıp bunları açıklar.
3.10	Metinden etkilenme nedenini açıklar.
3.11	Metinden hareketle dönemin sosyal ve siyasî yapısıyla ilgili düşüncelerini paylaşır.
3.12	Metindeki gizli anlam ve değerleri arkadaşlarıyla paylaşır.
3.13	Metnin temasını kendi cümleleriyle dile getirir.

4.ARAŞTIRMA BECERİSİ

KOD	ALT BECERİLER
4.1	Metindeki kalıplaşmış ifadelerin ve kelime gruplarının anlamlarını araştırır.
4.2	Metinde kullanılan söz sanatlarının işlevlerini araştırır.
4.3	Metnin yazarıyla ilgili bilgi toplar.
4.4	Metnin yazıldığı dönemin sosyal yapısını araştırır.
4.5	Dönemi temsil eden edebî şahsiyetleri araştırır.
4.6	Konunun tarihçesini ya da gelişim sürecini araştırır.
4.7	Kavram ve olguların başka kavram ve olgularla ilişkisini araştırır.
4.8	Millî kültür öğelerini araştırır.
4.9	Geleneği oluşturan öğeleri metinlerde araştırır.
4.10	Metindeki öğelerin ilişkilerini araştırır.
4.11	Şiirdeki imgelerin gelenekle ilişkisini araştırır.
4.12	Metnin temasının dönemindeki önemini araştırır.
4.13	Metnin yazarının beslendiği kültür kaynaklarını araştırır.
4.14	Dönemlere ait metinlerde işlenen temaların yoğunluğunu araştırır.
4.15	Toplumun başka toplumların kültürlerinden etkilenme nedenlerini araştırır.
4.16	Dönemi ve akımı temsil eden yazar ve şairleri araştırır.
4.17	Bir metni ana fikrini belirlemek için okur.
4.18	Bir kelimenin kelime grubunun anlamına ulaşmak için uygun kaynakları kullanır.
4.19	Metinde verilen fikirleri ayırır, iletilen mesajları bulur.
4.20	Eleştirel düşünme, fikir oluşturma için okur.

5.PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ

KOD	ALT BECERİLER
5.1	Konu ya da kavram hakkında düşündüklerini nedenleriyle açıklar.
5.2	Tema çevresinde metnin nasıl oluştuğunu açıklar.
5.3	Temel düşüncüyü destekleyen yardımcı düşünceleri sıralar.
5.4	Olaylar ve kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya koyarak, neden-sonuç ilişkisini açıklar.
5.5	Kavram ve olguların sosyal yönünü belirler.
5.6	Metni meydana getiren unsurlar arasındaki ilişkiyi belirler.
5.7	Olay, mekân, kişi arasındaki ilişkiyi belirler.
5.8	Yapı-tema arasındaki ilişkiyi açıklar.
5.9	Söz ve söz gruplarının metinde kazandıkları anlam değerlerini belirler.
5.10	Söz ve söz gruplarının metinde yüklendikleri duygu değerlerini belirler.
5.11	Metni meydana getiren parçalar arasındaki ilişkiyi belirler.
5.12	Kişi-mekân ilişkisini belirler.
5.13	Anlatıcının bakış açısını bulur.
5.14	Olay örgüsünden yola çıkarak metnin temasını bulur.

6.KARAR VERME BECERİSİ

KOD	ALT BECERİLER
6.1	Aynı konuda farklı metinlerde ifade edilenleri birleştirir.
6.2	Parçadan hareketle ulaşılabilecek yargıları bulur.
6.3	Okuduğu metnin Türk edebiyatındaki tarihî gelişimini belirler.
6.4	Metinden hareketle edebî dönemlerin, akımların özelliklerini belirler.
6.5	Metinle yazarının edebî kişiliği arasında ilişki kurar.
6.6	Metinde kurmaca olanla olmayanı belirler.
6.7	Doğal dille metinde kullanılan dili birbirinden ayırır.
6.8	Metnin yazılış amacını belirler.
6.9	Bir metni hangi yönlerden inceleyeceğini belirler.
6.10	Metni değerlendirerek genel bir yargıya varır.
6.11	Bir cümlede veya metinde bırakılan boşlukları uygun şekilde tamamlar.
6.12	Edebî sanatların işlevlerini belirler.

7.BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİ KULLANMA BECERİSİ

KOD	ALT BECERİLER
7.1	Elektronik ortamını yeterli derecede araştırmalarında kullanır.
7.2	Bilgiye ulaşırken bilgi teknolojilerinden yararlanır.
7.3	Ulaştığı bilgileri işler ve değerlendirir.
7.4	Bilgi teknolojilerini yerinde kullanma konusunda doğru karar verir.
7.5	Bilgi teknolojilerini kullanırken plânlama yapar.
7.6	Bilgi teknolojilerin kullanılması için gerekli birikime sahip olur.
7.7	Doğru kaynaklardan bilgiye ulaşır.
7.8	Taranan bilgileri işe yararlılığına göre ayırır ve değerlendirir.
7.9	Taradığı bilgilerden sonuca varır.

8.TÜRKÇEYİ DOĞRU VE ETKİLİ KULLANMA BECERİSİ

KOD	ALT BECERİLER
8.1	Dil zevkini geliştirir.
8.2	Anlatılanları dinler.
8.3	Okuduklarını, dinlediklerini ve düşündüklerini düzgün cümlelerle anlatır.
8.4	Bir metni değişik amaçlar belirleyerek okur.
8.5	Düşüncelerini, doğru ifade kurallarına göre yazar.
8.6	Gördüğü bir resmi yorumlar.
8.7	Grafikleri yorumlayarak düzgün cümlelerle anlatır.
8.8	Hayal ettiklerini nasıl anlatacağını öğrenir.
8.9	Kelimelerin ve cümlelerin kullanıldıkları yerde anlam kazandıklarını anlar.
8.10	Ses ve söyleyişin anlaşmadaki rolünü değerlendirir.
8.11	İyi, doğru ve güzel yazmanın anlayarak ve zevk alarak okumaya bağlı olduğunu kavrar.

9.SANAT ESERİNDEN ZEVLİK ALMA

KOD	ALT BECERİLER
9.1	İfade ve söyleyiş güzelliği sağlayan öğeleri belirler.
9.2	İfade ve söyleyiş güzelliği sağlayan öğeleri araştırır.
9.3	Yapıda güzelliği sağlayan öğeleri açıklar.
9.4	Sanat amacıyla temanın nasıl yorumlandığını açıklar.
9.5	Anlam zenginliği ile güzellik arasındaki ilişkiyi araştırır.
9.6	Edebî metinle diğer güzel sanatları ilişkilendirir.
9.7	Edebî metindeki estetik yönün gelenek içinde yerini araştırır.
9.8	Zevk kültür arasındaki ilişkiyi araştırır.
9.9	Sanat bilgisinin diğer bilgilerden farklılıklarını belirler.
9.10	Şiirlerin, ses ve söyleyiş güzelliklerini belirler.
9.11	Metni güzel kılan öğeleri tartışır.

ÖLÇMEDE KULLANILACAK TESTLER VE TESTLERDE KULLANILACAK SORULARIN ÖZELLİKLERİ

Programda sınıf sınıf gösterilmiş kazanımlar ve yukarıda tablo hâlinde verilmiş becerilerin ölçülmesinde çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı, eşleştirmeli, kısa cevaplı, açık uçlu sorulardan oluşan testlerin yanında, süreci değerlendirmeye yönelik olarak çeşitli örnekler ve formlar kullanılmalıdır. Ölçme biçimlerinden biri seçildikten sonra, testte kullanılacak soruların, becerileri ve kazanımları kapsayacak şekilde dengeli dağıtılmasına özen gösterilmelidir.

Kullanılacak Testlerin Hazırlanması

Testlerin hazırlanması önemli bir süreçtir. Bu süreçte testler hazırlanmadan önce test türüne karar verilip gerekli olan belirtke tabloları hazırlanmalıdır. Belirtke tablosunda sorulacak soruların madde tanımları yapılmalı; beceriler ve kazanımlar testte dengeli biçimde dağıtılmalıdır. Bununla ilgili olarak örnek formlar eklerde verilmiştir.

Testlerin Özellikleri

- Testlerin geçerli, güvenilir, objektif, kullanışlı, kapsamlı ve ayırt edici olmasına dikkat edilmelidir.
- Testlerde seçilen metinlerin öğrenci seviyesine uygunluğuna dikkat edilmelidir. Olabildiği ölçüde sınıfta işlenen metinler testlerde kullanılmamalıdır. Eğer kullanılırsa sınıfta yapılan yorumdan başka yorumlar soru olarak yöneltilmelidir.
- Testlerdeki sorular ünitelerin kazanımlarına göre ve yukarıda tablo hâlinde verilmiş becerileri dengeli olarak ve eşit ağırlıkta sorulmalıdır.
- Testler öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirmeye yönelik olmalıdır.
- Testlerde sınav yönergesi açıklanmalı, sınav için verilen sürenin uygunluğuna dikkat edilmelidir.
- Yazılı sınavlarda nesnel bir ölçme yapabilmek için sorularla birlikte değerlendirme formları hazırlanıp not dağılımı ve yüzdeleri belirlenmelidir. Yazılıdan önce not dağılımı, yazılıdan sonra doğru cevaplar öğrencilere duyurulmalıdır.

13.EKLER**EK 1: Kitap Okuma Öz Değerlendirme Ölçeği**

Yönerge: Kitabı okuduktan sonra aşağıdaki boşlukları doldurunuz. Yapmanız gerekenleri yazınız.

Öğrencinin Adı- Soyadı:

Tarih:

Ölçütler	Dereceler		
	Evet	Kısmen	Hayır
Okuma amacımı belirledim.			
Konuyla ilgili önceki bilgilerimi hatırladım.			
Okuyacaklarımla ilgili tahminlerde bulundum.			
Dikkatli okudum.			
Okuduklarımı zihnimde canlandırımdı.			
Okurken metnin sonucuyla ilgili tahminlerde bulundum.			
Karakterin duygu ve düşüncelerini anlayabildim.			
Okuduğum hikâyenin öğelerini belirledim.			
Önemli düşünceleri fark edip notlar aldım.			
Anlamadığım yerleri tekrar okudum.			
Okuduklarımı başkalarıyla tartıştım.			
Okuduklarımı özetledim.			

İyi bir okuyucu olmak ve okuma alışkanlığı kazanmak için yapmam gerekenler:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK:2**TESTLERDE KULLANILACAK SORU DAĞILIM ÇİZELGESİ**

YÖNERGE: Öğretmen, testlere yönelik soru hazırlamadan önce aşağıda verilen soru dağılımını örnek olarak çizelge hazırlayıp buna uygun soru hazırlamalıdır. Yapılacak çizelge ve soru sayıları ölçülecek beceri ve kazanımlara uygun olmalıdır

BECERİ	ÖLÇÜLECEK ALT BECERİLER	Hazırlanacak soru sayısı
Eleştirel düşünme becerisi	Yazarın yazma amacını tartışır.	1
	Metinden sonuçlar çıkarır.	1
	Temayı belirler.	1
	Sosyal hayatın metne yansımış biçimini tartışır	1
Yaratıcı düşünme becerisi	Metinden mesaj çıkarır.	1
	Bir konu veya tema ile ilgili düşüncelerini açıklar.	1
	Son bölümü verilmiş bir metnin önceki bölümlerini tahmin eder.	1
	Olay veya durumların sonucunu tahmin eder.	1
İletişim becerisi	Metinde olay örgüsünün gelişimini fark eder.	1
Araştırma - sorgulama becerisi	Metnin yazıldığı dönemle ilişkisini belirler.	1
Problem çözme becerisi	Mantıksal sıralama yapar.	1
	Temel düşünceyi destekleyen yardımcı düşünceleri sıralar.	1
	Kişi-mekân ilişkisini belirler.	1
	Söz gruplarının metinde kazandığı anlam değerini belirler.	1
	Metinle yazarın edebî kişiliği arasında ilişki kurar.	1
Karar verme becerisi	Metni değerlendirerek genel bir yargıya varır.	1
	Bir cümlede bırakılan boşlukları uygun şekilde tamamlar.	1

Ek 3: Öğrenci Ürün Dosyası
 Öğrencinin
 Adı ve Soyadı:

Tarih:

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYAMIN İÇİNDEKİLER

Çalışmalarım	Bu çalışmayı saklama nedenim.
1.	
2.	
3.	
4.	
5	
6	

Ek 4: Öğrenci Ürün Dosyası (Portfolyo) Değerlendirme Formu

Öğrencinin Adı ve Soyadı:.....

Sınıf:.....

Yönerge: Aşağıdaki her bir ölçütün ne düzeyde yeterli olduğunu göz önüne alarak dosyayı değerlendiriniz.

ÖLÇÜTLER	Dereceler				
	1	2	3	4	5
Çalışmaların tam olması					
Çalışmalardaki çeşitlilik					
Çalışmaların amaca uygunluğu					
Çalışmaların amaçları karşılaması					
Çalışmaların doğruluğu					
Dosyanın düzenliliği					
Harcanan çabanın çalışmaya yansımaları					
Yaratıcılığı gösterme					
Çalışmaların seçiminde risk alma					
Öğrencinin gelişimini gösterme					
Kendini değerlendirme					

YORUMLAR/ÖNERİLER:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK 5: Grup Değerlendirme Formu (Gözlem Örneği)**Grubun Adı:****Sınıfı:****Yönerge:** Aşağıdaki her bir ölçütü grubun hangi düzeyde yeterli olduğunu göz önüne alarak değerlendiriniz.

BECERİLER	DERECELER				
	(5) Her zaman	(4) Sıklıkla	(3) Bazen	(2) Çok az	(1) Hiçbir zaman
Grup üyeleri birbirleriyle yardımlaşır.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerini dinler.					
Grup üyelerinin her biri çalışmalarda rol alır.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerine ve çabalarına saygı gösterir.					
Grubun her üyesi birbirleriyle etkileşim içerisinde tartışır.					
Grup üyeleri ulaştıkları sonucu birbirlerine iletir.					
Grup üyeleri bireysel sorumluluklarını yerine getirir.					
Grup üyeleri bilgilerini diğerleriyle tartışır.					
Grup üyeleri birbirlerine güvenir.					
Grup üyeleri birbirlerini cesaretlendirir.					
Grup üyeleri söz hakkının adil bir biçimde paylaşılmasına özen gösterir.					
Grupta birbiriyle çatışan görüşler olduğunda gruptakiler bunları tartışmaya açarlar.					
Çalıştıkları konuda, grup üyeleri ortak bir görüş oluşturur.					
Grup üyeleri birlikte çalışmaktan hoşlanırlar.					
TOPLAM					

YORUMLAR:

.....

.....

3.Bu formdan öğrencinin alabileceği en yüksek puan 55'tir.

15. KAYNAKÇA

1. Adorno, Theodor W, Edebiyat Yazıları, İstanbul, 2004.
2. Akarsu, Bedia, Wilhelm Won Homboldt'de, Dil-Kültür Bağlantısı, İstanbul, 1998.
3. Akı, Niyazi, Türk Tiyatro Edebiyatı Tarihi 1., İstanbul, 1989.
4. Akı, Niyazi, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, İnsan- Eser- Fikir-Üslûp, İstanbul, 1960.
5. Aksan, Doğan, Şiir Dili ve Türk Şiir Dili, Ankara, 1993.
6. Aktaş, Şerif, Edebiyatta Üslûp ve Problemleri, Ankara, 1998.
7. Aktaş, Şerif, Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş, Ankara, 1984.
8. Aktaş, Şerif, Yenileşme Dönemi Türk Şiiri ve Antolojisi 1., Ankara, 1996.
9. Akyüz, Kenan, "Türk Edebiyatı" Maddesi, İslam Ansk., Ankara, 1988.
10. Akyüz, Kenan, Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri, İstanbul, 1990.
11. Akyüz, Kenan, Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi, Ankara, 1953.
12. Alangu, Tahir, Cumhuriyetten Sonra Hikâye ve Roman, İstanbul, 1965.
13. Altuğ, Taylan, Dile Gelen Felsefe, İstanbul, 2001.
14. Aytaç, Gürsel, Çağdaş Türk Romanı Üzerine İncelemeler, Ankara, 1990.
15. Aytaç, Gürsel, Edebiyat Yazıları 3 Cilt, Ankara, 1991-1995.
16. Aytaç, Gürsel, Genel Edebiyat Bilimi, İstanbul, 1999.
17. Aytaç, Gürsel, Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi, Ankara, 1997.
18. Banguoğlu, Tansin, Türkçenin Grameri, Ankara, 1986.
19. Barthes, Roland, Göstergebilimsel Serüven, İstanbul, 1993.
20. Barthes, Roland, Yazı ve Yorum, İstanbul, 1999.
21. Bezirci, Asım, İkinci Yeni Olayı, İstanbul, 1974.
22. Birand, Kâmiran, Aydınlanma Devri Devlet Felsefesinin Tanzimat'a Tesirleri, Ankara, 1998.
23. Bolay, Süleyman Hayri, Felsefeye Giriş, Ankara, 2004.
24. Burian, Orhan, Denemeler ve Eleştiriler, İstanbul, 1993.
25. Cassirer, Ernest, İnsan Üstüne Bir Deneme, İstanbul, 1980.
26. Cömert, Bedrettin, Groce'nin Estetiği, İstanbul, 1979.
27. Deleroix, Maurice, Hallyn, Fernand, Introduction Aux Etudes Literaires (Methodes Du Du Texte), Paris, 1987.
28. Demircan, Ömer, İletişim ve Dil Devrimi, İstanbul, 2001.
29. Demircan, Ömer, Türkiye Türkçesinin Ses Düzeni, Ankara, 1979.
30. Dilçin, Cem, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, Ankara, 1983.
31. Doğan, Ayhan, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Yeni Oluşumlar, Ankara, 1999.
32. Eagleton, Terry, Edebiyat Kuramı, İstanbul, 1990.
33. Eagleton, Terry, Estetiğin İdeolojisi, İstanbul, 1988.
34. Ecevit, Yıldız, Türk Romanında Postmodernist Açılımlar, İstanbul, 2001.
35. Eco, Umberto, Sanat ve Güzellik, İstanbul, 1999.
36. Emiroğlu, Öztürk, Türkiye'de Edebiyat Toplulukları, Varsav, 2001.
37. Enginün, İnci, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, İstanbul, 2001.
38. Enginün, İnci, Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları, İstanbul, 1983.
39. Ercilasun, Bilge, İkinci Meşrutiyet Devrinde Tenkit, 1.Türkçü Tenkit, Ankara, 1995.
40. Ercilasun, Bilge, Servet-i Fünûn'da Edebî Tenkit, Ankara, 1981.
41. Eroğlu, Ebubekir, Modern Türk Şiirinin Doğası, İstanbul, 1993.
42. Fethi (Kalpakçioğlu), Naci, 100 Soruda Türkiye'de Roman ve Toplumsal Değişme, İstanbul, 1981.
43. Göktürk, Akşit, Sözü Ötesi, İstanbul, 1997.
44. Hilav, Selahattin, Edebiyat Yazıları, İstanbul, 1987.
45. İlaydın, Hikmet, Türk Edebiyatında Nazım, Ankara, 1997.
46. İnce, Özdemir, Şiir ve Gerçeklik, İstanbul, 1985.
47. İnce, Özdemir, Yazınsal Söylem Üzerine, İstanbul, 1993.
48. Kabaklı, Ahmet, Türk Edebiyatı, C.4., İstanbul, 2001.
49. Kagan, M. Estetik ve Sanat Dersleri, İstanbul, 1982.
50. Kahraman, Hasan Bülent, Türk Şiiri, Modernizm, Şiir, İstanbul, 2000.
51. Kaplan, Mehmet, Cumhuriyet Devri, Türk Şiiri, İstanbul, 1975b.
52. Kaplan, Mehmet, Edebiyatımızın İçinden, İstanbul, 1982.
53. Kaplan, Mehmet, Tanpınar'ın Şiir Dünyası, İstanbul, 1982.
54. Kaplan, Mehmet, Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar, C.2, İstanbul, 1994.
55. Kaplan, Mehmet, (ve diğerleri), Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi, C.2., İstanbul, 1978.
56. Kaplan, Mehmet, Şiir Tahlilleri I, İstanbul, 1953.
57. Kaplan, Mehmet, Tevfik Fikret: Devir, Şahsiyet, Eser, İstanbul, 1971.
58. Kaygı, Abdullah, Edebiyat ve Varlık, 1995.
59. Köprülü, M.Fuat, Edebiyat Araştırmaları- Millî Edebiyat Cereyanının İlk Mübeşşirleri, Ankara, 1966.
60. Köprülü, M.Fuat, Bugünkü Edebiyat, İstanbul, 1924.
61. Kudret (Solok), Cevdet, Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman, İstanbul, 1990.
62. Lenoir, Beatrice, Sanat Yapıtı, İstanbul, 2003.

63. Levent, Agah S., Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, Ankara, 1972.
64. Mengüşoğlu, Takiyeddin, İnsan Felsefesi, İstanbul, 1998.
65. Moran, Berna, Edebiyat Kuramları ve Eleştiri, İstanbul, 1991.
66. Moran, Berna, Edebiyat Üzerine Makaleler, Röportajlar, İstanbul, 2004.
67. Mutluay Rauf, 50.Yılın Türk Edebiyatı, İstanbul, 1976.
68. Necatigil, Behçet, Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, İstanbul, 1970.
69. Okay, Orhan, Yirminci Yüzyılın Başından Cumhuriyete Yeni Türk Şiiri, Türk Dili Dergisi, Ankara, 1992.
70. Oktay, Ahmet, Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı, Ankara, 1993.
71. Oktay, Ahmet, İnsan Yazar Kitap, İstanbul, 1995.
72. Oktay, Ahmet, Sanat ve Siyaset, İstanbul, 1993.
73. Oktay, Ahmet, Yazın İletişim İdeoloji, İstanbul, 1982.
74. Ortaçlı, İlber, "Tanzimat Adamı ve Tanzimat Toplumu", Türk Siyasal Hayatının Gelişimi, (Haz. E.Kayacioğlu, A. Y. Sarıbay), İstanbul, 1986.
75. Özçelebi, Hüseyin, Cumhuriyet Döneminde Edebî Eleştiri, 1923–1950, Ankara, 1998.
76. Özlem, Doğan, Bilim, Tarih ve Yorum, İstanbul, 1998.
77. Özlem, Doğan, Hermeneutik Üzerine Yazılar, İstanbul, 2003.
78. Özlem, Doğan, Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi, İzmir, 1986.
79. Özlem, Doğan, Metinlerle Hermeneutik Dersleri, İzmir, 1994.
80. Parer, M.Özlem, Rus Biçimciliği ve Şkelovski, İstanbul, 1996.
81. Parla, Jale, Babalar ve Oğullar- Tanzimat Romanının Epistemolojik Temelleri, İstanbul, 2002.
82. Pospelow, Gennadiy, Edebiyat Bilimi 1, Ankara, 1985.
83. Pospelow, Gennadiy, Edebiyat Bilimi II, İstanbul, 1995.
84. Redeker, Hors, Edebiyat Estetiği, İstanbul, 1986.
85. Sartre, Jean-Paul, Edebiyat Nedir, İstanbul, 1982.
86. Salihoğlu, Hüseyin, 20. Yüzyılda Edebiyat Sanatı
87. Sayın, Şârâ, Metinlerle Söyleşi, İstanbul, 1999.
88. Sazyek, Hakan, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi, İstanbul, 1996.
89. Shiner, Larri, Sanatın İcadı, İstanbul, 2004.
90. Tanpınar, Ahmet Hamdi, Edebiyat Üzerine Makaleler, İstanbul, 1977.
91. Todorov, Tzvetan, La Notion De Litterature, Pari, 1987.
92. Todorov, T. (Der.), Yazın Kuramı, Rus Biçimcilerin Metinleri (Çev. M. Rifat- S.Rifat), İstanbul, 1995.
93. Todorov, Tzvetan, Yazın Kuramı, İstanbul, 1995.
94. Todorov, Tzvetan, Fantastik, Edebî Türe Bir Yaklaşım, İstanbul, 1999.
95. Tunalı, İsmail, Sanat Ontolojisi, İstanbul, 1999.
96. Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, Osmanlı Tarihi, Ankara, 1983.
97. Ülken, Hilmi Ziya, Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi, İstanbul, 1979.
98. Ünlü, Mahir, Özcan, Ömer, 20.yüzyıl Türk Edebiyatı, Cilt.1–4, İstanbul, 1991.
99. Vardar, Prof. Dr. Berke ve Diğerleri, Açıklamalı, Dilbilim Terimleri Sözlüğü, Ankara, 1988.
100. Varga, Akibedi (ve Diğerleri) Therorie De La Litterature, Paris, 1981.
101. Varga, Akibedi (ve Diğerleri) Therorie De La Litterature, Paris, 1981.
102. Wellek, Rene-Warren, Austin, Edebiyat Teorisi (Çev. Ö. F. Huyugüzel), İzmir, 1993.
103. Yavuz, Hilmi, Yazın, Dil ve Sanat, İstanbul, 1999.
104. Yöntem, Ali Canip, Millî Edebiyat Meselesi ve Cenap Bey’le Münakaşalarım, İstanbul, 1918.
105. Yücel, Tahsin, Yapısalcılık, İstanbul, 1999.
106. Yücel, Tahsin, Yazın ve Yaşam, İstanbul, 1976.
107. Yücel, Tahsin, Yazının Sınırları, İstanbul, 1982.